UK Government

INSTITUTE FOR WAR & PEACE REPORTING

IWPR

PISA

Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare

ACADEMIA DE SECURITATE

Ediția: Securitatea umană & Femeile, Pacea și Securitatea

Chișinău, 2024

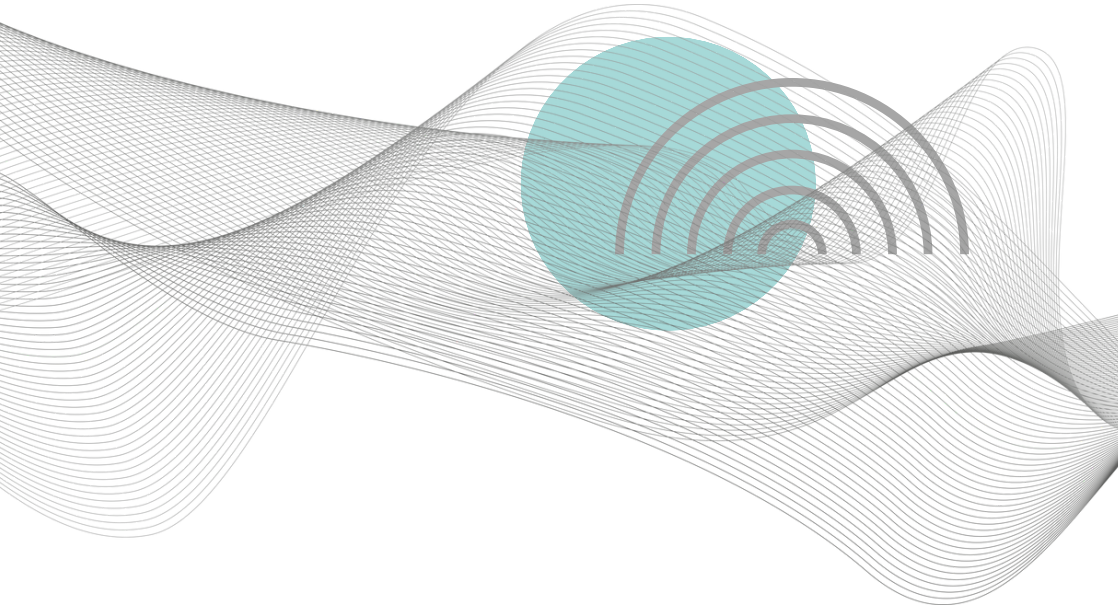

Compendiul a fost realizat în cadrul proiectului Academia de Securitate 2023, ediția: Securitatea umană & Femeile, Pacea și Securitatea, implementat de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare printr-un grant al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace, cu suportul Biroului pentru Afaceri Externe, Commonwealth și Dezvoltare al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (FCDO).

Coordonatoarea ediției:
Ana NEGRU, Manageră de Proiecte, Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare

CUVÂNT ÎNAINTE 4

Proiectul „ACADEMIA DE SECURITATE, ediția: Securitatea umană & Femeile, Pacea și Securitatea”: descriere, obiective și activități 6

I

COMPARTIMENTUL I. FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA ȘI SECURITATEA UMANĂ

Agenda FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA. Politici și direcții de promovare a perspectivei de gen în domeniul păcii și securității: instrumente internaționale. Natalia Albu 12

Agenda FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA: Linii directorii pentru implementarea eficientă. Natalia Albu, Elena Mârzac 18

Concepție de comunicare strategică privind promovarea politicilor Agendei Femeile, Pacea și Securitatea. Cristina Lesnic, Elena Mârzac, Victoria Roșa, Olesea Simion, Sanda Sandu 44

Perspectiva drepturilor omului asupra platformelor tech. Studiu de caz: Violența online bazată pe gen în Moldova, Ucraina și Georgia. Sanda Sandu 51

Recomandări privind necesitatea integrării securității umane în politicile de securitate. Rodica Panța, Sanda Sandu 55

II

COMPARTIMENTUL II. OPINIILE BENEFICIARELOR PROIECTULUI

Provocările și perspectivele din domeniul securității umane în contextul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Inga Grigoriu 68

Securitatea umană în regiunea transnistreană a Republicii Moldova. Virginia Baltag 74

Gestionarea crizei refugiaților din Republica Moldova din perspectiva securității umane și a perspectivei de gen. Șabnam-Cristina Paknehad 81

Tendințe și provocări în implementarea celui de-al doilea program național de implementare a rezoluției 1325 privind femeile pacea și securitatea în Republica Moldova. Anastasia Dercacel 87

Oportunități și provocări pentru femei în diplomație. Iuliana Vârlan 92

III

COMPARTIMENTUL III. MATERIALE ILUSTRATIVE ELABORATE ÎN CADRUL PROIECTULUI ACADEMIA DE SECURITATE, EDIȚIA: SECURITATE UMANĂ & FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA

Prezentări Power Point

Sectorul de securitate și apărare și corelația cu implementarea Rezoluției 1325 a CS ONU. Elena Mârzac 97

Comunicarea strategică și guvernarea democratică a sectorului de securitate și apărare. Elena Mârzac 101

Securitatea umană. Natalia Albu 109

Percepții publice asupra subiectelor de securitate și apărare. Vasile Cantarji 118

Rolul societății civile în implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea. Elena Mârzac, Ana Negru 120

Infografice

Ce este Rezoluția 1325 124

Pilonii Rezoluției ONU privind Agenda Femeile Pacea și Securitatea 124

Ce instrumente cuprinde Agenda Femeile Pacea și Securitatea privind protejarea femeilor și fetelor în situația de pace și conflict 125

Declarația de la Beijing și Platforma de acțiune de la Beijing 125

Agenda Femeile Pacea și Securitatea și buna guvernare a sectorului de pace și Securitate 126

Повестка дня по вопросам Женщины, мира и безопасности и эфективное управление секторам безопасности и обороны 127

Rolul femeilor în procesele de pace și securitate 128

Роль женщин в процессе мира и безопасности 129

Apărarea și egalitatea de gen 130

Оборона и гендерное равенство 131

Rolul Societății Civile în implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea 132

Роль гражданского общества в реализации повестки дня “Женщины, мир и безопасность" 133

CONCLUZII 134

Cuvânt înainte

Prin promovarea continuă a culturii de securitate, Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare (PISA) demonstrează angajamentul său față de securitatea umană și susține o agendă axată pe pace, echitate și securitate pentru toți. Activitățile din cadrul proiectului „Academia de Securitate 2023, ediția: Securitatea Umană & Femeile, Pacea și Securitatea" și analizele elaborate au evidențiat că femeile joacă un rol esențial în construirea proceselor de pace și securitate.

Am demonstrat că securitatea umană nu se referă doar la evitarea conflictelor armate, ci și la protejarea drepturilor fundamentale ale fiecărui individ.

În acest context, recunoaștem contribuția semnificativă a femeilor în asigurarea unui mediu sigur și echitabil. Femeile aduc perspective valoroase în domeniul securității, prin creativitate și abordări inovatoare.

Agenda noastră este fundamentată pe principii de egalitate și incluziune. Încurajăm participarea activă a femeilor în procesele decizionale legate de securitate și promovăm un mediu în care toți indivizii, indiferent de gen, se simt în siguranță și respectați.

În căutarea păcii, credem că implicarea activă a femeilor este esențială. Ele au demonstrat capacitatea de a media conflicte și de a promova soluții durabile. În comunitatea noastră, susținem și apreciem femeile lidere care contribuie la consolidarea păcii și securității la nivel global.

Totodată, explorăm înțelegerea profundă a rolului vital pe care societatea civilă îl joacă în promovarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea (FPS). Prin acest compendiu, propunem analizarea și dezvăluirea complexității și importanței implicării societății civile în promovarea egalității de gen, evidențiind vocea puternică a schimbării în contextul Agendei FPS.

Scopul acestei culegeri este de a oferi nu doar o privire detaliată asupra contribuției societății civile la promovarea Agendei FPS, ci și de a inspira cititorii să se implice activ și să devină agenți ai schimbării în propriile comunități, să înțeleagă provocările cu care se confruntă femeile și fetele și să contribuie la comunicarea strategică eficientă.

Sperăm că materialele elaborate vor ajuta pe toți /toate cei interesați/interesate să înțeleagă ce este Agenda FPS, beneficiile implementării, provocările, dar și recomandările de îmbunătățire a situației curente.

Elena MÂRZAC,
Directoare, Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare

Republica Moldova fiind într-o etapă când încearcă să echilibreze o gamă complexă și largă de provocări politice, economice și de securitate, implicarea femeilor în procesele de pace și securitate este mai esențială ca niciodată.

Ca parte a proiectului nostru „Building Resilience in the Eastern Neighbourhood" (BREN), Institutul pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR) are plăcerea de a sprijini Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare (PISA) în eforturile sale de a adopta o abordare a securității umane care să asigure o participare puternică și activă a femeilor.

„Giving Voice, Driving Change" este motto-ul IWPR. Cu toate acestea, în prezent, vocile femeilor sunt subreprezentate în Moldova în procesele decizionale privind pacea, securitatea și apărarea. Acest lucru împiedică producerea unor schimbări reale și de lungă durată și împiedică progresul către o pace durabilă și incluzivă.

Activitatea PISA în cadrul proiectului BREN a abordat în mod direct aceste probleme, consolidând reziliența și capacitatea asociațiilor de femei și a grupurilor societății civile prin intermediul unei serii de activități de formare, educație și advocacy. Aceasta a inclus și producerea unei serii de materiale de care pot beneficia practicienii din Moldova și nu numai.

Sperăm că veți găsi util acest compendiu de materiale elaborate în cadrul proiectului „Academia de Securitate 2023, ediția: Securitatea Umană & Femeile, Pacea și Securitatea”.

Thomas BAKER
Director de proiect, BREN

„ACADEMIA DE SECURITATE, ediția: Securitatea umană & Femeile, Pacea și Securitatea”

„ACADEMIA DE SECURITATE, ediția: Securitatea umană & Femeile, Pacea și Securitatea” este un proiect inovator implementat de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare în perioada septembrie 2023 - februarie 2024. El a fost conceput pentru a cultiva o cultură a abordărilor centrate pe om în securitatea strategică în cadrul organizațiilor societății civile, instituțiilor guvernamentale și administrațiilor publice locale.

Prin implementarea acestui proiect, Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare și-a propus drept scop fundamental creșterea nivelului de dezvoltare și promovare a conceptului de securitate umană și de consolidare a rezilienței, prin încurajarea implicării active a femeilor în discuțiile și procesele legate de pace, securitate și apărare, atât la nivel local, cât și național. Complexitatea și ambițiozitatea proiectului a necesitat organizarea pe etape, care au coincis în cea mai mare parte cu activitățile realizate în cadrul celor două obiective majore: consolidarea solidarității societății civile și a asociațiilor profesionale de femei, prin promovarea implicării femeilor în dialogurile și procesele decizionale legate de pace, securitate și apărare și dezvoltarea capacităților profesionale pentru punerea în aplicare a competențelor instituționale.

Participanții și partenerii proiectului s-au reunit în cadrul evenimentului de lansare a proiectului - masa rotundă Femeile, pacea și securitatea & securitatea umană: viziuni și perspective, organizată la 4 octombrie 2023 în cadrul căreia reprezentanții instituțiilor guvernamentale (Ministerul Apărării și Ministerul Afacerilor Interne), ai societății civile, a UN Women, dar și ai Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR) au fost familiarizați cu obiectivele proiectului și activitățile planificate. Totodată evenimentul a reprezentat o platformă de discuții în cadrul căreia s-a analizat Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027, accentul fiind pus pe necesitățile participanților și oportunitățile de colaborare. Discuțiile constructive și schimbul de opinii a permis identificarea și stabilirea viitoarelor acțiuni din cadrul proiectului, fiind trasate totodată sarcini noi în vederea atingerii obiectivului comun al participanților, cel de creștere a nivelului de dezvoltare și promovare a conceptului de securitate umană și consolidarea rezilienței, prin încurajarea implicării active a femeilor în discuțiile și procesele legate de pace, securitate și apărare, atât la nivel local, cât și național.

Masa rotundă „Femeile, pacea și securitatea & securitatea umană: viziuni și perspective”, 4 octombrie 2023

O lună mai târziu, la 2 noiembrie Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare, în parteneriat cu Consiliul Suprem de Securitate a dat start Taberei de Toamnă, Abordarea securității umane în politicile de securitate. Desfășurată în suburbia municipiului Chișinău, la Costești, evenimentul a reunit 28 de participanți - reprezentanți/te a/ai instituțiilor publice ce au responsabilități din domeniul de securitate și apărare, precum și reprezentanți ai societății civile și mass-media. Academia de Securitate s-a concentrat pe avansarea și amplificarea rolului societății civile și al organizațiilor pentru drepturile femeilor, în special în domenii precum prevenirea conflictelor, prevenirea războiului hibrid, reconcilierea comunității și eforturile de ajutor și recuperare.

Tabăra de Toamnă „Abordarea securității umane în politicile de Securitate", 2-3 noiembrie 2023

Scopul Taberei de Toamnă a fost să ofere participanților o platformă de promovare a unei viziuni consolidate privind asigurarea rezilienței naționale, cu accent pe managementul riscurilor și gestionarea crizelor de securitate, comunicare strategică și interinstituțională, promovarea coeziunii sociale și integrării Agendei pentru Femei, Pacea și Securitate (FPS) în politicile de securitate.

Pe parcursul a 2 zile, experți naționali (Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare, Centrul de Investigații Sociologice și Marketing CBS-AXA, UN Women în Moldova, Asociația Promo-LEX) și internaționali (Centrul de la Geneva pentru Guvernarea Sectorului de Securitate, Global Focus Center - România, Ministerul Apărării al Republicii Letonia, Misiunea UE de Parteneriat în Moldova, UN Women Moldova) au abordat într-o manieră teoretico-aplicativă: a) securitatea umană: piloni și aplicații; b) managementul riscurilor; c) principiile rezilienței; d) importanța instituționalizării comunicării strategice: narative și strategii de comunicare în domeniul securității etc, instruirea teoretică fiind însoțită de studii de caz, dezbateri, exerciții practice și simulări, analiza sondajelor de opinie.

Tabăra de Toamnă, Abordarea securității umane în politicile de securitate, 2-3 noiembrie 2023

Continuitatea obiectivelor și activităților Taberei de Toamnă a fost asigurată de masa rotundă Rolul organizațiilor de femei și a societății civile în supravegherea democratic a sectorului de securitate și prevenirea conflictelor, organizată la 14 decembrie 2023 și care și-a propus consolidarea solidarității societății civile și a asociațiilor profesionale de femei, prin promovarea implicării femeilor în dialogurile și procesele decizionale legate de pace, securitate și apărare.

Evenimentul a reunit o parte din participanții Taberei de toamnă (reprezentanții instituțiilor guvernamentale), dar și reprezentanți ai organizațiilor societății civile și mass-media din diverse regiuni ale Republicii Moldova (Găgăuzia, Bălți, Căușeni, Ștefan Vodă, Rezina și Telenești) și s-a axat pe discuții privind implementarea și promovarea Agendei FPS în Republica Moldova, supravegherea democratică a sectorului de securitate și rolul și importanța incluziunii în procesele de negocieri și de management al conflictelor. O atenție deosebită s-a acordat evaluării gradului de implementare a Agendei FPS în Republica Moldova, rolului pe care societatea civilă și organizațiile de femei urmează să îl joace atât în cadrul acestui proces, cât și în domeniul supravegherii democratice a sectorului de securitate și prevenirea și managementul conflictelor. La finalul evenimentului au fost enunțate mai multe recomandări, atât pentru instituțiile de stat, cât și societatea civilă, implementarea cărora se regăsesc printre obiectivele activităților planificate în diverse regiuni ale Republicii Moldova.

Masa Rotundă „Rolul organizațiilor de femei și a societății civile în supravegherea democratică a sectorului de securitate și prevenirea conflictelor”, 14 decembrie 2023

Printre concluziile mesei rotunde a fost recunoașterea rolului important pe care societatea civilă l-a avut în implementarea primului Program național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea (2018-2021), în special la capitolul promovare și conștientizare a importanței Agendei FPS. Societatea civilă a facilitat dialogul între instituțiile guvernamentale și donatori, ce a permis crearea unei platforme de comunicare inter-instituțională și a dialogului între sectorul guvernamental și cel asociativ, realizându-se un schimb de expertiză și transmitere a cunoștințelor prin informare și sensibilizare a instituțiilor. Implementarea celui de-al Doilea Program necesită respectarea principiului continuității cu primul program, cooperarea interinstituțională și organizarea eficientă a procesului de monitorizare a implementării. Una dintre prioritățile fundamentale identificate a fost necesitatea implementării Agendei

FPS la nivel local, realizarea căreia este direct proporțională de contribuția administrației publice locale și a organizațiile societății civile locale, care implică o abordare contextuală adaptată la specific local și care este în conformitate cu cunoștințele și nevoile specifice regiunii/raionului. Aceste constatări au reprezentat factori determinanți în alegerea localităților în care s-au desfășurat mesele rotunde Rolul femeilor în procesele de pace și

Masa Rotundă „Rolul organizațiilor de femei și a societății civile în supravegherea democratică a sectorului de securitate și prevenirea conflictelor", 14 decembrie 2023

și securitate la nivel local și național. Două dintre acestea au fost organizate în zona de securitate a Republicii Moldova: la Căușeni și Ștefan Vodă (aflat și la frontiera cu Ucraina) și cea de a treia - la Bălți.

Masa Rotundă „Rolul femeilor în procesele de pace și securitate la nivel local și național", 22 ianuarie 2024, Ștefan Vodă

Zona de securitate a Republicii Moldova reprezintă un specific aparte determinat de prezența în apropiere a regiunii transnistrene, care nu este controlată de autoritățile de la Chișinău și care reprezintă un teritoriu cu risc sporit de insecuritate, amplificat de războiul din Ucraina.

Locuitorii raionului Ștefan Vodă, având frontieră directă cu Ucraina, a resimțit din plin consecințele generate de criza refugiaților. În cadrul mesei rotunde care a reunit peste 30 de locuitoare a raionului Ștefan Vodă, participanții au discutat despre Agenda FPS, au fost identificate provocările specifice și oportunităților în participarea femeilor în procesele de pace la nivel local și național în Republica Moldova.

Masa Rotundă „Rolul femeilor în procesele de pace și securitate la nivel local și național", 22 ianuarie 2024, Căușeni

De asemenea, s-a menționat necesitatea promovării dialogului și cooperării, cât și construirea unei rețele de contacte între participanți pentru sprijin reciproc și colaborări viitoare.
Masa rotundă cu aceeași tematică organizată la Căușeni a depășit obiectivul inițial, modificare datorată prezenței într-un număr mare a tinerilor la eveniment. Astfel că pe lângă subiectul de bază - rolul femeilor în procesele de pace și securitate, participanții au discutat despre rolul consiliilor locale de tineret, dar și a tinerilor, în general, în promovarea inițiativelor ce susțin egalitatea de gen, supravegherea democratică a sectorului de securitate și apărare, și corelația dintre egalitatea de gen și securitatea. Combaterea stereotipurilor de gen și rolul esențial al educației în crearea unui mediu favorabil pentru promovarea egalității de gen de asemenea s-au regăsit printre subiectele evenimentului.

Masa Rotundă „Rolul femeilor în procesele de pace și securitate la nivel local și național", 22 ianuarie 2024, Căușeni

Masa rotundă organizată la Bălți s-a evidențiat prin prezența a unui număr mare a diverselor instituții guvernamentale locale, dar și reprezentanți din mediul privat și diverse asociații care au fost implicate în procesul de gestionare a crizei refugiaților. În cadrul discuțiilor, vorbitorii prezenți la eveniment au menționat despre gradul de implicare a femeilor în sectorul de securitate și respectarea egalității de gen în Republica Moldova. Participanții au remarcat o evoluție pozitivă în domeniu, fiind de acord că acesta reprezintă un indicator de dezvoltare democratică a unui stat.

Cu toate acestea, se atestă multe bariere, care vizează mai ales numărul de femei negociatoare, care participă la procese de mediere sau care sunt semnatare a acordurilor de pace. Situația este precară la nivel mondial, inclusiv în Republica Moldova, unde doar două femei au fost prezente la negocieri în cadrul dosarului transnistrean. Evenimentul de la Bălți a adus în discuții problema suportului psihologic necesar persoanelor implicate în procesul de asigurare a păcii și în general în sectorul de securitate și apărare, fiind exemplificată pe experiența persoanelor care au fost implicați în gestionarea crizei refugiaților ca urmare a războiului din Ucraina.

Masa Rotundă „Rolul femeilor în procesele de pace și securitate la nivel local și național", 25 ianuarie 2024, Bălți

În paralel cu activitățile planificate inițial, au fost organizate consultări cu Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, ca instituție coordonatoare și responsabilă de implementarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027, dar și cu UN Women Moldova, în cadrul cărora s-a discutat despre necesitatea consolidării eforturilor în implementarea cu succes a programului național prin identificarea provocărilor existente, potențialele acțiuni de răspuns, dar și despre prioritățile pentru anul 2024.

Ședință de lucru asupra Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2023-2027, 13 noiembrie 2023

În cadrul proiectului au fost elaborate mai multe materiale care se regăsesc în cadrul acestui compendiu, divizat simbolic în trei compartimente.

Primul compartiment „Femeile, Pacea și Securitatea și Securitatea umană" include notele analitice, Concepția de comunicare strategică privind promovarea politicilor Agendei Femeile, Pacea și Securitatea și recomandările elaborate de expertele din cadrul proiectului – Natalia Albu, Elena Mârzac, Sanda Sandu și Rodica Panța. Notele analitice explorează și analizează politicile, direcțiile de promovare a perspectivei de gen în domeniul păcii și securității, care sunt instrumentele internaționale și liniei directorii pentru implementarea eficientă a Agendei FPS, violența online pe bază de gen și include recomandări cu privire la necesitatea integrării securității umane în politicile de securitate.

Concepția de comunicare strategică (elaborată de Cristina Lesnic, Elena Mârzac, Victoria Roșa, Olesea Simion și Sanda Sandu) reflectă viziunea privind modul în care comunicarea strategică a Agendei FPS va contribui la îndeplinirea Programului Național privind implementarea Rezoluției Consiliului de Securitate al ONU 1325 privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2023-2027.

Compartimentul II include opiniile beneficiarelor proiectului, care au selectat diverse subiecte analizate în cadrul evenimentelor organizate și au venit cu concluzii și recomandări inspirate inclusive din experiența lor profesională.

În cadrul Compartimentului III veți găsi materialele ilustrative elaborate în cadrul proiectului: infografice și Prezentări Power Point, care au fost incluse pentru a facilita înțelegerea, conștientizarea și promovarea subiectelor privind securitatea umană și Femeile, Pacea și Securitatea. De asemenea, partenerii noștri media TV Nord (Bălți), Studio L (Caușeni) și Tuk.md (Taraclia) au elaborat diverse materiale jurnalistice și reportaje care pot fi acesate pe paginile rețelelor de socializare a Platformei pentru Inițiative de Securitate și Apărare.

Activitățile din cadrul proiectului au confirmat odată în plus că Republica Moldova trebuie să adopte o abordare flexibilă a securității umane care să poată să se adapteze la schimbările în materie de securitate și care să includă prevederile Agendei FPS - o agendă cheie pentru Republica Moldova în concordanță cu obiectivul de aderare la Uniunea Europeană.

Dr. Rodica PANȚA
Manageră de proiecte, Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare

COMPARTIMENTUL I. FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA ȘI SECURITATEA UMANĂ

AGENDA FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA. POLITICI ȘI DIRECȚII DE PROMOVARE A PERSPECTIVEI DE GEN ÎN DOMENIUL PĂCII ȘI SECURITĂȚII: INSTRUMENTE INTERNAȚIONALE.

Natalia ALBU,
Expertă în politici de securitate

La începutul secolului XX, o serie de evenimente şi declaraţii la nivel internaţional au contribuit la sporirea atenției vizavi de necesitățile de asigurare a egalității de gen din mai multe perspective, inclusiv cele de securitate. În anii 1940-1960, *abordarea bunăstării* a perceput femeile drept destinatare pasive de beneficii. Însă, pentru prima dată, egalitatea de gen reprezintă un element-cheie al sistemului dreptului omului, fiind stabilit în *Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948.*

În 1952 a fost adoptată de Adunarea Generală a ONU *Convenția asupra Drepturilor Politice ale Femeii*, primul tratat internațional cu vocație de universalitate care definește statutul juridic al femeii în societate și a intrat în vigoare la 7 iulie 1955.

În anii 1970-1980, *abordarea echității şi eficacității* a indus o provocare pentru funcțiile de subordonare a femeilor şi a încercat să sporească nivelul de participare a femeilor. Unul dintre evenimentele fondatoare ale promovării egalității de gen se consideră *Convenția cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor,* adoptată în 1979 de ONU. În cadrul Convenției, a fost definită noțiunea de discriminare împotriva femeilor şi a fost fixată agenda pentru acțiuni naționale privind stoparea tuturor formelor de discriminare.

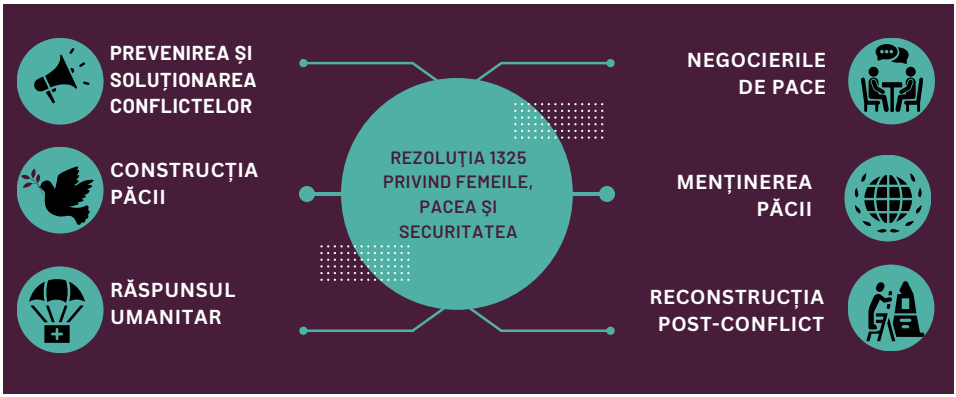
CE PREVEDE DECLARAȚIA DE LA BEIJING?

- **CONSTITUIE PUNCTUL DE PLECARE PENTRU O STRATEGIE PE TERMEN LUNG PENTRU ÎMPUTERNICIREA ŞI ABILITAREA FEMEILOR**
- **IDENTIFICĂ FEMEILE ŞI CONFLICTELE ARMATE CA FIIND UNUL DINTRE CELE 12 DOMENII PRIORITARE DE ACŢIUNE;**
- **SUBLINIAZĂ IMPORTANŢA ABORDĂRII SIGURANŢEI ŞI CONTRIBUŢIEI FEMEILOR ÎN CEEA CE PRIVEŞTE PACEA, SECURITATEA ŞI DEZVOLTAREA**

În 1990, ***o abordare de abilitare a femeilor şi de promovare a egalității de gen*** a încercat să transforme relațiile de gen existente prin prisma unui control egal şi o distribuire egală a resurselor. Declarația şi Platforma de Acțiune de la Beijing au constituit baza strategică şi de acțiuni a elaborării politicilor în domeniu pentru țările din lume, inclusiv pentru Republica Moldova, care a aderat în 2006.

În anul 2000, în cadrul Summit-ului ONU din septembrie, 191 de țări, printre care și Republica Moldova, au adoptat ***Declarația Mileniului,*** care a stabilit ***8 Obiective de Dezvoltare ale Mileniului*** (ODM) pentru o perioada de 15 ani. Obiectivele au vizat provocările principale ale dezvoltării umane, iar cel de-al treilea se axa explicit pe „Promovarea egalității de gen şi abilitarea femeilor”.

La 31 octombrie 2000, CS al ONU a adoptat unanim **Rezoluţia 1325 privind *Femeile, Pacea şi Securitatea,*** care are un caracter obligatoriu pentru toate statele membre ale ONU, respectiv şi pentru Republica Moldova, fără necesitatea de a fi ratificată suplimentar – **rezoluție de reper care reafirmă importanța rolului femeilor în:**

Raportul privind Progresele înregistrate în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD): Situația din domeniul egalității de gen 2022

În septembrie 2015, în cadrul *Sesiunii Adunării Generale a ONU,* Republica Moldova, alături de alte 192 state, a adoptat o nouă *Agendă universală de dezvoltare durabilă* prevăzută pentru perioada 2015-2030, care se bazează pe 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD). Plus, 169 de ținte strategice au fost integrate indivizibil pe cele trei dimensiuni ale dezvoltării sustenabile: economică, socială şi de mediu. ODD au drept scop reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență şi colaborarea cu guvernele şi comunitățile, pentru soluționarea de durată a conflictelor şi a nesiguranței. Astfel, până în anul 2030, țara noastră, de rând cu celelalte țări, urmează să-și mobilizeze eforturile pentru a elimina toate formele de sărăcie, pentru a combate inegalitățile și pentru a aborda problemele schimbărilor climatice, asigurând că nimeni nu este lăsat în urmă.

Obținerea egalității de gen ar putea dura aproape 300 de ani. Provocările globale (COVID-19, conflictele violente, schimbările climatice) exacerbează și mai mult diferențele de gen.

În ritmul actual al progreselor, ODD 5 – realizarea egalității de gen – nu va fi îndeplinit până în 2030. Va fi nevoie de până la 286 de ani pentru a elimina lacunele în materie de protecție juridică și legile discriminatorii, 140 de ani pentru ca femeile să fie reprezentate în mod egal în funcții de putere și de conducere la locul de muncă, și cel puțin 40 de ani pentru a obține o reprezentare egală în parlamentele naționale. Pentru Republica Moldova s-a înregistrat o tendință de creștere a femeilor în parlament - de 40,6% în 2021 și 38,6% în 2022.

În același timp, se atestă o inversare îngrijorătoare a reducerii sărăciei, de exemplu: femeile vor avea venituri insuficiente pentru a-și satisface nevoile de bază, cum ar fi hrana, îmbrăcămintea și adăpostul adecvat în majoritatea părților lumii. Iar în anul 2021, aproximativ 44 de milioane *femei* și *fete* fusese obligate să fugă din casele lor din cauza schimbărilor climatice, război, conflict și încălcări ale drepturilor omului.

Important în implementarea Agendei *Femeile, Pacea și Securitatea* (Agenda FPS) este **Obiectivul 16 – *pacea, justiția și instituții puternice*** care se referă la promovarea unor societăți pașnice şi favorabile incluziunii pentru o dezvoltare durabilă, asigurarea accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile şi favorabile incluziunii la toate nivelurile. Violența sexuală, crima, exploatarea şi tortura sunt

prevalente acolo unde sunt conflicte sau nu există supremația legii, iar ţările trebuie să întreprindă măsuri pentru a-i proteja pe cei care se află în situații de risc. Cu toate acestea, la nivel global, 42% de femei dețin funcții judiciare și doar 16% este cota de încadrare a femeilor în poliție. Plus, deși țările au luat măsuri extraordinare pentru a răspunde pandemiei, totuși cheltuielile militare au continuat și au depășit cheltuielile pentru sectorul de

sănătate. Cheltuielile militare globale în 2021 au fost de 2,1 trilioane de dolari și sigur că sunt mai mari pentru anii 2022-2023 odată cu invazia militară a Federației Ruse în Ucraina și reescaladarea conflictului deschis din Israel.

CE ESTE AGENDA FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA?

Premize de implementare a RCSONU 1325:

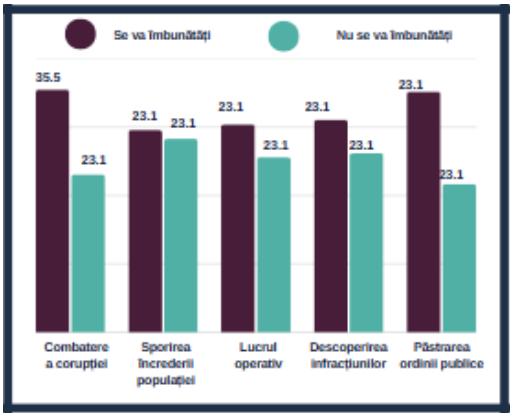
Rezoluția 1325 privind *Femeile, Pacea şi Securitatea* adoptată unanim la 31 octombrie 2000 de CS al ONU a constituit primul cadru internațional care stabilește oficial că conflictele au impact diferit asupra femeilor și fetelor, bărbaților și băieților, recunoscând rolul important al femeilor în instaurarea păcii și asigurarea securității. De asemenea, se recunoaște necesitatea de a iniția măsuri de protecție a femeilor în situații de conflict și post-conflict, dar și-n situație de pace.

Rezultatele atacurilor aeriene ale Forțelor Ruse asupra maternității nr.2 din Mariupol, martie 2022.Sursa foto:unian.net

- Situația femeilor într-o țară este un indicator al păcii. În cazul în care femeile au puține drepturi sau oportunități de a participa la procesul de luare a deciziilor, se constată nivele mai ridicate de violență și conflicte.
- 20 din cele 34 de conflicte armate active pe parcursul 2020 au avut loc în țări în care au fost grave inegalități de gen, cu medii, mari sau foarte mari niveluri de discriminare.
- Evidenţele statistice indică faptul că un număr mai mare de femei pe piaţa de muncă şi în politică se corelează direct cu nivelurile mai scăzute ale corupţiei.

Beneficiile pentru sectorul de securitate în urma reprezentării sporite a femeilor

Sursa: Sondaj Național Reprezentativ, CPD, 2017

- Participarea femeilor la procesele de postconflict extinde arealul problemelor de interes în dezbaterile publice. Femeile insistă de a lua în considerare problemele politice, economice şi sociale fundamentale pentru o democraţie şi pace pe termen lung, precum şi drepturile omului şi educaţia.

- Femeile au cunoștințe aprofundate privind contextul local și nevoile comunității. Acest lucru este esențial pentru asistența umanitară, operațiunile de pace și acordurile de pace durabilă.

Nivelul de participare al femeilor în procesul de negociere și alte procese de pace încă este scăzut!

13 % **femei din negociatori**

6 % **femei din total mediatori**

6 % **femei din numărul care au semnat acorduri de pace**

ACORDURI DE PACE SUNT CU 35% MAI MULTE

PENTRU ULTIMII 15 ANI DE CÂND FEMEILE PARTICIPĂ

CS al ONU a mai adoptat 12 rezoluții conexe cu scopul de a crea şi aplica mecanisme semnificative de implementare și supraveghere pentru Agenda FPS. Aceste rezoluții consolidează angajamentele globale, tratatele și convențiile existente privind drepturile femeilor în procesele de pace și conflict, precum și înțelegerea comună că nevoile de securitate sunt diferite pentru femei și fete, bărbați și băieți. Iar datele statistice privind situația de război ne oferă nu numai o informație cantitativă, dar și o înțelegere a necesității de integrare a dimensiunii de gen în politicile naționale de securitate și promovarea *securității inclusive.*

Profilul refugiaților din perspectiva de gen în Republica Moldova în contextul invaziei militare în Ucraina

FEMEI ȘI FETE CONSTITUIE
66 %
DIN NUMĂRUL TOTAL DE PERSOANE REFUGIATE GĂZDUITE ÎN MOLDOVA

APROAPE
54,000
DE COPII AU TRAVERSAT FRONTIERA MOLDOVEI DE LA ÎNCEPUTUL RĂZBOIULUI

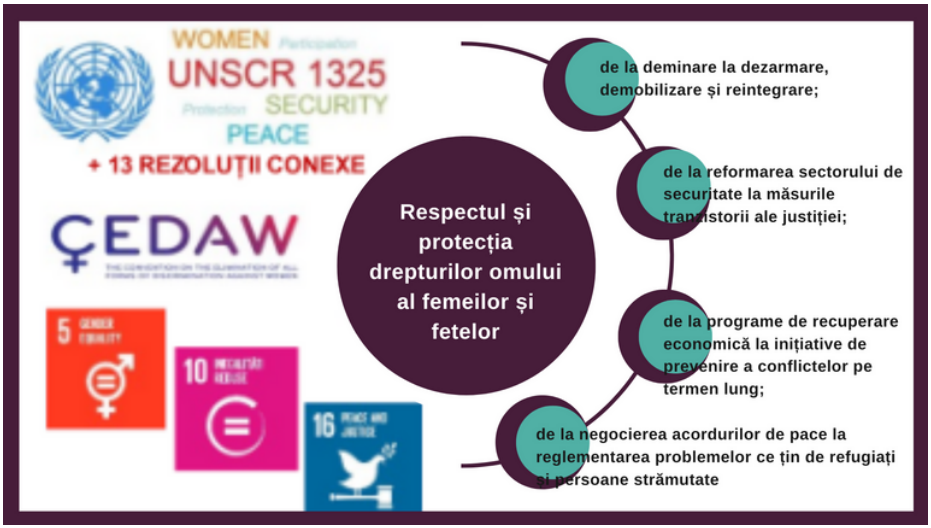
355,426
NUMĂRUL TOTAL AL PERSOANELOR REFUGIATE

Datele statistice calitative și actualizate pot oferi o mai bună înțelegere a posibilităților de a răspunde la necesitățile specifice ale diverselor grupuri de femei și bărbați afectate/ți de criza umanitară generată de război.

Un alt instrument legislativ internațional, **Recomandarea generală nr. 30** privind femeile în situații de prevenire a conflictelor, conflict și post-conflict (RG30), adoptată în 2013, și Rezoluțiile ONU privind FPS oferă modalități prin care implementarea fiecărui cadru poate fi fortificată. Scopul principal al RG30 este să ofere statelor părți orientări competente privind măsurile pentru asigurarea deplină a obligațiilor de a proteja, respecta şi aplica drepturile femeilor în situații de prevenire a conflictelor, conflict și post-conflict. **RG30** asigură aplicarea ***Convenției asupra eliminării tuturor formelor de discriminare faţă de femei (CEDAW)***, adoptată de ONU în 1979.

În februarie 2020 a avut loc Sesiunea a 75-ea a CEDAW unde au fost luate decizii, iar Republica Moldova urma să implementeze anumite recomandări. De exemplu, la domeniul - *Violența în bază de gen împotriva femeilor,* CEDAW a recomandat *să fie eliminate barierele și stigma care descurajează femeile să raporteze cazuri de violență în bază de gen către autoritățile competente, inclusiv prin campanii de sensibilizare și instruire pentru lucrătorii din domeniul justiție și Poliție*. Plus, a fost recomandată *ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței domestice (Convenția de la Istanbul),* care a fost semnată de R. Moldova încă în 2017. În octombrie 2020, Parlamentul țării a ratificat *Convenția* respectivă. Țări precum Rusia, Bulgaria și Ungaria încă nu au ratificat-o, iar Turcia a devenit prima țară care a denunțat Convenția. De fapt Turcia este cu un scor scăzut privind implementarea Agendei FPS, dar și țară cu un indicator foarte înalt de fragilitate în regiune.

AGENDA FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA

În același timp, asigurarea oportunităților şi tratamentului egal, între bărbați şi femei, în situație de pace şi conflict, se dovedește a fi o tematică foarte actuală la nivel internațional şi regional nu numai în cadrul ONU, dar și în cadrul UE, NATO, OSCE. Politicile de promovare a perspectivei de gen ale acestor organizații contribuie la aprofundarea eforturilor în asigurarea egalității de gen în sectorul de securitate şi apărare. Statele, având la bază angajamente internaționale de implementare a Agendei Femeile, Pacea şi Securitatea, încearcă să sporească rolul femeii în structurile civile şi militare la nivel național.

Mai mult, mediul actual de securitate se manifestă prin implicații multiple asupra procesului de implementare a Agendei FPS. Pe de o parte, se mențin percepțiile eronate privind rolul femeilor în procesele de pace și conflict sau percepțiile stereotipizate privind perspectiva de gen în sectorul de securitate și apărare. Plus, în perioadele de criză, cum a fost în perioada pandemiei Covid-19, egalitatea de gen devine un obiectiv care, adesea, este pus în așteptare temporară. Pe de altă parte, experiența internațională ne arată că implicarea femeilor în procesul de luare a deciziilor în contextul pandemiei, în calitate de lideri, a contribuit la diminuarea efectelor acesteia, de exemplu în Germania, Tailanda, Noua Zeelandă, Finlanda ș. a., căci leadership-ul feminin al acestor țări în loc să se angajeze într-o campanie politică, în raport cu activitatea acestora, au promovat solidaritatea și compasiunea în rândul cetățenilor săi. Acest fapt evidențiază importanța necesității de promovare a participării femeilor la funcții de conducere în procesele de pace și conflict, așa cum se menționează și în cadrul Rezoluției 1325.

În fine, nu putem neglija faptul că există o corelaţie evidentă între indicatorii de egalitate de gen în cadrul societăţii şi nivelul de asigurare al acestui obiectiv în cadrul sectorului de securitate. De exemplu, conform studiului realizat de Mary Caprioli şi Mark Boyer, este mai puţin probabil ca statele care deţin un nivel ridicat de egalitate de gen la nivel naţional să utilizeze violenţa în cadrul unui conflict interstatal, iar nevoile de securitate sunt diferite. Respectiv, implementarea Agendei *Femeile, Pacea și Securitatea* presupune și *o abordare* transversală care ar trebui aplicată tuturor domeniilor de dezvoltare a societății - politice, economice, de mediu, sociale, culturale și instituționale.

Surse de referințe:

- *Albu N. Agenda globală „Femeile, Pacea şi Securitatea": integrarea perspectivei de gen în sectorul de securitate al Republicii Moldova. În: Gândirea militară românească, 2020, pp. 200-225.*
- *Caprioli M., Boyer Mark A. Gender, Violence, and International Crisis. In: Journal of Conflict Resolution, 2001, vol. 45, issue 4, pp. 503-518.*
- *CEDAW a publicat observații finale asupra celui de al 6-lea Raport periodic al Republicii Moldova. Disponibil: https://promolex.md/17043-cedaw-a-publicat-observatii-finale-asupra-celui-de-al-6-lea-raport-periodic-al-republicii-moldova/?lang=ro*
- *Documentele de referință privind activitatea UN Women ghidată de mai multe acorduri internaționale. https://moldova.unwomen.org/ro/despre-noi/documentele-de-referinta*
- *Fragility in the World 2023. Disponibil: https://fragilestatesindex.org/*
- *Ghid cu privire la Recomandarea Generală Nr. 30 a Comitetului CEDAW și Rezoluțiile Consiliului de Securitate ONU privind Femeile, Pacea ș Securitatea. Disponibil: https://egalitatedegen.md/?mdocs-file=2006&mdocs-url=false*
- *Profilul refugiaților din perspectiva de gen: Republica Moldova. Disponibil: https://moldova.unwomen.org/ro/digital-library/publications/2022/03/profilul-refugiatilor-din-perspectiva-de-gen-republica-moldova*
- *Progresele înregistrate în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD): Situația din domeniul egalității de gen 2022, 8 septembrie 2022. Disponibil: https://moldova.un.org/ro/198338-progresele-%C3%AEnregistrate-%C3%AEn-atingerea-obiectivelor-de-dezvoltare-durabil%C4%83-odd-situa%C8%9Bia-din*
- *Raport de progres privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă în Republica Moldova, 2023. Disponibil: https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/raport_de_progres_odd_2023_vf_15_09_2023_final.pdf*
- *Women, Peace and Security Index. Disponibil: https://giwps.georgetown.edu/the-index/*

IMPLEMENTAREA REZOLUȚIEI 1325 A CONSILIULUI DE SECURITATE AL ONU PRIVIND *FEMEILE, PACEA* ȘI *SECURITATEA*: ÎNTRE ANGAJAMENT ȘI NECESITATE

Natalia ALBU,
Expertă în politici de securitate

Introducere

De la adoptarea **Rezoluției 1325 Consiliului de Securitate al ONU cu privire la Femeile, Pacea și Securitatea (RCSONU 1325)** au trecut deja 23 de ani, iar Republica Moldova a adoptat recent cel de-al doilea Plan de Acțiuni de implementare a Rezoluției respective, totuși, întrebarea „de ce" încă persistă pe agenda de discuții cu referire la relevanța implementării acesteia. De aceea, această notă analitică își propune să clarifice și analizeze aspecte cu referire la necesitatea de implementare a RCSONU 1325, în general, și la premisele de implementare a acesteia la nivel național, în special. Structura conținutului notei analitice este determinată de faptul că deși s-ar părea că există deja un cadru bine definit de implementare a RSCONU 1325, totuși conștientizarea necesității acesteia încă nu este suficient de consolidată atât la nivel de factor de decizie, atât și la nivel de execuție. Mai mult, fluctuația de cadre care duce la întreruperea memoriei instituționale privind implementarea acțiunilor cu referire la Agenda Femeile, Pacea și Securitatea (Agenda FPS) impune necesitatea de a face o sinteză a prevederilor cu referire la obiectivele de bază ale RCSONU 1325 și înțelegerea cum pot fi implementate acțiunile prin prisma celor patru piloni ai acesteia. De asemenea, am încercat să evidențiem prin comparație, aspecte comune, dar și specificul celor două Programe adoptate de Republica Moldova în implantarea RSCONU 1325.

În fine, o componentă importantă din cadrul notei respective se referă la lecții învățate, dar și din practici de succes care au determinat aspectul calitativ al acțiunilor, aceasta de fapt a determinat și specificul recomandărilor propuse. Mai mult, deși s-ar părea că necesitatea Programului de implementare a RCSONU 1325 adoptat în martie 2023 este într-un context de securitate fragil, atât pentru Moldova, cât și statele de pe continentul european, există pericolul așa numitelor scuze în implementarea acestuia, cum a fost situația în perioada pandemică, când se invoca că nu este timpul pentru Agenda FPS, deși impactul crizelor și conflictelor au implicații diferite asupra femeilor/fetelor și bărbaților/băieților și respectiv solicită acțiuni conform nevoilor de securitate, dar și implicarea femeilor în procesele de pace și conflict.

Conștientizarea necesității de implementare a Rezoluției 1325 a CS al ONU privind FPS prin înțelegerea prevederilor acesteia

Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate a ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea solicită tuturor actorilor să protejeze drepturile femeilor, să prevină violența asupra femeilor și fetelor, să țină seama de nevoile și prioritățile acestora și să implice femeile în procesele de prevenire a conflictelor, de reglementare a conflictelor, precum și de reconstrucție post-conflict.

Pentru prima dată într-un acord internaţional se subliniază importanţa abordării contribuţiei femeilor în ceea ce priveşte pacea, securitatea şi dezvoltarea. RCSONU 1325 (punctul 4) îndeamnă Secretarul General să extindă rolul și contribuția femeilor la operațiuni de teren ale ONU, în special în rândul observatorilor militari, al poliției civile și al personalului pentru drepturile omului și personalul umanitar

În acest context, evidențiem că una din priorităţile Armatei Naţionale a Republicii Moldova se referă la participarea militarilor moldoveni în misiunile de pacificare, reprezentând dovada aspirațiilor statului de a promova ideile păcii, stabilităţii şi securităţii, atât în interiorul ţării, cât şi peste hotarele ei, devenind astfel un stat care contribuie la fortificarea păcii, iar din numărul total de participanți la astfel de misiuni 2 % sunt femei, deși în 2015 numărul total de participante nu era mai mare de 1 %.

Pentru a facilita realizarea obiectivelor propuse în cadrul RCSONU 1325, fiecare dintre mandatele rezoluției sunt relaționate cu unul dintre cei patru piloni de bază: ***participarea, protecția, prevenirea, recuperarea.***

- Pilonul **PARTICIPAREA** solicită implicarea sporită a femeilor: (-) la toate nivelurile de luare a deciziilor, inclusiv în cadrul instituţiilor naţionale, regionale şi internaţionale; () în cadrul mecanismelor de prevenire, gestionare şi soluţionare a conflictelor; (-) în negocierile de pace; (-) în operaţiuni de pace, ca soldaţi, poliţişti şi civili; şi (-) ca reprezentanţi speciali ai Secretarului General al ONU.
- Pilonul **PROTECȚIA** solicită în mod special protejarea femeilor şi a fetelor de violenţa sexuală şi de gen, inclusiv în situaţii de urgenţă şi umanitare, cum ar fi în taberele de refugiaţi.
- Pilonul **PREVENIREA** solicită îmbunătăţirea strategiilor de intervenţie în: (-) prevenirea violenţei împotriva femeilor, inclusiv prin urmărirea penală a persoanelor responsabile pentru încălcarea dreptului internaţional; (-) consolidarea drepturilor femeilor în temeiul legislaţiei naţionale; şi (-) sprijinirea iniţiativelor locale de menţinere a păcii şi a proceselor de soluţionare a conflictelor. Este important de menționat că în contextul politicilor de securitate, valoarea acestui pilon se referă la: (-) abordări pe termen scurt, care să includă indicatori de participare și de gen ale femeilor în sistemele de avertizare timpurie și (-) abordări pe termen lung pentru a soluționa cauzele structurale ale conflictului, inclusiv inegalitatea, și pentru a aborda noile surse de conflict, cum ar fi schimbările climatice și extracția resurselor naturale. Mai mult, ***prevenția*** **a devenit cu concept de referință în contextul elaborării celui de-al doilea Program de implementare a RCSONU 1325.**
- Pilonul **RECUPERAREA** solicită promovarea măsurilor de salvare şi recuperare pentru a aborda crizele internaţionale printr-o lentilă/dimensiune de gen, inclusiv prin respectarea naturii civile şiumanitare a taberelor de refugiaţi, luând în considerare nevoile femeilor şi fetelor în proiectarea taberelor şi aşezărilor de refugiaţi.

În implementarea celor patru piloni, de regulă, organizaţiile şi statele adoptă un *Plan de Acțiuni* cu referire la RCSONU 1325 precum şi la alte rezoluţii conexe. În recomandările prealabile făcute de ONU cu privire la elaborarea planurilor naţionale de acţiuni. Reieșind din faptul că statele diferă una de alta, respectiv şi problema de gen este abordată diferit (fie că este vorba de situații de conflict sau trebuie luat în considerare specificul culturii şi religiei), nu există niciun set omogen de instrumente de politici pentru implementarea RCSONU 1325, respectiv și pentru Agenda *FPS.* În fine, Agenda *Femeile, Pacea* şi *Securitatea* nu se concentrează numai pe situaţii în care pacea este imediat ameninţată,
ci vizează, de asemenea, asigurarea unei participări mai mari a femeilor în sfera politică în ansamblu.

De exemplu, articolul 1 al RCSONU 1325 *îndeamnă statele membre să asigure o reprezentare sporită a femeilor la toate nivelurile decizionale din instituţiile naţionale, regionale şi internaţionale şi în cadrul mecanismelor de prevenire, gestionare şi soluţionare a conflictelor.* Această solicitare este determinată de faptul că nu este suficient de implementată

De exemplu, articolul 1 al RCSONU 1325 *îndeamnă statele membre să asigure o reprezentare sporită a femeilor la toate nivelurile decizionale din instituţiile naţionale, regionale şi internaţionale şi în cadrul mecanismelor de prevenire, gestionare şi soluţionare a conflictelor.* Această solicitare este determinată de faptul că nu este suficient de implementată Agenda *FPS* prin includerea mai multor femei în situaţii de conflict sau postconflict numai de aceea că se solicită sau de dragul angajamentelor, femeile trebuie să fie incluse în viaţa politică şi instituţională de zi cu zi, pentru a face ca participarea lor să fie semnificativă.

Avantajele privind elaborarea și aprobarea Planului Național de Acțiuni de implementare a RCSONU 1325

În conformitate cu cei patru piloni, RCSONU 1325 evidențiază că participarea femeilor este un imperativ în procese care presupun acțiuni: (-) de la deminare la dezarmare, (-) demobilizare la reintegrare (DDR), (-) de la alegeri la schimbările constituționale, (-) de la reforma sectorului de securitate (RSS) la măsurile tranzistorii ale justiției, (-) de la programe de recuperare economică la inițiative de prevenire a conflictelor pe termen lung, (-) de la negocierea acordurilor de pace la reglementarea problemelor ce țin de refugiați și persoane strămutate). Cu toate acestea, în ultimii ani, multe Planuri Naționale de Acțiuni (PNA) de implementare a RCSONU 1325 au încorporat alte subiecte, precum schimbările climatice, traficul de persoane și prevenirea extremismului violent. De aici și relevanța elaborării unui PNA reieșind din necesitățile fiecărei țări, în același timp, creșterea gamei de subiecte cu care operează un PNA poate genera totuși un proces de coordonare complex, întrucât adesea responsabilitățile pentru astfel de subiecte acoperă mai multe portofolii sau linii de responsabilitate diferite în guvern [1].

În acest cadru, la nivel global, 107 (55%) de state membre a ONU au adoptat un PNA privind implementarea RCSONU 1325 [2], recunoscând că aceasta asigură promovarea egalității de gen și abilitarea femeilor într-un cadru de pace și securitate relevante pentru toate domeniile sectorului de securitate. Guvernul R. Moldova a luat decizia de a elabora și aproba un astfel de program reieșind din faptul că, pe de o parte, și-a asumat angajamentul de implementare a RCSONU 1325 în cadrul Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului (IPAP) Republica Moldova – NATO pentru anii 2014-2016, pe de altă parte, au fost identificate la nivel naţional anumite limite / bariere în asigurarea unui sector de securitate incluziv.

Așa cum a fost menționat anterior, cei patru piloni de implementare a RCSONU 1325 facilitează structurarea intervențiilor prioritare sau acțiunilor sectoriale în cadrul Planurilor de Acțiune privind Agenda FPS. Realmente, în cadrul RCSONU 1325 nu este specificat conținutul reformelor, modul în care vor fi implementate sau procedurile necesare pentru a asigura implementarea prevederilor din cadrul acesteia. Plus, din perspectiva statelor RCSONU 1325 pare a fi mai curând complicată decât complexă, ceea ce duce la întrebarea dacă instrumentele generice de integrare a perspectivei de gen pot fi aplicate în mod eficient în cadrul mecanismelor de prevenire, rezolvare și reconstrucție a conflictelor. De aceea țările sunt încurajate să definească în mod exact procedurile relevante în planurilor de acțiuni. În recomandările prealabile făcute de ONU cu privire la elaborarea planurilor naționale de acțiuni se subliniază faptul că aceste planuri trebuie să respecte cadrul legislativ și de politici naționale pentru ulterioara lor punere în aplicare.

Strategiile naţionale sau planuri de acţiune de punere în aplicare a RCSONU 1325 sunt relevante pentru toate ţările, nu numai pentru cele implicate în conflicte. Statele sunt adesea afectate de conflicte cu vecinii, ţări din aceeaşi regiune sau cu ţări donatoare care sunt implicate în eforturile de pace. În plus, statele deja examinează cum femeile, ca resursă umană, să fie incluse în structurile de securitate la nivel naţional.

[1] Myrttinen h., Shepherd l. J., Wright H. Implementing the Women, Peace and Security Agenda in the OSCE Region, 2020, p. 1.
[2] Disponibil: http://www.peacewomen.org/member-states

Mai multe studii au arătat, de exemplu, că includerea mai multor femei în domeniul militar şi operaţiile de menţinere a păcii a sporit considerabil eficienţa de gestionare a operaţiei militare. Aceasta se poate de realizat prin îmbunătățirea gradului de conştientizare şi cunoaştere a ameninţărilor specifice de securitate. Ca urmare, se asigură promovarea politicilor sensibile la gen pentru a răspunde nevoilor diferite de securitate. În pofida Programului adoptat și discuțiilor inițiate privind implicațiile pandemiei COVID-19 din perspectiva nevoilor diferite de securitate, încă există anumite limite privind conștientizarea necesității de implementare a Agenda *FPS.*

Astfel, elaborarea și aprobarea unui Plan Național de Acțiuni privind implementarea RSCONU 1325 poate avea implicații pozitive multiple, asigurând:

Supravegherea şi comprehensivitatea: PNA oferă guvernelor şansa de a trece prin toate politicile Agendei Femeile, Pacea şi Securitatea implementate de diferite instituții guvernamentale, asigurându-se că prevederile Agendei sunt luate în considerare şi nu este omis niciun domeniu esenţial.
Coordonarea şi evitarea dublării eforturilor: Atunci când activitatea mai multor instituții guvernamentale este coordonată se creează sinergii care ajută diferite instituții să acţioneze în direcţia aceluiaşi scop. În plus, aceasta contribuie la evitarea dublei activităţi, atunci când expertiza şi cunoştinţele sunt împărtăşite în loc să fie colectate de fiecare instituţie pe cont propriu.
Creşterea gradului de conştientizare: RCSONU 1325 ar putea să nu fie cunoscută în mod egal tuturor organelor guvernamentale relevante sau bine cunoscute societăţii civile. Crearea unui PNA permite informarea actorilor guvernamentali relevanţi, precum şi a societăţii civile.
Guvernare/stăpânire: Crearea unui plan naţional de acţiunie în care contribuie diferite ministere şi agenţii ar putea aduce un sentiment mai larg de asumare a responsabilităţii faţă de Agenda FPS.
Responsabilitate: Prin implementarea unui plan naţional de acţiuni, este mai uşor de urmărit acţiunile relevante care au fost identificate şi de cine sunt implementate.

În fine, să nu uităm că un PNA trebuie să corespundă necesităților naționale, adică situației curente specifice fiecărei țări aparte în corelație cu mediul regional și internațional de securitate, în același timp, suportul partenerilor internaționali este important, dar și angajamentul Guvernului național este vital. De aceea, în continuare, vom evidenția perspectiva Republicii Moldova în implementarea RCSONU 1325 și factorii care au determinat structura Planurilor Naționale de Acțiuni.

Perspectiva națională de implementare a RCSONU 1325 privind Femeile, Pacea şi Securitatea: context, probleme identificate și obiective de realizat

În general, în Republica Moldova cadrul politico-juridic de asigurare a egalității între femei și bărbați a fost substanțial îmbunătățit în ultimele decenii. Diferite acte legislative conțin prevederi care direct sau indirect se referă la principiile nediscriminării și egalității, fiind reglementate atât în legislația codificată (Codul Penal, Procesual Penal, Civil, Procesual Civil, Contravențional, Codul Muncii, Educației ș.a.) cât și în legile organice și ordinare ale Republicii Moldova.

În perioada anilor 2016 – 2018,
pentru Republica Moldova, Agenda Femeile, Pacea şi Securitatea deşi era un subiect relativ nou, totuşi, existau anumite lecţii însuşite :
(-) necesitatea de încurajare a factorilor de decizie privind stimularea voinţei politice de implementare a RCSONU 1325,
(-) necesitatea de a asigura un sector de securitate incluziv;
(-) lipsa de resurse dedicate implementării RCSONU 1325;
(-) necesitatea de dezvoltare și consolidarea colaborării cu societatea civilă.

Referindu-ne la cadrul politico-juridic, este de menționat *Strategia pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2017- 2021,* care pe lângă obiectivele precum asigurarea abordării complexe a egalității între femei și bărbați prin participarea femeilor la luarea deciziilor, fortificarea mecanismului instituțional de asigurare a egalității de gen, combaterea stereotipurilor în societate și promovarea comunicării non-violente a stabilit acțiuni în asigurarea egalității de gen în sectorul de securitate și apărare [3]. Astfel, obiectivul general 4, din cadrul Strategiei respective, a stabilit necesitatea promovări egalității de gen în sectorul de securitate și apărare (Obiectiv specific 4.1: Asigurarea accesului femeilor la funcții de conducere cât și execuție în domeniul de securitate și apărare; Obiectiv specific 4.2: Integrarea dimensiunii de gen în politicile sectoriale de securitate şi apărare).

În acest cadru, scoatem în evidență că Strategia respectivă a fost un instrument important de asigurare a *egalității de gen* – concept care contribuie la crearea unor instituții sensibile la dimensiunea de gen în sectorul de securitate și apărare, care să răspundă în mod eficient necesităţilor de securitate ale bărbaţilor, femeilor, băieţilor și fetelor, dar și la asigurarea unui sistem de securitate și apărare inclusiv. Anume din aceasta perspectivă mai des se evidențiază fenomenul discriminarea. De exemplu, dacă se comandă cizme sau ținuta militară pentru Armata toate de o mărime, atunci acestea se vor potrivi unora, dar nu și altora. Astfel, militari sunt tratați în același mod, dar acesta nu este un tratament egal, căci beneficiile și efectele nu vor fi aceleași pentru toți. Dar dacă să analizăm din perspectiva de gen, aceeași ținută militară poate fi cusută nu numai ținând cont de mărire , dar și de aspectul fizic specific bărbaților și femeilor.

Dacă să revenim direct la RCSONU 1325, atunci merită să reamintim că Guvernul R. Moldova a luat decizia de a elabora un PNA în baza angajamentelor asumate în cadrul *Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului (IPAP) Republica Moldova – NATO pentru anii 2014-2016 și 2017-2019.*

Plus, *Strategia pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova*, apreciată ca umbrela procesului de elaborare a PNA, a prevăzut un obiectiv separat care își propunea în cadrul acțiunii 5 *angajamentul de Asigurare a implementării Recomandării generale nr. 30 a Comitetului CEDAW și Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate ONU privind femeile, pacea și securitatea* prin elaborarea unui Plan de acțiuni.

Respectiv, un Plan de Acțiuni destinat stric implementării RCSOUNU a fost adoptat în 2018 prin aprobarea *Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a CS al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2018-2021* (în continuare – **Program**). Acesta a fost primul instrumentul prin care se stabilesc acţiunile de implementare, rezultatele aşteptate şi indicatorii de implementare a RCSONU 1325 la nivelul Guvernului Republicii Moldova, respectiv la nivel naţional.

În general, prin aprobarea Programului, Republica Moldova își asuma angajamentul de:

- *a intensifica orientarea strategică a eforturilor sale în implementarea Rezoluţiei 1325;*
- *a dezvolta şi oferi acţiunilor/măsurilor sale un cadru uniform de referință.*

Realmente, procesul de elaborare a Programului a cunoscut mai multe etape: de la autoevalurea interinstituţională pe dimensiunea de gen în sectorul de securitate şi apărare naţională până la diversificarea actorilor care au venit în suport (UN Women în Moldova, societatea civilă și meiul academic).

[3] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=99875&lang=ro

În același timp, în procesul de elaborare al Programului, o prioritate aparte a fost experiența regională. Respectiv, prin intermediul proiectului, grupurile de lucru au fost consultate şi ghidate de experţi internaţionali din cadrul instituţiilor de stat şi a organizaţiilor nonguvernamentale din Statele Unite ale Americii, Ucraina, Georgia, Serbia, Albania, Spania, Bosnia şi Herţegovina.

Două grupuri de probleme identificate în procesul de elaborare ale Programului: (I) rata mică de reprezentare a femeilor în acest sector și (II) faptul că sectorul nu este suficient de incluziv.

Realmente, perspectiva națională de implementare a RCSONU 1325 a fost și încă este determinată, în primul rând, de angajamentele internaţionale și naționale, asumate de Guvernul Republicii Moldova în implementarea RCSONU 1325. În al doilea rând, identificarea problemelor privind participarea femeilor în sectorul de securitate și apărare a stabilit necesitatea elaborării şi aprobării ***Programului.***

În același timp, lacunele identificate atât din perspectiva sectorului, cât și a societății au fost structurate în opt bariere de bază: (1) În cadrul sistemului (dar şi în afara acestuia) persistă stereotipuri de gen despre participarea femeilor în sectorul de securitate. (2) Sectorul de securitate și apărare nu permite bărbaţilor şi femeilor să combine viața profesională cu cea de familie. (3) Sectorul de securitate și apărare nu are capacitatea deplină de a preveni şi combate discriminarea, hărțuirea şi violența bazată pe gen. (4) Sectorul de securitate și apărare nu dispune de un sistem incluziv şi proactiv de management al resurselor umane. (5) Sectorul de securitate și apărare nu aplică ajustarea rezonabilăși măsurile temporare speciale pentru a permite o reprezentare mai largă a femeilor. (6) Sectorul de securitate și apărare nu este suficient de transparent faţă de participarea societății civile, organizaților de femei şi a cetățenilor. (7) Politicile sectorului de securitate și apărare sunt insensibile la dimensiunea egalității de gen.

(8) Politici limitate privind asigurarea participării egale în procesul de consolidare a păcii și în misiunile de menținere a păcii. Ca urmare a acestor bariere identificate, au fost stabilite opt obiective de bază și acțiuni, care urmau să combată sau diminueze impactul celor opt bariere.

De asemenea, Programul a stabilit instituțiile responsabile de implementarea acestuia și procedurile de raportare, monitorizare și evaluare a nivelului de realizare a Planului de acțiuni. Deoarece sectorul de securitate nu se referă numai la structurile de ordine publică și cu caracter militar, dar implică instituții responsabile atât de anumite domenii ale sistemului de securitate, precum și de politicile de securitate națională (Biroul Politici de Reintegrare, Serviciul Vamal, Serviciul de Informare și Securitate, Ministerul Justiției, Cancelaria de Stat și nu în ultimul rând un partener-cheie este Ministerul Sănătăți, Muncii și Protecției Sociale), cât și cele ce asigură colaborarea internațională pe dimensiunea de securitate, cum ar fi Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene. Un rol aparte, în acest context, a prezentat necesitatea de conștientizare de către structurile de forță a necesității colaborării pe dimensiunea de gen cu societatea civilă și mediul academic, astfel asigurând promovarea imaginii pozitive a instituțiilor din sector în societate. Iar Biroul politici de reintegrare al Cancelariei de Stat a fost instituția care urma să informeze Guvernul, anual, despre realizarea Planului de acțiuni al Programului respectiv. Iar controlul asupra executării hotărârii respective se punea în sarcina viceprim-ministrului responsabil de realizarea politicilor de reintegrare a țării.

Astfel, Scopul Programului, cum se susținea în document, era *exprimarea voinței organizaționale a instituțiilor din sectorul de securitate şi apărare privind implementarea şi aplicarea prevederilor RCSONU şi a rezoluţiilor conexe şi altor instrumente complementare în asigurarea integrării perspectivei de gen în cadrul instituţiilor vizate (Capitolul III – cadrul instituţional) pentru realizarea misiunilor stabilite.* Pentru realizarea scopului propus au fost trasate **două obiective de bază:**
(1) sporirea reprezentării femeilor în sectoarele de securitate și
(2) asigurarea unui sector de securitate incluziv prin implementarea a opt programe de bază adoptate ca **opt obiective.**

Cele opt obiective generale din cadrul primului Program
1. Reducerea stereotipurilor legate de rolul femeilor în sectorul de securitate.
2. Creșterea posibilităților pentru femeile și bărbații din sistem să combine viața profesională cu cea de familie.
3. Prevenirea și combaterea discriminării, hărțuirii și violenței de gen din cadrul sectorului.
4. Dezvoltarea unui sistem inclusiv şi pro activ de management al resurselor umane.
5. Implementarea ajustării rezonabile și a măsurilor temporare speciale în cadrul sistemului de securitate.
6. Consolidarea transparenței și implicării societății civile în deciziile adoptate de către sistemul de securitate.
7. Dezvoltarea capacităților instituționale pentru integrare a dimensiunii de gen în politicile de securitate.
8.Sporirea participării femeilor în procesul de consolidare a păcii și în cadrul misiunilor de menținere a păcii

În mare parte, structural primul Program nu este delimitat conform celor patru piloni, cu toate acestea s-a ținut cont de sinergia dintre obiectivele Programului și pilonii RCSONU 1325, căci grupul de lucru a considerat relevant, situației existente de atunci, de a pune accent pe aspecte sensibile care limitează înțelegerea rolului femeilor în instituțiile de securitate și apărare. Mai mult, deși instituțiile din sectorul de securitate au misiuni conexe, dar totuși diferite, statutul angajaților poate fi diferit sau programul de lucru este special. În acest sens, de exemplu, problema participării femeilor în cadrul misiunilor de menținere a păcii este specifică Ministerului Apărării și poate în viitor va fi o temă de discuții pentru Ministerul Afacerilor Interne. Iar absența femeilor din cadrul negocierilor de pace și procesul de consolidare a păcii este un fenomen deja dovedit, respectiv se manifestă necesitatea de elaborare a unor politici privind implicarea femeilor în procesele de negociere și mediere. Abordările și strategiile coerente și cuprinzătoare pentru punerea în aplicare a RCSONU 1325 devin și mai importante atunci când se analizează realitățile pe teren. La nivel internațional, precum și național încă nu există o masă critică a femeilor negociatoare și mediatoare implicate în procesele formale de pace. Numărul negociatoarelor, al mediatoarelor și semnatarelor acordurilor de pace rămâne în continuare foarte scăzut [4].

Cea de-a doua generație a PNA pentru implementarea RCSONU 1325 a fost aprobat de Guvernul Republicii Moldova la 22 martie 2023 care a fost elaborat cu suportul UN Women și Ambasada Suediei la Chișinău. Dacă primul Program a fost axat în primul rând pe participarea femeilor în sectoarele de securitate și apărare folosind trei abordări de bază: (1) Reducerea stereotipurilor despre rolul femeilor în sectorul de securitate;(2) Dezvoltarea unui sistem de management al resurselor umane incluziv și proactiv; (3) Consolidarea transparenței și implicării societății civile în

[4] Facts and figures: Peace and security, http://www.unwomen.org/en/what-we-do/peaceand-security/facts-and-figures

deciziile luate de sistemul de securitate. Atunci cel de-**al doilea Program se concentrează mai mult pe prevenire**. Întrucât Republica Moldova este o țară cu statut de candidat la UE, cu un război activ la hotar, este esențial să se abordeze perspectiva drepturilor omului, precum și a luptei împotriva oricărui tip de abuz și discriminare, pentru a asigura pacea și securitatea. **Conform prevederilor acestuia, femeile nu sunt doar beneficiare ale securității, dar li se acordă un rol activ în crearea contextului de securitate.**

Se pare că războiul din Ucraina a influențat percepția cu privire la nevoile de securitate: pe teritoriul Republicii Moldova, 87% dintre refugiați sunt femei și copii. În acelaşi timp, noul Program a constatta că lipsa unor acţiuni dedicate şi măsurabile de intervenţie din partea statului asupra problemelor, riscurilor şi ameninţărilor ce pot avea un impact direct şi negativ, progresul referitor la rezultatele de impact va fi unul neuniform, cu tendinţe de descurajare a implicării femeilor în menţinerea păcii şi securităţii, cu accentuarea inegalităţilor în sectorul de securitate şi apărare. Aceste evoluţii pot afecta proporţional apariţia unor noi bariere şi decalaje privind integrarea dimensiunii de gen în sectorul de securitate şi apărare.

În acest cadru, actualul Program este axat pe trei dimensiuni: (I) pe baza angajamentelor: strategia națională de dezvoltare *Moldova Europeană 2030*, Agenda de dezvoltare durabilă Moldova 2030 (Obiectivul nr. 5.); (II) influențate de mediul de securitate actual: pandemia Covid-19, războiul din Ucraina, factorii interni și externi care ar putea influența dinamica și evoluția eventualelor escalade sau deteriorări ale drepturilor omului; (III) să asigure prevenirea inechităților, violenței și hărțuirii în sectorul de securitate și apărare prin reducerea riscurilor și eliminarea consecințelor asociate discriminării.

Noul Program este bazat pe cei 4 piloni ai Rezoluţiei 1325, care transpun 6 arii de intervenţie (obiective generale)
O1 : creșterea nivelului de participare și reprezentare a femeilor în sectorul de securitate și apărare
O2: prevenirea inechităților, violenței și hărțuirii în sectorul de securitate și apărare prin reducerea riscurilor și eliminarea consecințelor asociate discriminării
O3: protecția prin intermediul bunei guvernări și capabilități dezvoltate
O4: reabilitarea persoanelor afectate prin măsuri eficiente, sustenabile și inteligente
O5: sprijin umanitar pentru femeile și fetele care provin din zonele de conflict și postconflict
O6: comunicarea și raportarea pentru îmbunătățirea procedurilor de asigurare a transparenței printr-o comunicare eficientă

În același timp, procesul de implementare a UNSCR 1325, indiferent de primul sau al doilea Program, presupune consolidarea înțelegerii comune privind:

- **Asigurarea sensibilității conducerii prin:** (I) educarea continuă a părților interesate și a publicului în cultura păcii și (II) promovarea rolului femeilor în procesul de pace și conflicte.
- **Creșterea reprezentării femeilor în securitate și apărare prin consolidarea:** (I) transparenței și (II) construirea mecanismelor de monitorizare.

Deasemenea, există probleme transversale care se regăsesc în ambele programe de exemplu dilema privind activitatea profesională și perspectiva de a fi mamă. Deși în procesul de implementare a primului Program, instituțiile au raportat privind crearea unui orar flexibil și concilierea vieții de familie și profesională, totuși anumite aspecte specifice/particulare nu au fost adoptate conform unor măsuri speciale sau rezonabile. De exemplu condiţiile de desfăşurare a studiilor din instituţiile de învăţământ în domeniul milităriei nu ţin cont de particularităţile biologice diferite ale femeilor şi bărbaţilor. Conform Regulamentului privind organizarea şi desfăşurarea procesului de învăţământ în Academia Militară a Forţelor Armate „Alexandru cel Bun”, absentarea de la activităţi are loc numai în cazul exercitării obligaţiunilor de serviciu. Aceste prevederi rigide creează obstacole semnificative pentru femei în perioada

sarcinii, naşterii sau lăuziei. Ca urmare, prevederile rigide privind concediul de maternitate şi îngrijire a copilului, determină femeile să aleagă între maternitate şi avansarea în carieră, barieră care a fost identificată în procesul de elaborare a Programului, deși au fost tendințe de a remedia situația, totuși nu au fost voci suficient de puternice pentru a reglementa problema care afectează disproporționat femeile.

Practici bune și lecții învățate în contextul implementării RCSONU 1325

Bune practicii

Specific pentru sectorul de securitate și apărare, bunele practici au servit, pe de o parte, ca premise care au stat la baza elaborării actualului Program național, pe de altă parte, servesc ca indicatori în procesul de evaluare a acestuia.

Din practica mai multor state atunci când coordonatorul procesului de implementare a PNA al RCSONU 1325 este o instituție la nivel de Guvern sau Parlament, acest lucru poate avea implicații importante pentru implementarea acestui plan.

Pentru Republica Moldova acest aspect a fost valoros în procesul de creare a grupului privind elaborarea Programului evaluat, precum și-n procesul de avizare și aprobare. Coordonarea elaborării Programului și monitorizarea implementării și-a asumat Biroul pentru reintegrare, respectiv viceprim-ministru pentru reintegrare – pârghie ierarhică asupra ministerelor de resort care a conferit Programului un statut ridicat.

În același timp, platforma de comunicare inter-instituțională instituită neformal în procesul de elaborare a Programului a permis în procesul de implementare să asigure un parteneriat instituțional privind diseminarea experienței de implementarea a Agendei FPS.

Practica internațională arată că unele state, care au elaborat și adoptat deja a treia sau a patra generație de PNA de implementare a RCSONU 1325, își propun obiective și o serie de domenii noi și emergente care preocupă o agendă largă de pace și securitate orientată spre asistarea altor țări în promovarea drepturilor omului și idealurile de securitate umană. Respectiv, elaborând un astfel de plan în premieră, Republica Moldova prin angajamentul real de regândirea a normelor sociale privind relațiile de gen în sectorul de securitate și apărare și reducerea inegalitățile de gen și formele de discriminare în aceste instituții contribuie la asigurarea drepturilor omului și securității umane. De exemplu, nevoia de îmbina viața profesională cu cea de familie a fostabordatăîntr-un cadru inclusiv social prin exprimarea angajamentului de a *promova conceptul de paternitate activă și partajarea familiară* ca element al activității FPS.

În acest sens menționăm și proiectul „Bărbații se implică” – o inițiativă lansată de UNFPA Moldova și UN Women Moldova în cadrul căruia au participat și angajații sectorului de securitate. Astfel, conform evaluării efectuate, se consideră că „este un efort de apreciat efectuarea unei conexiuni între normele societale sau așteptările cu privire la rolurile femeilor în societate cu-n proiectul mai specific de egalitate de gen din cadrul Agendei FPS”.

În acest context, merită de menționat că datorită politicilor antidiscriminatorii și Programului de implementare a RCSONU 1325, începând cu 1 ianuarie 2019, bărbaţii care îndeplinesc serviciul militar prin contract pot beneficia de concediu paternal. Amendamentele la legislaţie, care au făcut posibilă garantarea dreptului bărbaţilor care îndeplinesc serviciul militar prin contract la concediu paternal, au fost elaborate în cadrul proiectului „Suport pentru reforma sectorului de securitate în Republica Moldova”, finanţat de Ministerul apărării și Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD).

La nivel național, în aprilie 2016 a fost adoptată Legea nr. 71, conform căreia pentru prima dată taţii pot beneficia de un concediu de paternitate de 14 zile, plătit din fondul de asigurări sociale.

O practică bună se referă la crearea Asociației Femeilor în Armata Națională în procesul de implementare a Programului. Practica creării unor astfel de asociații în cadrul sistemului de securitate și apărare este valoroasă deoarece fortifică colaborarea directă cu donatorii și organizațiile non-guvernamentale pentru a răspunde nevoilor personalului feminin în sectorul respectiv. În unele țări, de exemplu Bulgaria, o astfel de Asociație monitorizează în mod activ situația plângerilor oficiale privind discriminarea, abuzul sau hărțuirea. Iar programele de care beneficiază asociațiile din cadrul Ministerul Afacerilor Interne (MAI) și Ministerul Apărării (MA) cu suportul UN Women, PNUD Moldova și alți donatori au scopul de împuternici și inspira membrele de asociații și respectiv asigurarea continuității pentru celelalte angajate din sistem.

În fine, dar nu în ultimul rând, simpla existență a Programului a sporit vizibilitatea Agendei FPS la nivel guvernamental, dar în mod special a orientat societatea civilă spre dezvoltarea proiectelor și inițiativelor pentru acest sector, în același timp, lipsa capacității instituționale de implementare a Programului a contribuit deschiderea sectorului către societatea civilă. Deci însă-și elaborarea Programului poate fi considerată o practică bună la nivel național. În acest cadru, participarea conducerii de înalt nivel/grad, ministru de exemple, la activitățile de implementare a Programului chiar dacă nu sunt în totalmente decacord cu perspectiva de gen în sectorul de securitate și apărare, contribuie la responsabilizarea față de acțiunile implementate.

Pe de altă parte, din perspectiva bunelor practici, într-un sens mai extins, existența unui cadru de politici privind implementarea RCSONU 1325 asigură o abordare integratoare a perspectivei de gen în sectorul de securitate oferind guvernelor: (-) şansa de a trece prin toate politicile Agendei Femeile, Pacea şi Securitatea implementate de diferite instituţii guvernamentale, asigurându-se că prevederile Agendei sunt luate în considerare şi nu este omis niciun domeniu esenţial, asigurând *supravegherea şi comprehensivitatea*; (-) oportunitatea de a avea un proces coordonat prin evitarea dublării eforturilor, atunci când expertiza şi cunoştinţele sunt împărtăşite, în loc să fie colectate de fiecare instituţie pe cont propriu; (-) cadrul de informare al actorilor guvernamentali relevanţi, precum şi al societăţii civile privind Agenda FPS, astfel contribuind la *creşterea gradului de conştientizare*; (-) șansa de a dezvolta un sentiment mai larg de asumare a responsabilităţii faţă de Agenda FPS – *guvernare/stăpânire*; (-) instrumente de monitorizare a acţiunilor relevante care au fost identificate şi de cine sunt implementate, altfel spus, dezvoltă *responsabilitatea.* Aceste aspecte de implementare a unui Plan de acțiuni al RCSONU 1325 contribuie și la o evaluare mai comprehensivă a unui astfel de Program și permite evidențierea limitelor de implementarea a acestuia prin prisma *lecțiilor de învățat.*

Lecții învățate

Conform raportului de evaluare efectuat în 2021, deși Programul a fost elaborat foarte bine se „creează impresia multor acțiuni, dar fără un rezultat așteptat...” sau „că activitățile sunt implementate pentru că așa este prevăzut de plan, fără ca să există necesitate reală sau ca problema să fie conștientizată”, fapt care relevă lipsa unei abordări sau viziuni sistemice în realizarea acțiunilor din cadrul planurilor de acțiuni instituționale de implementarea a Programului.

Astfel, este deja cunoscut faptul că rolurile sociale și relațiile de putere au impact și la locul de lucru, în special într-un domeniu tradițional masculinizat, respectiv valorificarea abordării sistemice în realizarea acțiunilor permite structurarea acestora de exemplu din perspectiva structurilor de putere inegală, de exemplu, acțiuni limitate de puterea vizibilă (de ex. politicile existente, lipsa voinței factorilor de decizie), puterea invizibilă (de exemplu, percepțiile și stereotipurile existente)

și puterea ascunsă (de exemplu, ca factor pozitiv – rețele de comunicare interinstituțională și cu partenerii). Astfel, o lecție de învățat ar fi că **goana după implementarea acțiunilor nu asigură realizarea așteptărilor scontate – *abordare haotică* versus *abordare sistemică.***

Lipsa studiilor relevante care ar indica reducerea stereotipurilor legate de rolul femeilor în sectorul de securitate atât la nivel de instituției, cât și la nivel național limitează înțelegerea gravității situațiilor discriminatorii. Mai mult, în perioada pandemiei și în special în contextul procesului de vaccinare, se evidențiază fenomenul *stigmatizarea* cu referire la persoanele care nu doresc să se vaccineze din anumite motive.

Deși, atât bărbații, cât și femeile, angajați din sectorul de apărare, nu manifestă intenția de a se vaccina, totuși mai des sunt expuse atacurilor femeile. De fapt, astfel de comportamente discriminatorii pot fi corelate cu niște manifestări abuzive. Într-un studiu național se menționează că cele mai grave forme de hărțuire sexuală la locul de lucru sau de studii sunt comise de către persoane aflate în funcții de conducere și colegi de serviciu, manifestând comportamente abuzive, cu tentă sexuală. Reieșind din acestea, o lecție învățată este că combinația dintre managementul defectuos și stereotipurile de gen limitează implementarea acțiunilor din carul Programului.

Conform unui sondaj național reprezentativ efectuat de Centrul pentru Parteneriat și Dezvoltare (CPD) în 2017, domeniul securității și asigurării ordinii publice a fost perceput ca fiind sectoare masculinizate, în special cel de apărare, ca urmare a stereotipurilor existente privind capacitățile femeilor și rolului acestora în sectoarele respective. Astfel, raportul de evaluare a evidențiat că campaniile de sensibilizare privind RCSONU 1325 la nivel local și instruirile periodice cu privire la egalitatea de gen au contribuit la vizibilitatea femeilor din sector la nivel național și chiar, cum au arătat dezbaterile TV și Radio, au contribuit parțial la sporirea percepției pozitive a implicării femeilor în sectorul de securitate.

La nivel instituțional, percepțiile vizavi de angajatele în sector nu sau schimbat semnificativ, doar că acceptarea integrării dimensiunii de gen a fost determinată și de resursele financiare oferite de donatori reformarea sectorului de securitate. În acest context, lecția de învățat se referă la faptul că integrarea dimensiunii de gen în sectorul de securitate și apărare trebuie să fie un proces continuu. Astfel, **promovarea Agendei FPS contribuie și la Reforma sectorului de securitate, respectiv politicile de securitate ar trebuie să cuprindă constat aspecte ale Agendei FPS.**

În procesul de implementare al primului Program unele acțiuni au fost neglijate căci de la început s-a decis că nu sunt oportunități de implementare, de exemplu introducerea opțiunilor de ore flexibile pentru femei și bărbați părinți din cadrul sistemului, precum și alte măsuri care ar permite bărbaților și femeilor din sistem să se implice mai mult în viața de familie. Reglementările legale de ajustare a orarului de muncă nu au fost valorificate de toate instituțiile din sectorul de securitate și apărare (de exemplu, MA sau MAI cu subdiviziunile sale). Astfel, lecția de învățat este că chiar dacă legislația națională prevede reglementări de ajustare a orarului de muncă, deci **trebuie de identificat nu numai soluții, dar acestea să fie corelate cu specificul de sistem sau instituțional.** Problema dată este cauzată inclusiv și de lipsa infrastructurii necesare și adaptate la necesităţile lucrătorilor din sistemul de securitate și apărare (spre exemplu lipsa încăperilor amenajate pentru alăptare etc.).

Studiile constată că, în special, în cadrul a două instituții, MAI și MA numărul femeilor și bărbaților care au beneficiat de concediu de maternitate și paternitate est unul destul de redus. Realmente, concediului de îngrijire a copilului nu este promovat și recomandat în rândul bărbaților în structurile de securitate și apărare. Plus, chiar dacă unele instituții susțin că angajatele-mame

dispun de pauză alimentară pentru copil și pot reveni din concediu de maternitate în termen de 2-3 luni după naștere, totuși nu sunt date relevante care ar confirma ca angajatele solicită astfel de facilități sau preferă concediu de îngrijire a copilului pe termen mai îndelungat.

Problema hărțuirii a fost și este un subiect identificat în cadrul ambelor Programe. Primul programul a stabilit indicator de evaluare a problemei prin realizarea unui sondaj intern care ar trebui să identifice % de colaboratori din sistemul de securitate care consideră că instituția în care activează previne și abordează cazurile de discriminare, hărțuire și violență într-un mod eficient.

Astfel de sondaje au fost efectuate în Poliție. Respectiv, conform studiului efectuat, se constată că chiar dacă sunt anumite acte normative, care prevăd obligația unor instituții de a proteja victimele hărțuirii sexuale, măsurile instituționale și administrative nu oferă un spectru de acțiuni și un mecanism clar care să asigure măsuri eficiente de prevenire/investigare și asistență, iar la întrebarea dacă cred că hărțuirea sexuală este prezentă în Poliție, 33 % din respondente au răspuns – da, 52% - nu și 15% - nu cunosc. Totuși, privind prezența unor situații de comportamente indecente, femeile din sectorul de securitate și apărare deseori optează pentru lipsa de reacție, neavând încredere în eficiența raportării unor astfel de acțiuni sau acordând importanță redusă respectivelor gesturi.

Astfel, remarcăm ca o lecție de învățat faptul că instituțiile cu o cultură organizațională mai înaltă, sunt și cu-n calificativ mai înalt privind tratamentele egale la locul de muncă. Iar conform interviurilor, se susține că atitudine subalternilor depinde de atitudinea conducerii vizavi de comportamentele abuzive cu tentă sexuală, în special în instituțiile cu-n caracter mai închis. Plus, pentru a avea o imagine integră este bine venit de efectuat sondaje de percepție și în rândul bărbaților.

Unele instituții au inclus în cadrul politicilor și strategiilor sale pe termen scurt și mediu aspecte de implementare a RCSONU 1325, de exemplu Strategia Națională de Apărare în cadrul Capitolului IV Resursele pentru realizarea apărării, menționează că „Integrarea perspectivei de gen în cadrul politicilor de securitate și apărare a țării se va produce în conformitate cu necesitățile de completare a sistemului național de apărare cu resurse umane, atât pe timp de pace, cât și pe timp de război/conflict...” în speranța că acest fapt va contribui la implementarea angajamentelor asumate de Republica Moldova privind Rezoluțiile conexe. Deși există o tendință de a include aspecte de gen dintr-o perspectivă sistematică, adică precum un obiectiv permanent al politicilor publice deja existente, totuși avem și aici o lecție de învățat – **dacă nu există o sinergie dintre activitățile Programului și cele propuse în alte documente privind implementarea RCSONU 1325 și un canal de raportare și monitorizare, atunci intențiile menționate în documentele conexe rămân la nivel de declarații.**

Parțial ca urmare a provocărilor bugetare, unitățile de gen și, într-o măsură mai mică, consilierii de gen, sunt adesea voluntari, ceea ce este bine din punct de vedere al motivației, dar înseamnă că această activitate pierde din cauza altor sarcini și responsabilități. Plus, această muncă adesea nu este apreciată. Lecția de învățat în acest context se referă la faptul că, **deși sunt exemple de finanțare a consilierilor și experților de gen cu suportul extern, totuși acest suport poate umple golurile pe termen scurt, dar nu duc la instituționalizarea responsabilităților de implementarea a Agendei WPS.** În mod similar, munca de subcontractare prin ONG poate ajuta, dar cunoștințele și ownership-ul rămân parțial în afara instituțiilor. În plus, acest lucru poate duce la externalizarea sarcinilor care ar trebui să fie responsabilitatea statului față de societatea civilă.

Conform raportului de evaluare efectuat în vara anului 2021 a fost identificat faptul că analiza Programului din perspectiva cost-eficiență este problematică, deoarece nu sunt date relevante disponibile referitor la resursele financiare alocate și consumate în procesul de implementare a acestuia. Mai mult, instituțiile implementatoare nu au prevăzut un buget destinat implementării acțiunilor selectate. Respectiv, la compartimentul Costuri estimate și sursa de finanțare din cadrul Planului de Acțiuni al Programului, în limitele alocațiilor bugetare aprobate, ceea ce presupune că nu este prevăzut niciun buget pentru implementarea Programului, care este și o provocare majoră pentru o bună parte din state care au elaborat un PNA al RCSONU 1325, la nivel internațional numai 27% din state au un buget dedicat implementării Agendei FPS. Respectiv, în mare parte suportul financiar de implementare a Programului s-a datorat donatorilor/asistenței externe (cum ar fi UN Women în Moldova, Ambasada Suediei, Programul PNUD, Ambasada SUA etc.).

De remarcat este că numai în procesul de implementare a Programului și anume în procesul de solicitare a suportului necesar privind mobilizarea resurselor financiare de la donatori, unele instituții au conștientizat ambiția activităților propuse care ar fi putut fi corelate nu numai cu intențiile de realizare a obiectivelor Programului, dar și cu necesitățile de evaluare cost-beneficiu. **Această experiență a determinat faptul că pentru cel de-al doilea Plan de acțiuni adoptat recent a fost efectuată analiza costurilor.** Costul estimativ al Programului este de 23 606, 9 mii lei. Finanțarea Programului va implica mijloace financiare din bugetul de stat în limita alocațiilor bugetare aprobate prin legea bugetară anuală, precum și cu suportul din partea partenerilor de dezvoltare.

Coordonarea și monitorizare este o provocare separată pentru implementarea primului Program, dar și o **lecție de învățat** pentru cel de-al doilea Program. Astfel, instituția lider trebuie să aibă voința și capacitatea de a coordona în mod eficient amploarea și diversitatea instituțiilor de implementare. Aceasta include nu doar coordonarea activităților, ci și capacitatea de a stabili *tonul cultural* sau *filosofia* pentru implementarea Programului, de a avea experiență adecvată pe tot cuprinsul Agendei FPS, de exemplu, și de a oferi încurajarea necesară agenților care nu pot îndeplinește obligațiile. Respectiv o astfel de instituție nu a existat în procesul de implementare a Programului. Sperăm că Ministerul Afacerilor Interne, care este responsabil de actualul Program, cu-n leadership majoritar feminin v-a reuși să valorifice bunele practici și lecțiile învățate.

Plus, Realizarea obiectivelor Programului contribuie şi la creşterea cooperării interministeriale, cu organizaţii neguvernamentale şi societatea civilă, asigurându-se, astfel, vizibilitatea acţiunilor realizate de instituţiile respective privind implementarea RCSONU 1325. Dintr-o perspectivă academică, dacă analizăm Programul respectiv, putem evidenția că în conținutul acestuia există o sinergie dintre necesitățile Republicii Moldova în implementarea RCSONU 1325 și cei patru piloni menționați. Deși pilonii RCSONU 1325 sunt deseori folosiți pentru a organiza intervenții și acțiuni prioritare în planurile de acțiune naționale sau sectoriale privind *Agenda FPS*, totuşi, nu există niciun set omogen de instrumente de politici pentru implementarea RCSONU 1325. De regulă, actorii se ajustează celor patru piloni în funcție de problemele identificate și ariile prioritare stabilite.

Mai mult, în procesul de implementare a primului Program, a fost evidențiată **necesitatea localizării Agendei FPS** – promovarea vizibilității conținutului Agendei FPS la nivel local, inclusiv examinarea necesităților de integrare a fenomenului de localizare într-un Program, asigurând sinergia cu APC. Localizarea Agendei FPS solicită și ajustarea indicatorilor cu cei globali din perspectiva RCSONU 1325 focusate pe justiție și sistemul de raportare. Plus, se solicită implicarea ONG și partenerilor locali, precum și a mass-mediei, dar acești actori de asemenea trebuie instruiți pentru să înțeleagă sensibilitatea subiectului în promovarea eficientă a acestuia.

CONCLUZII

În mare parte lecțiile învățate și bunele practici care au fost evidențiate anterior conțin concluzii și recomandări cu referire la procesul de implementare a RCSONU 1325 în R. Moldova. Dacă să ne referim la PNA, totuși, nu putem neglija că atât primul Program, cât și al doilea reprezintă instrumente esențiale sau chiar singura punte între nivelul naţional şi global de implementare a Rezoluţiei 1325. Totuși, reieșind din lecțiile învățate, elaborarea celui de-al doilea Program nu trebuie să fie unica modalitate de asigurare a continuităţii privind implementarea *Agendei FPS*. Punerea în aplicare a RCSONU 1325 la nivel naţional ar putea fi făcută şi prin modificări, amendamente sau adoptarea de noi dispoziţii legislative de ordin intern. De exemplu, *Legea egalității a drepturilor femeii* a Israelului a inclus mandatul de a avea mai multe femei în negocierile de pace, în conformitate cu angajamentele privind *Agenda FPS*. [5] În același timp, elaborarea unui PNA de implementare a RCSONU 1325 consolidează şi fortifică obligaţiile dreptului internaţional şi, în special, rolul de **lege soft** (coduri de conduită, orientări, comunicări etc.) în promovarea drepturilor omului în rândul femeilor şi fetelor în situație de pace şi conflict. Mai mult, termenul de *lege soft* este adesea folosit pentru a descrie diverse tipuri de instrumente cvasi-juridice ale Uniunii, termen devine actual pentru R. Moldova în procesul de ajustare la cerințele de aderare la UE.

De asemenea, trebuie de evidenţiat că planurile ambiţioase nu se transformă neapărat în schimbări eficiente, dacă nu este elaborat conform contextului naţional, angajamentelor, capacităţilor şi resurselor naţionale. De regulă, acţiunile orientate spre rezultate sunt sprijinite de voinţa politică, de finanţarea şi de angajamentul faţă de schimbările care abordează inegalităţile şi excluderile structurale în moduri durabile şi cu impact. De aceea și este încă actuală constatarea precum că un plan bine scris nu înseamnă și o implementare cu succes. Iar nivelul scăzut de participare a femeilor la luarea deciziilor are, de asemenea, impact asupra promovării haotice a Agendei FPS. Aici avem în vedre că structurile din sectorul de securitate susțin că toate posturile sunt deschise femeilor și este decizia acestora să nu ocupe anumite funcții ierarhice. Cu toate acestea, în cadrul anumitor instituții există bariere invizibile, care printr-o astfel de acțiune inexplicabilă a plafonului de sticlă limitează promovarea femeilor în funcții de conducere. Ținând cont de aceste aspecte, nu putem neglija faptul că există pericolul că adoptarea Programului privind implementarea UNSCR 1325 la nivel național se va limita doar la bifarea unor angajamente internaționale ca fiind îndeplinite sau la promovarea Agendei FPS ca instrument eficient în promovarea imaginii Armatei Naționale și Poliției.

[5] Florea N. Hudson National and Regional Implementation of Security Council Resolution on Women, Peace and Security. UN Women Background Paper for Global Review Meeting, UN Women, New York, 5-7 November, 2013. http://www.peacewomen.org/assets/file/final_report_global_review_meeting_.pdf

RECOMANDĂRI

Reieșind din cele menționate, am putea propune anumite recomandări:

- Reala funcționare a platformei interinstituționale de implementare a Programului cu-n plan de acțiuni concret privind activitatea acesteia pe etape, adică anual. Iar pentru a asigura o abordare integrată a acțiunilor, în special cele sensibile sau care întâmpină cele mai multe bariere, să se examineze necesitățile pentru elaborarea unui plan de acțiuni din perspectiva Comunicării Strategice.

- Deși în toate instituțiile guvernamentale există grupuri de coordonare de gen conform Strategiei pentru egalitatea de gen, totuși este relevant pentru unele instituții din sectorul de securitate, de exemplu Ministerul Apărării, sau chiar la nivel de Guvern să dezvolte un mecanism durabil de sprijinire a Agendei FPS, adică să existe consilier pe probleme de securitate și FPS.

- La nivel de asigurare a unui proces de coordonare și monitorizare, din experiența anterioară, se impune de a instituționaliza un mecanism explicit pentru implementarea Programului. În acest sens, dincolo de colectarea datelor cantitative, este important să se colecteze indicatori cantitativi pentru a evalua impactul acțiunilor realizate, de altfel Programul riscă să fie apreciat că este de dragul angajamentelor, dar mai puțin reiese din necesitățile naționale de securitate.

- În același timp, referindu-ne la indicatorii de evaluare, indicii globali sunt din ce în ce mai populari, deoarece reunesc o serie de informații complexe într-o singură sursă, iar clasamentul pe țări sau regiuni poate contribui la elaborarea unor politici direcționate pe probleme mai complexe. De aceea am putea recomanda utilizarea și indicatorilor globali care reprezintă o modalitate de a evalua și compara progresul național nu numai în raport cu alte state, dar și din perspectiva susținerii Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă. Plus, Indexul Global Femeile, Pacea și Securitatea este un instrument relevant în evaluarea procesului de implementare a RCSONU 1325, deoarece reunește trei dimensiuni importante ale bunăstării: incluziune (economică, socială, politică); justiţie (legi formale şi discriminare informală); și securitatea femeilor și fetelor (la nivel de familie (de ex. violența în familie), comunitate şi societate).

- Antrenarea și altor structuri din sectorul de securitate cum ar fi Comisia parlamentară privind securitatea națională și ordine publică, Consiliului Suprem de Securitate și Biroului politici de reintegrare în implementarea Programului.

- Continuarea cooperării cu societatea civilă în implementarea programului cu referire a RCSONU 1325 și nu numai. Aici avem în vedere că, reieșind din anumite incidente care au avut loc anterior cu referire la discriminare sau alte probleme de gen, instituțiile din sectorul de securitate pot solicita consultanță de la organizațiile specializat pentru a preveni agravarea situației cu care se confruntă pe dimensiunea de gen sau chiar ce ține de securitatea umană.

- Antrenarea mai activă prin programe/proiecte a mass-mediei în promovarea RCSONU 1325, poate invitarea să participe la diferite instruiri pentru ca să înțeleagă sensibilitatea subiectului și promovarea eficientă a acestuia.

IMPLEMENTAREA AGENDEI FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA DIN PERSPECTIVA BUNEI GUVERNĂRI ȘI A COMUNICĂRII STRATEGICE

Elena MÂRZAC,
Expertă pe subiecte de securitate și StratCom

În următorul capitol vom explica legătura între principiile Bunei guvernări a sectorului de securitate și implementarea Agendei Femeile Pacea și Securitatea (FPS), examina modul în care Guvernarea sectorului de securitate (GSS) și Reforma sectorului de securitate (RSS) și apărare sunt abordate în Agenda FPS, și rolul comunicării strategice și a societății civile în implementarea Agendei FPS.

Agenda 2030 [6] și obiectivele de dezvoltare durabilă recunosc că statul de drept, buna guvernare și dezvoltarea sunt fundamente necesare pentru pace și securitate. Într-adevăr, buna guvernare a sectorului de securitate și RSS joacă roluri esențiale ca motoare ale păcii.

Buna guvernare a sectorului de securitate se află în centrul realizării Agendei FPS și a creșterii capacității de acțiune și de participare a femeilor în cadrul instituțiilor de securitate și justiție și procesele decizionale, inclusiv prin protejarea femeilor și fetelor împotriva violenței sexuale și bazate pe gen, contribuind astfel la realizarea deplină a femeilor și participarea lor egală alături de bărbați. Aceasta joacă un rol esențial în atingerea obiectivelor de prevenire a conflictelor și de obținere a unei păci durabile. În consecință, comunitatea internațională și factorii de decizie naționali ar trebui să aibă o abordare comună, care consolidează reciproc FPS și guvernarea sectorului de securitate atât în politică și cât și în strategiile sectoriale, în procesele și structurile de punere în aplicare, precum și în monitorizare și supraveghere.[7]

Conform studiului „Guvernarea sectorului de securitate, reforma sectorului de securitate și dimensiunea de gen” o bună GSS înseamnă aplicarea principiilor de bună guvernare în cadrul sectorului de securitate și justiție al unui stat. Ceea ce presupune că instituțiile din sectorul de securitate, apărare și justiție oferă servicii de securitate și justiție ca un bun public, prin politici și practici transparente, și în cadrul unei guvernanțe democratice, care respectă drepturile omului și statul de drept.

Astfel, pentru a avea un sector de securitate incluziv, este necesar de a lua în considerare necesitățile tuturor categoriilor sociale, fără discriminare, și în acest sens, egalitatea de gen reprezintă un element central al principiilor unei bune GSS. Sectorul de securitate trebuie să fie: responsabil pentru respectarea nevoilor diferite ale tuturor categoriilor de populație; transparent -informația sa fie disponibilă și accesibilă pentru cei care vor fi afectați de decizii și implementarea acestora. De asemenea, este necesar să fie respectat statul de drept: toate persoanele și instituțiile, inclusiv statul, sunt supuse legilor publice, aplicate în mod imparțial și coerent, în conformitate cu normele și standardele internaționale și naționale; orice persoană din orice mediu social are oportunitatea de participare în procesul de luare a deciziilor și prestarea serviciilor în mod gratuit, echitabil și incluziv, fie direct, fie prin intermediul instituțiilor reprezentative legitime; instituțiile trebuie să fie receptive la diferite necesități de securitate ale tuturor categoriilor populației și să își realizeze misiunile fără discriminare, eficient și eficace. Statul de drept impune ca sectorul de securitate și justiție să aplice în mod activ o perspectivă de gen și să promoveze egalitatea de gen.

[6] Fast Facts – What is Sustainable Development?. https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2023/08/what-is-sustainable-development/?gclid=CjwKCAiAmsurBhBvEiwA6e-WPK1woDEy9DDLSzhVGkqQihDFwpPP15hR6u2Rn_QmVK3MDlB7vnL1VRoCdZ0QAvD_BwE
[7] A Security Sector Governance Approach to Women, Peace and Security. https://www.osce.org/files/f/documents/2/c/440855_0.pdf

Respectarea acestor principii este parte a obligației primordiale a statului de a realiza egalitatea de gen prin accesul egal al femeilor, bărbaților și celor de alte identități de gen la oportunități și resurse. În mod special, ne referim la obținerea receptivității, eficacității, participării și imparțialității și conformarea cu standardele drepturilor omului incluse în statul de drept, care necesită ca sectorul de securitate și justiție să aplice în mod activ o perspectivă de gen în vederea promovării egalității de gen.[8] Includerea perspectivei de gen și participării echitabile în sectorul de securitate este o componentă importantă a RSS. Un sector de securitate care are la bază securitatea umană ia în considerație necesitățile diferite ale femeilor, bărbaților, băieților și fetelor și se asigură că participarea egală a femeilor răspunde la necesitățile populației în scopul stabilirii unei societăți mai sigure și mai pașnice.

Integrarea perspectivei de gen în sectorul de securitate este esențială, deoarece:
1. trebuie respectate principiile universale ale drepturilor omului;
2. acolo unde sunt implicați atât bărbații, cât și femeile, sunt rezultate mai bune;
3. includerea femeilor ridică eficacitatea operațională, furnizarea experienței, cunoștințelor și a intereselor femeilor și bărbaților în diverse operațiuni.

Într-un stat democratic, forțele armate, poliția și alte structuri din sectorul de securitate, au rolul de a proteja, și apăra valorile sale fundamentale, cum ar fi cetățenia și egalitatea. O componență de gen mai echilibrată favorizează coeziunea și eficacitatea în operațiunile multidimensionale de pace.

În condițiile prezenței amenințărilor hibride, sectorul de apărare trebuie să facă față violenței sexuale și cea bazată pe principiul de gen, violarea masivă a drepturilor omului, crizelor umanitare, epidemiilor, abuzului sexual etc. Beneficiile securității reprezentative (care include principiul geografic, de sex, religie și etnic) se referă la oferirea unei securități care răspunde la diverse necesitați și îmbunătățește încrederea cetățenilor și apartenența lor locală.

La general vorbind, deschiderea pozițiilor pentru femei permite accesul la resurse umane adiționale și la oportunitatea de a selecta un personal calificat. Prin luarea în considerare a componentei de gen la etapa inițială de elaborare a politicilor, se creează o bază solidă pentru un proces de reformare a sectorului de securitate care să răspundă la problematica de gen și la diverse nevoi de securitate. În acest context, dacă problematica de gen este inclusă în documentele strategice, se vor produce schimbări la toate nivelurile instituționale, deoarece funcționalitatea instituțiilor implică participarea atât a factorilor de decizie din cadrul acestora, cât și a tuturor subdiviziunilor.

Încadrarea egalității de gen în obiectivele și prioritățile reformei de apărare, asigură o capacitate mai bună de a răspunde la diferite nevoi de securitate și apărare în cadrul societății, îmbunătățește eficacitatea operațională și creează o forță de apărare mai reprezentativă.

Deși, elaborarea de legi și politici care să reflecte egalitatea de gen nu este suficientă în sine, aceasta este o condiție prealabilă și necesară pentru a iniția și a declanșa schimbări la nivelurile operaționale și practice.

[8] Henri Myrttinen. Guvernanța sectorului de securitate, reforma sectorului de securitate și dimensiunea de gen. https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/GSToolkit_Tool-1_Romanian.pdf

În timp ce executivul și parlamentul au responsabilitatea principală în această privință, actorii independenți de supraveghere, cum ar fi organizațiile de femei și alte grupuri ale societății civile, pot juca, de asemenea, un rol important în promovarea schimbărilor politice și legislative, prin eforturile lor de advocacy.

Integrarea egalității de gen în reformele sectoriale se referă la: includerea egalității de gen ca un obiectiv fundamental în cadrul reformelor sectoriale, cum ar fi reforma forțelor armate, a poliției, a sectorului justiției și managementul frontierelor, care urmează să se asigure că instituțiile răspund în mod eficient nevoilor întregii populații, inclusiv ale femeilor, bărbaților, fetelor și băieților, indiferent de originea socială, originea etnică, religie sau locul de reședință și care consolidează mecanismele de bună guvernare la nivel național și local. De asemenea, va contribui la creșterea reprezentativității instituțiilor, prin garantarea egalității de șanse pentru toți membrii personalului, inclusiv pentru bărbați, femei și grupurile subreprezentate și prin combaterea tuturor formelor de discriminare. Este necesară includerea egalității de gen ca un principiu de bază în cadrul tuturor cursurilor de formare continuă și de bază, cât și integrarea problemelor de gen în evaluarea RSS.

Politicile de securitate și includerea aspectelor de gen

Procesul de elaborare a politicilor: În ceea ce privește procesul, Rezoluția 1325 a Organizației Națiunilor Unine (RCSONU) solicită participarea egală și deplină a femeile în procesul de elaborare a politicilor la toate nivelurile și pentru integrarea perspectivei de gen. Participarea atât a bărbaților, cât și a femeilor în elaborarea politicilor de securitate este esențială pentru elaborarea unor politici cuprinzătoare în evaluarea amenințărilor la adresa securității și în înțelegerea furnizorilor de securitate. Includerea opiniilor femeilor în elaborarea politicilor de securitate națională poate duce la recunoașterea abordărilor specifice ale femeilor în materie de securitate.

Abordarea nevoilor și contribuțiilor specifice ale femeilor și fetelor la elaborarea politicilor: RCSONU evidențiază că politicile de securitate ar trebui să includă strategii care să abordeze nevoile, prioritățile în materie de securitate și justiție și emancipare a femeilor și fetelor.

Promovarea participării egale a bărbaților și femeilor este o strategie-cheie pentru integrarea considerentelor de gen în reforma sectorului de securitate și instituțiile de securitate.

Reforma apărării implică transformarea sectorului de apărare al unui stat, astfel încât instituțiile: se află sub control civil; sunt respectate principiile responsabilității și a bunei guvernări; mențin o forță proporțională cu misiunea lor; există componenta reprezentativă; este respectat dreptul internațional și se aduce o contribuție substanțială la realizarea obiectivelor naționale și internaționale de pace și securitate.

REZOLUȚIILE PRIVIND FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA STABILESC O SERIE DE OBLIGAȚII SPECIFICE, PRECUM ȘI ORIENTĂRI PENTRU PROCESELE DE REFORMĂ A APĂRĂRII:

- reprezentarea femeilor la nivel decizional în cadrul instituțiilor de apărare;
- programe de Dezarmare, Demobilizare și Reintegrare (DDR) sensibile la dimensiunea de gen;
- verificarea serviciilor armate și de securitate, pentru a lua în considerare violența sexuală și alte încălcări ale dreptului internațional umanitar și drepturilor omului.

REZOLUȚIILE PRIVIND PACEA ȘI SECURITATEA STABILESC O SERIE DE RECOMANDĂRI ȘI ORIENTĂRI PENTRU CONSOLIDAREA ȘI PARTICIPAREA FEMEILOR LA PROCESELE RSS, PRIN:

- creșterea reprezentării depline și egale, participarea femeilor la discuțiile în cadrul RSS și a procesului decizional în materie de securitate;
- consolidarea capacității femeilor de a se implica public în luarea deciziilor;
- adoptarea de măsuri pentru implicarea femeilor în realizarea acordurilor de pace și sprijinirea inițiativelor de pace ale femeilor.

Reforma Sectorului de Securitate și RCSONU 1325

Legăturile dintre reforma sectorului de securitate și Rezoluția RCSONU 1325 sunt numeroase. RSS are drept scop consolidarea eficienței instituției de securitate și promovarea democrației, transparenței și responsabilității, iar rezoluția promovează femeile ca actori importanți pentru o pace și securitate durabilă. Securitatea unei națiuni cere atât competențele femeilor, cât și ale bărbaților să fie utilizate pentru a crea, defini și menține această securitate.

În ultimul deceniu, s-a produs o creștere semnificativă a nivelului de conștientizare și atenție asupra problemelor de gen și rolului femeilor în sectorul de securitate și justiție. La nivel mondial, s-a îmbunătățit echilibrul de gen al multor instituții din acest sector. Femeile au preluat funcții mai înalte, iar mecanismele de supraveghere externă și internă au fost consolidate pentru a combate discriminarea în bază de gen, hărțuirea, exploatarea și abuzul. Datorită acestor măsuri, instituțiile din sectorul de securitate au devenit mai incluzive și mai reprezentative, precum și mai capabile să își îndeplinească sarcina de promovare a egalității de gen care le este atribuită.

Cu toate acestea, după cum atestă o serie de studii analitice globale petrecute în întreaga lume, încă mai există provocări majore în obținerea egalității de gen și depășirea discriminării de gen, atât în sectorul de securitate, cât și în societate. Măsurile de încurajare a accesului, participării și implicării femeilor la serviciile de securitate rămân a fi adesea simbolice, nereușind să producă schimbări reale.

În concluzie am putea constata că Buna guvernare a sectorului de securitate presupune asigurarea securității pentru toți în mod egal, în timp ce Reforma sectorului de securitate are scopul de a ajuta sectorul securității să înțeleagă diversele nevoi ale oamenilor și să le îndeplinească ca parte a asigurării, gestionării și supravegherii securității.

Integrarea unei perspective de gen în gestionarea și supravegherea securității și justiției face aspectele de gen ale asigurării securității vizibile și este necesar ca finanțarea, bugetarea, logistica, resursele umane, cadrele juridice și politice, luarea deciziilor operaționale și celelalte aspecte de gestionare, care susțin furnizarea securității, să se străduie să promoveze egalitatea de gen în mod activ.

Dezideratul integrării europene și implementarea Agendei FPS

Un argument important al implementării eficiente a Agendei FPS constituie și plierea nu doar cu buna guvernare a sectorului de securitate, cât și cu interesul național de integrare europeană și alinierea la standardele și bunele practice ale Uniunii Europene.

Egalitatea de gen și drepturile omului fac parte din nucleul valorilor universale și constituie priorități de sine stătătoare integrate în toate politicile Uniunii Europene. Procesul de aderare al Republicii Moldova la Uniunea Europeană include și condiția alinierii la standardele europene, inclusiv în acest domeniu.

Strategia UE privind egalitatea de gen se aliniază angajamentului Comisiei von der Leyen de a realiza o Uniune a egalității. Până în 2025, Europa s-ar putea apropia mult de dezideratul de a deveni un continent în care femeile sunt egale cu bărbații. Ideea este ca toți europenii – femei sau bărbați, fete sau băieți – să se bucure de libertatea de a-și urma propria cale, să aibă șanse egale de a prospera, să poată fi membri egali în societate și să poată deveni lideri, dacă o merită.

Obiectivele-cheie sunt: încetarea violenței împotriva femeilor; combaterea stereotipurilor de gen; eliminarea disparităților de gen de pe piața forței de muncă; asigurarea unei participări egale a femeilor și a bărbaților în diferite sectoare ale economiei; eliminarea diferenței de remunerare între femei și bărbați și a disparităților de gen în ceea ce privește pensiile; eliminarea discrepanțelor de gen în ceea ce privește asumarea responsabilităților familiale și atingerea echilibrului de gen în procesul decizional și în politică. Strategia urmează o abordare dublă: integrarea perspectivei de gen în toate celelalte politici, combinată cu acțiuni specifice. Intersecționalitatea este principiul orizontal pentru punerea sa în aplicare. Deși strategia se concentrează pe acțiunile de pe teritoriul UE, ea este coerentă și cu politica externă a UE privind egalitatea de gen și emanciparea femeilor. [9]

Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate – este unul dintre domeniile de interes ale celui mai recent Plan de acțiune pentru egalitatea de gen al Uniunii Europene (UE) (GAP III). Se preconizează că includerea femeilor, a păcii și a securității ca domeniu tematic de sine stătător va permite o abordare mai holistică a UE în ceea ce privește egalitatea de gen și va completa eforturile unor state membre ale UE care au adoptat politici externe feministe.[10]

Importanța Comunicării strategice în implementarea cu succes a Agendei FPS

Comunicarea și explicarea scopului activităților și deciziilor luate este obligația guvernelor democratice si este un indicator al bunei guvernări. Scopul acestei comunicări este de a obține competența și credibilitatea în stabilirea legitimității importanței deciziilor de lungă durată, precum și depășirea obstacolelor în procesul reformării sectorului de securitate. În ultimii ani, recunoscându-se valoarea comunicării eficiente, un număr din ce în ce mai mare de activități de comunicare au fost concepute și integrate în diverse eforturi de dezvoltare bazate și orientate spre societate. Acestea însă sunt nesistematice și tind să se concentreze mai mult pe transmiterea de informații, decât pe stabilirea unor mecanisme de feedback eficient, explicare și angajare cu publicul. Drept rezultat, interesul și cunoștințele cetățenilor față de subiectele și deciziile din domeniul securității, inclusiv implicarea femeilor în procesele de pace și securitate este scăzut. Lipsa interesului față de subiectele de securitate și apărare este interdependent cu lipsa conștientizării la nivel guvernamental a valorii procesului de comunicare strategică pe subiecte de securitate și de gen.

Așa cum comunicarea strategică este direcționată spre „câștigarea inimilor și creierilor”, unul din scopurile principale este să contribuie la imaginea pozitivă a sectorului de securitate, contractarea stereotipurilor și la obținerea suportului pentru acțiunile întreprinse de către instituții, inclusiv în ceea ce privește aspectele de gen.

Comunicarea strategică (StratCom) poate contribui la succesul acțiunilor din cadrul politicilor publice și strategiilor, ea poate să asigure că acțiunile politicilor/proiectelor sunt realiste, adecvate mediului de securitate și celui informațional, condițiilor culturale, sociale și politice, percepțiilor eficiente, prin conștientizarea și înțelegerea între membrii/partenerii strategiilor/programului și beneficiarii acestora.

La nivel național, StratCom are două scopuri și valori. Pe de o parte, să consolideze cetățenii într-o manieră, durabilă și strategică, ca o platformă pentru implementarea Planului Național de Implementare a RCSONU 1325. La fel, poate fortifica cooperarea și coeziunea în realizarea scopurilor strategice la nivel guvernamental și la nivel societal.

[9] Către egalitatea de gen. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_ro
[10] How the women, peace and security agenda is integrated into the EU’s gender action plan.

Astfel, este necesară promovarea importanței implicării și interacțiunii cu bărbații, pentru a aborda aspectele conservatoare și patriarhale, și constrângerile sociopolitice instituționale, care constituie unul dintre obstacolele majore în calea unui proces complet de punerea în aplicare deplină a Agendei FPS.

Încurajarea angajamentului strategic între guvernele și organizațiile locale pentru drepturile femeilor și rețelele care formează pivotul pentru avansarea Agenda FPS este, de asemenea, esențială pentru promovarea angajamentului politic și participarea femeilor.

În plus, este necesară repolitizarea Agendei FPS, care a fost concepută în primul rând ca un proiect politic feminist. Aceasta înseamnă adoptarea unei abordări transformatoare care pune egalitatea de gen și participarea egală a bărbaților și femeilor în poziții de conducere înapoi în centrul agendei; explicarea importanței Agendei FPS pentru guvernarea democratica a sectorului de securitate; integrarea acesteia în politice de securitate și conștientizarea schimbărilor la nivel societal.

La nivelul instituțiilor (ministere, forțe armate și poliție), StratCom este un instrument de strategie de dezvoltare organizațională care răspunde la întrebări precum „de ce avem nevoie de femei în forțele armate", „cum femeile și bărbații contribuie de comun în cadrul sectorului de securitate", „cum se asigură securitatea umană de către Ministerul de Interne", „cum Agenda va spori gradul de conștientizare a importanței implicării atât a femeilor, cât și a bărbaților", „care sunt beneficiile participării femeilor în procesul de asigurare a păcii", „cum încurajăm femeile să se angajeze în organele de poliție, forțele armate, afaceri interne, misiuni de menținere a păcii inclusiv/mai ales în funcții de luare a deciziilor" etc.

În acest sens, este foarte important să se promoveze și să se conștientizeze Agenda FPS în mod regulat și divers și să se identifice mai multe modalități de impact pentru a răspunde stereotipurilor existente. De asemenea, este necesar să se promoveze cercetarea pe teme tangențiale dimensiunii de gen în sectorul securității.

Instituțiile implementatoare a politicii naționale de apărare ar trebui să analizeze lecțiile învățate și cele mai bune practici în domeniul formării și consolidării capacităților de integrare a aspectelor de gen în politicile sale. Experiențele împărtășite de bărbații campioni și modele de femei de urmat sunt deosebit de utile în promovarea schimbării în societate. În cele din urmă, instituțiile și societatea civilă de profil ar trebui să cerceteze în mod regulat percepțiile femeilor și bărbaților din sector, pentru a obține o înțelegere mai bună și mai actualizată a subiectului. Informațiile care rezultă din această cercetare ar trebui să servească drept bază pentru planurile de acțiune, politici și alte activități.

Considerăm necesară elaborarea unei concepții de comunicare strategica pentru promovarea implicarii Agendei FPS, care va aborda comunicarea într-un mod strategic, promovând nu doar obiectivele și rezultatele Programului, ci și importanța impactului asupra rolului femeilor și fetelor în cadrul sectorului de securitate și apărare.

Toate acțiunile vor avea ca scop creșterea nivelului de sensibilizare și conștientizare a publicului țintă cu privire la importanța și necesitatea conjugării eforturilor pentru a crea un sector inclusiv, participativ și prietenos pentru femeile din sectorul de securitate și apărare. Totodată, este necesar de a colabora cu organizațiile societății civile pentru a elabora această concepție de comunicare strategică, cu accent pe rolul femeilor ca „ca agent al schimbării" și nu pur și simplu ca victime.

Întrucât voința politică este un factor-cheie pentru punerea în aplicare, este încă necesar să se încurajeze factorii de decizie să sprijine această agendă prin evitarea fenomenului „plafonului de sticlă”. Deși recunoaștem că este nevoie de timp și efort pentru a schimba percepțiile și comportamentul (în special în instituțiile de apărare), există unele acțiuni imediate care ar putea oferi cunoștințe de bază privind integrarea dimensiunii de gen în sectorul securității.

Plus, este esențial să fie abordate normele patriarhale de gen, culturale și constrângerile sociopolitice instituționale, care constituie un obstacol major la o punere în aplicare integrală a Agenda FPS, care marginalizează vocile femeilor și suprimarea participării egale la procesele decizionale, care au fost întotdeauna în centrul dificultăților în procesul de punere în aplicare a RCSONU 1325.

Normele sociale instituționalizează privilegiul masculin și, tradițional, în structurile de forță din cadrul guvernelor naționale. Problema este deosebit de puternică pentru promovarea pilonului de participare a Agendei FPS la nivel național.

Într-adevăr, măsura în care guvernul, grupurile de activiste ai FPS și organizațiile de femei din cadrul societății civile vor reuși promovarea punerii în aplicare a FPS depinde de, printre altele, dacă statul și birocrațiile sale au voința și capacitatea de a impune schimbări în cultura și practicile birocrației sale.

Rolul societății civile în implementarea Agendei FPS

Organizațiile societății civile (OSC) din întreaga lume depun eforturi pentru a consolida pacea și egalitatea în comunități la nivel național și internațional. OSC-le și organizațiile neguvernamentale ale femeilor joacă un rol esențial în realizarea schimbărilor și a angajamentelor față de femei, pace și securitate (FPS). Ele pun în aplicare rezoluțiile în caz de conflict; se străduiesc să facă procesul decizional incluziv; documentează; organizează; și diferențiază pe cei implicați în conflict în dependență de necesități.

Rolul vital al societății civile, în special al organizațiilor societății civile (OSC) ale femeilor, este important, dar adesea nerecunoscut, marginalizat și subevaluat. Activitatea semnificativă a OS-lor femeilor în situații de conflict este cu atât mai extraordinară cu cât acestea sunt adesea excluse din procesele formale de soluționare a conflictelor, dialogul politic și sistemele de consolidare a păcii post-conflict, inclusiv mecanismele și instituțiile responsabile pentru punerea în aplicare a acordurilor de pace și procesele de planificare post-conflict. După cum au subliniat diferite rapoarte privind punerea în aplicare și succesul RCSONU 1325, organizațiile societății civile reprezintă una dintre cele mai importante arene pentru femei să capaciteze și să se angajeze în acțiuni de pace, astfel încât să consolideze calea de la război la pace.

De fapt, ca sferă din afara domeniului strict politic (guvernamental) și economic, la fel ca dincolo de familie, societatea civilă a fost întotdeauna o sferă vitală pentru femei să organizeze și să participe la viața comunității sau a orașului.

Supravegherea sectorului de securitate de către societatea civilă, care sprijină integrarea dimensiunii de gen urmărește:

- ***reflectarea diferitor nevoi, puncte de vedere și priorități de securitate ale femeilor și bărbaților, băieților și fetelor;***
- ***includerea femeilor și bărbaților și a organizațiilor de femei în procesele de supraveghere;***
- ***monitorizarea modului în care instituțiile din sectorul de securitate abordează violența în bază de gen;***
- ***tragerea la răspundere a instituțiilor din sectorul securității pentru discriminare și încălcarea drepturilor omului;***
- ***pledarea pentru participarea egală a bărbaților și femeilor în instituțiile din sectorul de securitate;***
- ***promovarea punerii în aplicare a legilor, instrumentelor și normelor internaționale și regionale privind securitatea și egalitatea de gen, cum ar fi Platforma de acțiune de la Beijing și Rezoluțiile 1325 și 1820 ale Consiliului de Securitate al ONU.***

Mulți atribuie OSC-lor capacitatea de a înțelege mai bine realitățile în teren, pentru a-și mobiliza reciproc resursele și expertiza, și de a exercita presiuni asupra comunității internaționale, de a trage la răspundere guvernul lor și a legitima misiunea organizației lor.

Studiile au arătat că o politică națională de apărare eficace se bazează în mare măsură pe rolul puternic și pe parteneriatul cu actorii societății civile. Succesul punerii în aplicare a RCSONU 1325 este indisolubil legată de sprijinirea organizațiilor locale pentru drepturile femeilor, asociațiilor de femei, organizațiilor de consolidare a păcii. Mai mult, Programul Național de Implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite privind femeile, pacea și securitatea [11] prevede implicarea societății civile. Acest Program național este, de asemenea, o premisă viabilă pentru crearea unei platforme de consultare a societății civile pentru instituții și inițierea de parteneriate cu organizațiile pentru drepturile femeilor.

Totodată, chiar dacă există o colaborare dinte anumite asociații de femei si organizații cu profil de securitate si au fost semnate memorandumuri de cooperare cu Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării și Ministerul Afacerilor Externe în scopul promovării FPS, subiecții ce țin de FPS, există totuși un decalaj major pentru o astfel de colaborare din mai multe motive. În principal, organizațiile societății civile nu au cunoștințe suficiente despre sectoarele de securitate și apărare și, deoarece societatea civilă se concentrează mai mult pe egalitatea de gen. Astfel, nevoia de bază este extinderea înțelegerii misiunii sectorului de securitate. Acest proces poate fi facilitat de un grup de reprezentanți ai societății civile, mediului academic și instituțiilor de stat interesate să se implice în promovarea subiectelor legate de FPS și care au fost/fac parte din grupurile de lucru de elaborare și implementare a PNA-lui.
Un exemplu de succes ar putea servi rolul societății civile în elaborarea și implementarea primului Program (2018-2021) [12], care a facilitat dialogul între instituțiile guvernamentale și donatori, ce a permis crearea unei platforme de comunicare inter-instituțională și a dialogului între sectorul guvernamental și cel asociativ, realizându-se un schimb de expertiză și transmitere a cunoștințelor prin informare și sensibilizare a instituțiilor.

[11]HOTĂRÂRE Nr. 152 din 22-03-2023pentru aprobarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136728&lang=ro
[12] Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2018-2021 și Planul de acțiuni cu privire la punerea în aplicare a acestuia. http://lex.justice.md/md/374810

La fel, organizațiile societății civile de profil s-au implicat activ în lobby și susținerea pentru implementarea PNA-lui, dezvoltarea de materiale pentru sprijinirea formării capacităților de implementare a RCSONU 1325, educarea și formarea pe subiectele Agendei Femeile, Pacea și Securitatea, implicarea în implementarea anumitor acțiuni din PNA-ul, elaborarea de studii, ghiduri tematice, îndrumări etc., monitorizarea și urmărirea implementării planului la nivel național și cel instituțional.

Este în continuare important de a sprijini organizațiile de femei, avocații și apărătorii drepturilor femeilor într-un spectru de activități legate de FPS. Sprijinul trebuie să fie politic, tehnic și financiar. Aceasta trebuie să includă sprijinirea și asigurarea participării femeilor din societatea civilă la procesele de pace, în toate aspectele reconstrucției instituțiilor judiciare, de securitate și politice.

CONCLUZII

Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU 1325 promovează femeile ca actori importanți pentru o pace și securitate durabilă. Deși în ultimul deceniu s-a produs o creștere semnificativă a nivelului de conștientizare și atenție asupra problemelor de gen și rolului femeilor în sectorul de securitate și justiție, studiile analitice elaborate în întreaga lume au demonstrat că încă mai există provocări majore în obținerea egalității de gen și depășirea discriminării de gen, atât în sectorul de securitate, cât și în societate.

Securitatea reprezentativă are o multitudine de beneficii. Într-un stat democratic, ea oferă o securitate care răspunde la diverse necesități și îmbunătățește încrederea cetățenilor în instituțiile statului.

Integrarea perspectivei de gen în sectorul de securitate este una esențială, fiind în conformitate cu principiile universale ale drepturilor omului și a Bunei guvernări a sectorului de securitate.

Elaborarea de legi și politici care să reflecte egalitatea de gen nu este suficientă în sine. Implementarea acestora și promovarea participării egale a bărbaților și femeilor ar trebui să fie o prioritate în procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, în contextul în care egalitatea de gen și drepturile omului reprezintă nucleul valorilor universale și totodată constituie priorități de sine stătătoare în cadrul UE. Procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană include și condiția alinierii la standardele europene, inclusiv în acest domeniu.

Comunicarea strategică reprezintă una dintre modalitățile prin care poate fi promovată și conștientizată Agenda FPS în societate. Ea poate să îi consolideze pe cetățeni într-o manieră, durabilă și strategică și să fortifice cooperarea și coeziunea în realizarea scopurilor strategice la nivel guvernamental și la nivel societal. Agenda FPS trebuie să fie promovată în mod sistemic și divers și să fie identificate mai multe modalități de impact pentru a răspunde stereotipurilor existente.

Deși organizațiile societății civile, organizațiile conduse de femei, femeile apărătoare ale drepturilor omului și femeile implicate în consolidarea păcii joacă un rol vital în realizarea schimbării și a angajamentelor din cadrul Agendei privind FPS, adesea rolul lor este nerecunoscut, marginalizat și subevaluat.

Un exemplu care confirmă rolul important al societății civile în domeniu este implementarea primului Program (2018-2021)[13] în Republica Moldova. Societatea civilă a facilitat dialogul între instituțiile guvernamentale și donatori, ce a permis crearea unei platforme de comunicare inter-instituțională și a dialogului între sectorul guvernamental și cel asociativ, realizându-se un schimb de expertiză și transmitere a cunoștințelor prin informare și sensibilizare a instituțiilor.

[13] Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2018-2021 și Planul de acțiuni cu privire la punerea în aplicare a acestuia. http://lex.justice.md/md/374810

RECOMANDĂRI

- Dezvoltarea capacităților societății civile de implicare și influențare a politicilor de securitate. Să fie crescut numărul de femei experte în securitate, să se ofere mai multe oportunități de creștere a numărului de femei în sectorul asociativ.

- Sprijinirea asociațiilor locale, care sunt esențiale pentru punerea în aplicare a unui Calendar FPS și în teren.

- Recunoașterea că succesul punerii în aplicare a RCSONU 1325 este indisolubil legat de sprijinirea organizațiilor locale pentru drepturile femeilor, asociațiilor de femei, organizațiilor de consolidare a păcii.

- Asigurarea includerii femeilor și a organizațiilor societății civile în procesele de monitorizare. Ele sunt importante ca sursă de informații, iar prezența lor va crește transparența și responsabilitatea monitorizării. În acest sens, este important ca din grupul de monitorizare a PNA-lui să facă parte atât reprezentanți din partea guvernului, cât și din partea organizațiilor de femei și a organizațiilor societății civile.

- Acordarea priorității furnizării de asistență tehnică și consolidarea capacităților organizațiilor locale de femei care s-au angajat să pună în aplicare RCSONU 1325. Acest lucru ar trebui să implice, de asemenea, facilitarea parteneriatelor și oportunităților de schimb între organizațiile de femei și rețelele internaționale angajate să avanseze Agenda FPS.

- Instituirea unui angajament explicit, clar, flexibil, pe termen lung și accesibil pentru creșterea finanțării pentru organizațiile de femei în domeniul FPS. Accesul la finanțarea flexibilă și stabilă este un factor principal de mediere în menținerea forței dinamice a femeilor, în special în timpul gestionarii crizelor.

- Prioritizarea proiectelor care ar consolida colaborarea dintre rețele și organizații, deoarece abordarea individuală accentuează concurența. Modelele de finanțare trebuie să consolideze abilitățile de colaborare în cadrul organizațiilor de femei , mobilizând fonduri în moduri care armonizează diverse inițiative locale și pun accentul pe beneficiile consorțiului.

- Considerăm necesară elaborarea unei concepții de comunicare strategică pentru promovarea Agendei FPS, care va aborda comunicarea într-un mod strategic, promovând nu doar obiectivele și rezultatele Programului, ci și importanța impactului asupra rolului femeilor și fetelor în cadrul sectorului de securitate și apărare. În cadrul acestei concepții accentul trebuie să fie pe rolul femeilor ca „ca agent al schimbării” și nu pur și simplu ca victime. Toate acțiunile vor avea ca scop creșterea nivelului de sensibilizare și conștientizare a publicului țintă cu privire la importanța și necesitatea conjugării eforturilor pentru a crea un sector inclusiv, participativ și prietenos pentru femeile din sectorul de securitate și apărare.

SURSE DE REFERINȚĂ

1. *Albu N., Mârzac E., Negru A. Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate ONU privind Agenda Femeile, Pacea și Securitatea. Ghid informativ. Chișinău, CID NATO, 2018.*
2. *Barrow A. [It_s] like a rubber band`. Assessing UNSCR 1325 as a gender mainstreaming process. International Journal of Law in Context, Cambridge University Press, 2009, p. 67.*
3. *Facts and figures: Peace and security, http://www.unwomen.org/en/what-we-do/peaceand-security/facts-and-figures*
4. *Gender and Defence Transformation,https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/DCAF_PfP_April_2011_Seminar_Report.pdf?fbclid=IwAR0yIfj_yUbexnQl4TMHC08bIhdeqFFEhx912TDflYnOUKQnN76K5sy5jg8*
5. *Guvernanța sectorului de securitate, reforma sectorului de securitate și dimensiunea de gen, https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/GSToolkit_Tool-1_Romanian.pdf?fbclid=IwAR0nJVrnun2JdYaMaF2BR1Zmy66Chn0jiVQhbNL7bM7D8iFcz3r5PJmKOq8*
6. *How the women, peace and security agenda is integrated into the EU's gender action plan, https://ecdpm.org/application/files/3816/5538/7686/Women-Peace-Security-Agenda-Integrated-EU-Gender-Action-Plan-ECDPM-Briefing-Note-141-2021.pdf?fbclid=IwAR0yIfj_yUbexnQl4TMHC08bIhdeqFFEhx912TDflYnOUKQnN76K5sy5jg8*
7. *Hudson Florea N. National and Regional Implementation of Security Council Resolution on Women, Peace and Security. UN Women Background Paper for Global Review Meeting, UN Women, New York, 5-7 November, 2013. http://www.peacewomen.org/assets/file/final_report_global_review_meeting_.pdf*
8. *Implementing Resolution 1325: the role of National Action Plans. https://www.opendemocracy.net/5050/aisling-swaine/implementing-resolution-1325-role-of-national-action-plans*
9. *IMPLEMENTING THE WOMEN, PEACE AND SECURITY RESOLUTIONS IN SECURITY SECTOR REFORM (TOOL 13), https://www.dcaf.ch/implementing-women-peace-and-security-resolutions-security-sector-reform-tool-13?fbclid=IwAR3yJlMfcIGrsdrbNpslPjUMbsDIfMK8PORfUv_Gt4YicNS4FpRvpqMaoTc*
10. *Implementing the Women, Peace and Security Resolutions in Security Sector Reform, https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/Tool_13_SCRs.pdf?fbclid=IwAR0P26B2QeEobTWQO3C4FhJ5yqfKv9IdYH8dPaJW7Pos_aLAiTGfbrr3kG0*
11. *Myrttinen H., Shepherd J., Wright H. Implementing the Women, Peace and Security Agenda in the OSCE Region, 2020.*
12. *Olsso L., Tejpar J. (eds.) Operational Effectiveness and UN Resolution 1325 – Practices and Lessons learned from Afghanistan, Swedish DefenceResearch Agency Stockolm, 2009; Tobie Whitman, Jacqueline O'Neill. Attention to gender increases security in operations: Examples from the North Atlantic Treaty Organization (NATO), The Institute for Inclusive Security, Washington, April, 2012.*
13. *PARLIAMENTS AS PARTNERS SUPPORTINGTHE WOMEN PEACE AND SECURITY AGENDA, https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/publications/Parliament_as_partners_supporting_the_Women_Peace_and_Security_Agenda_-_A_Global_Handbook.pdf?fbclid=IwAR2qvoEhTyEUsl4_RtDp19vs4TpZFSzWlfO1OzzN1gAjc6ppIbeI3ZSfFFE*
14. *Preventing conflict, Transforming Justice, Securing the Peace. A Global Study on the Implementation of United Nations Security Council Resolution 1325, UN Women, 2015. http://wps.unwomen.org/en*
15. *Progresele înregistrate în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD): Situația din domeniul egalității de gen 2022. Disponibil:https://moldova.un.org/ro/198338-progresele-inregistrate-atingerea-obiectivelor-de-dezvoltare-durabila-odd-situatia-din*
16. *Raport de evaluare privind chestionarul de autoevaluare a sectorului instituțional de securitate al Republicii Moldova din perspectiva de gen. Disponibil: http://egalitatedegen.md/biblioteca/femeile-pacea-si-securitatea/*
17. *Rhetoric and real progress on the Women, Peace and Security agenda in Africa, https://ecdpm.org/application/files/4616/6073/0825/ECDPM-DP245-Rhetoric-progress-Women-Peace-and-Security-agenda-Africa-March-2019.pdf?fbclid=IwAR2cYGX7TZZ4fU7-M3sx1wQeCAFjqS4OMdKmnu8LC8xnwD9IEdS1HJAFEuo*
18. *Vieru V. Analiza standardelor internaționale și cadrului legislativ național în domeniul egalității de gen în sectorul de securitate și apărare, UN Women, Chișină, 2016, p. 96.*
19. *What are WPS National Action Plans? Disponibil: http://www.peacewomen.org/member-states*
20. *Women, Peace, and Security (WPS) Index, Georgetown University's Institute for Women, Peace and Security (GIWPS) and the Peace Research Institute of Oslo (PRIO), https://giwps.georgetown.edu/resource/wps-index-2019-20*

CONCEPȚIE DE COMUNICARE STRATEGICĂ PRIVIND PROMOVAREA POLITICILOR AGENDEI FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA

Cuprins

Secțiunea 1. Descrierea problemei
Secțiunea 2. Scop și obiective
Secțiunea 3.Publicul țintă al acestui document/instrument
Secțiunea 4. Tematici
Secțiunea 5. Rezultatele dorite/scontate
Secțiunea 6. Audiențe și efect
Secțiunea 7. Campanii de informare și promovare
Acronime

Prezentul document reflectă viziunea privind modul în care comunicarea strategică a Agendei Femeile, Pacea și Securitatea (în continuare FPS) va contribui la îndeplinirea Programului Național privind implementarea Rezoluției Consiliului de Securitate al ONU 1325 privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2023-2027 (în continuare PNA privind FPS).

Concepția se referă la perioada de 5 (cinci) ani de implementare a Programului Național şi este în concordanță cu scopul, obiectivele, rezultatele așteptate ale documentului de politici publice și specificul Republicii Moldova. Concepția de comunicare poate fi extinsă/ajustată pentru a asigura sustenabilitatea rezultatelor obținute în cadrul altor documente sectoriale.

De asemenea, aceasta urmează principiile de comunicare strategică enunțate la nivel național urmărind fortificarea culturii de securitate, securității informaționale, prin informare primară, sporirea capacităților de producere și diseminarea a informației, construcția unor module de comunicare sustenabilă.

Secțiunea 1. Descrierea problemei

Tradițional, în Republica Moldova politicile în domeniul securității și apărării naționale au fost formulate din perspectiva potențialelor amenințări convenționale la adresa independenței, suveranității naționale și integrității teritoriale a țării. Politicile de securitate și apărare națională centrate pe stat ca și instituție au reflectat mai puține aspecte ce țin de securitate umană și drepturile fundamentale ale omului, inclusiv drepturile categoriilor subreprezentate sau marginalizate ale societății.

Lipsa abordărilor centrate pe om în sectorul securității și apărării afectează în mod particular femeile. Deși au un rol crucial, femeile sunt frecvent excluse din discuțiile și procesele decizionale privind pacea, securitatea și apărarea. Această excludere ignoră experiențele, perspectivele și soluțiile unice ale femeilor, ducând la politici care nu abordează nevoile lor specifice și nu valorifică potențialul lor de contribuție. Există o subreprezentare continuă a femeilor și a grupurilor marginalizate/subreprezentate în procesele decizionale în Moldova, ceea ce împiedică realizarea unei păci durabile.

Odată cu dezvoltarea relațiilor cu Uniunea Europeană (EU), semnarea Acordului de Asociere și liberalizarea regimului de vize cu UE, Republica Moldova și-a asumat o serie de angajamente ce vizează respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor săi inclusiv dreptul de a nu fi discriminați pe criteriu de gen.

Astfel, integrarea perspectivei de gen în sectorul de securitate și apărare devine indispensabilă pentru asigurarea principiului nediscriminatoriu și reflectarea atât a viziunii feministe de securitate și apărare, cât și a necesităților specifice de profil.

Lipsa integrării aspectelor de securitate umană în sectorul de securitate și apărare afectează în mod particular femeile, ele reprezentând 52.3% din populația Republicii Moldova cu o speranță de viață, în medie, cu 7.8 ani mai mare decât a bărbaților, conform datelor furnizate de Biroul Național de Statistică pentru anul 2022. Deși deciziile de profil afectează în mod direct femeile, acestea nu sunt parte a discuțiilor și proceselor decizionale privind edificarea păcii, securității și apărării. Lipsa participării femeilor la dezbateri și procesul de luare a deciziilor duce la excluderea din start a viziunii feministe privind securitatea si apărarea națională, ignorarea necesităților de securitate si apărare ale femeilor precum și imposibilitatea de a-și valorifica potențialul profesional, de a avansa în carieră și a contribui la dialog.

Comunicarea publică privind Agenda FPS în timpul implementării Primului Program Național a fost adesea fragmentată și sporadică, lipsind o narațiune coerentă și bine definită. Acest fapt a dus la incoerență privind scopul, activitățile, succesele și valoarea pe care programul le aduce societății și procesului de abilitare a femeilor în Republica Moldova. Agenda FPS este în continuă evoluție, presupune planificare și executare sincronizată a activităților în toate domeniile și la diverse niveluri și poate fi realizată doar promovând colaborarea interinstituțională eficientă, cooperarea cu partenerii de dezvoltare, instituțiile neguvernamentale locale și internaționale, societate civilă și mass-media.

In acest context, prin Hotărârea de Guvern nr. 152/2023, în vigoare din 28 aprilie 2023, a fost adoptat un nou program de implementare a Rezoluției Consiliului de Securitate al ONU 1325 (cel de-al 2-lea program național), care necesită o abordare comună pentru integrarea conceptului de securitate umană și interoperabilitatea documentelor sectoriale. Programul are drept scop integrarea perspectivei de gen la nivel de politici și practici de securitate și apărare națională, prin sporirea capacităților și a nivelului de interoperabilitate la nivel instituțional a personalului și a instrumentarului tehnic.

Problemele identificate in procesul de elaborarea al Programul includ reprezentarea insuficientă a femeilor în luarea deciziilor la toate nivelurile și în toate procesele, lipsa de reziliență și capacitate a societății civile și a asociațiilor profesionale ale femeilor, conștientizarea și înțelegerea insuficientă a Agendei FPS, și necesitatea unei colaborări interinstituționale mai puternice. Este esențială promovarea angajamentului între Guvern, autorități publice/instituții publice, organizații conduse de femei în sectorul de securitate și apărare, și organizații locale pentru drepturile femeilor, femei activiste și femei formatoare de opinii, voluntare, precum și plasarea Agendei FPS ca proiect politic feminist, subliniind egalitatea de gen și participarea egală în poziții de conducere. Aceasta include integrarea Agendei FPS în politicile de securitate și conștientizarea schimbărilor la nivel societal.

În Republica Moldova, reflectarea rolului femeii în sectorul de securitate și apărare prin mass-media evidențiază o polarizare evidentă legată de aspectele de gen, marcând o fragmentare socială și profesională profundă în societate. Pe deoparte, există o tendință de promovare activă a femeilor în toate procesele și la toate nivelurile sistemului de securitate și apărare, iar pe de altă parte, se observă o reținere și chiar o rezistență la schimbare. Cu toate acestea, libertatea de exprimare în acest domeniu nu se aliniază cu celelalte sectoare, necesitând o abordare diferită, mai sensibilă la gen. Mesajele publice ale liderilor din domeniul securității și apărării sunt adesea lipsite de sensibilitate față de problemele de gen. Instituțiile sectorului se confruntă cu provocări structurale și organizatorice care împiedică progresul în ceea ce privește incluziunea și solidaritatea, iar lipsa de informație și formare profesională restrânge înțelegerea rolului și a oportunităților pe care femeile le pot aduce în consolidarea păcii.

Pe de altă parte, comunicarea publică privind Agenda FPS este adesea fragmentată și sporadică, lipsind o narațiune coerentă și bine definită a Programului Național de implementarea Agendei FPS pentru anii 2023-2027. Acest lucru duce la o lipsă de claritate cu privire la scopul, activitățile, succesele și valoarea pe care programul le aduce societății și în procesul de abilitare a femeilor. Comunicările externe ale instituțiilor și autorităților sunt predominant reactive, răspunzând la critici frecvențe, în loc să inițieze dialoguri proactive. Această abordare reflectă o necesitate urgentă de a contracara stereotipurile și percepțiile eronate privind rolul femeilor în sectorul de securitate și apărare.

Agenda FPS este un concept evolutiv care subliniază importanța unei transformări profunde în sectorul de securitate, necesitând planificarea și executarea sincronizată a activităților în toate domeniile și la diverse nivele, și promovând colaborarea eficientă cu alte instituții, parteneri, societatea civilă și mass-media.

Obiectivul general 6 din cadrul Programului își propune să asigure comunicarea și determină Guvernul să îmbunătățească procedurile de asigurare a transparenței printr-o comunicare eficientă și prin includerea cerințelor minime privind discursurile, consultările și intervențiile sectoriale ce țin de domeniul de securitate și apărare.

În acest context, prezentul document va facilita implementarea Obiectivului 6 si va descrie viziunea privind conceptul de comunicare strategică aplicat pentru promovarea și creșterea vizibilității politicilor Agendei FPS, formularea și explicarea tematicilor cheie în corelație cu problemele

existente în sector precum și enunțarea acțiunilor ce urmează a fi îndeplinite pentru realizarea unei strategii de comunicare eficiente și inclusive, sensibile la criteriul de gen.

Secțiunea 2. Scop și obiective

Scopul Concepției este de a prezenta viziunea, obiectivele și instrumentele utilizate pentru a asigura comunicarea eficientă a rolului Agendei FPS în interiorul sectorului de securitate și apărare națională, cât și în afara acestuia.

Concepția abordează comunicarea într-un mod holistic, promovând nu doar obiectivele și rezultatele Programului Național, ci și prezentând impactul pe termen mediu și lung asupra rolului femeilor și fetelor în cadrul sectorului de securitate și apărare. Menirea și procesul de implementare a acestei Concepții rezidă în construcția unei platforme solide de comunicare care să includă: valori și principii, organizare și structură sensibilă la gen, activități, comunicare strategică spre sustenabilitate.

Obiectivele Concepției urmăresc creșterea nivelului de sensibilizare și conștientizare de către publicul țintă a importanței și necesității conjugării eforturilor în vederea creării unui sector inclusiv, participativ și prietenos pentru femeile din sectorul de securitate și apărare.

În particular, obiectivele Concepției sunt orientate către:

Informare

- Sporirea gradului de informare cu privire la Agenda Femeile, Pacea și Securitatea a actorilor implicați în sectorul de securitate și apărare precum și a societății în general.
- Creșterea gradului de conștientizare a importanței și beneficiilor participării femeilor în procesul de asigurare a păcii, a rolului Programului Național și esența acestuia.

Coordonarea comunicării la nivel interinstituțional și național

- Încurajarea coordonării eforturilor de comunicarea a tuturor actorilor interesați pentru o comunicare interinstituțională eficientă, inclusiva și participativa.

Advocacy și promovare

- Formularea unui concept unic de promovarea politicilor FPS în cadrul instituțiilor naționale de implementare și în spațiul public al Republicii Moldova.
- Stabilirea tematicilor cheie din perspectiva Programului Național pentru comunicare internă și externă și Agendei FPS.
- Mobilizarea sectorului public (central și local), a sectorului asociativ, mass- mediei, a mediului academic, a cetățenilor, precum și a donatorilor pentru consolidarea eforturilor comune în implementarea Programului Național.
- Evidențierea contribuției și rolului pe care-l joacă femeile la toate nivelurile și în toate procesele sectorului de securitate pe timp de pace sau în gestionarea conflictelor.
- Încurajarea femeilor de a se angaja în organele de poliție, forțelor armate, afacerilor interne, misiunilor de menținere a păcii inclusiv/mai ales în funcții de luare a deciziilor.

Secțiunea 3. Publicul țintă al acestui document/instrument

Acest Document este destinat în special decidenților/-telor și specialiștilor/-stelor care lucrează în cadrul instituțiilor din sectorul securității și apărării și sunt implicați în procesul de implementare a Programului Național privind Agenda FPS.

Instrumentul își propune, de asemenea, să fie util pentru persoanele implicate în supravegherea și promovarea acestui proces: organizațiile societății civile, mass-media, cercetătorii/oarele din mediul academic și activiști/activiste.

Secțiunea 4. Tematici

1. **Promovarea egalității de gen ca factor - cheie în domeniul bunei guvernări a sectorului de securitate și apărare.** Tematica abordează modul în care egalitatea de gen și sensibilitatea la dimensiunea/perspectiva de gen în politici poate îmbunătăți practicile și dezvoltarea sectorului de securitate și apărare națională.
Exemplu: Studii de caz și analize de politici care arată corelația dintre egalitatea de gen și impactul acesteia asupra proceselor de soluționare a conflictelor, reducerea violenței, inclusiv combaterea discursului de ură și a fenomenului de discriminare.

2. **Eliminarea sau reducerea barierelor în calea participării femeilor în sectorul de securitate și apărare națională**. Enunțarea și analiza provocărilor și obstacolelor cu care se confruntă femeile în lupta pentru a deveni implicate într-un mod semnificativ în sectorul de securitate și apărare națională.

Exemplu: Organizarea diverselor evenimente (de la discuții în cerc restrâns instituțional - off the record, la dezbateri publice și evenimente la scară la largă) pentru a identifica, dezbate și promova soluții ce vizează barierele socio-culturale, instituționale și structurale privind participarea femeilor în sectoare masculinizate, precum afaceri interne, servicii de securitate și apărare. Un element important în acest proces constituie atenția acordată sustenabilității acțiunilor de eliminare a barierelor identificate și dinamica acestora în timp.

3. **Promovarea participării active și egale a femeilor la toate nivelurile ierarhice în forțele armate și în structurile de securitate.**
Exemplu: Dezvoltarea programelor și inițiativelor care să faciliteze avansarea femeilor în poziții de leadership în domeniul securității. Promovarea politicilor și practicilor care să asigure recrutarea, avansarea și menținerea femeilor în organizații, inclusiv în poziții de decizie. La fel, organizarea evenimentelor educaționale și programe de formare pentru a crește conștientizarea asupra contribuțiilor valoroase pe care femeile le pot aduce la eforturile de consolidare a păcii.

4. **Susținerea accesului femeilor la educație și formare în domeniile specifice, tehnice și strategice ale securității și apărării.**
Exemplu: Implementarea programelor de mentorat pentru femei în începutul carierei în domeniul securității.

5. **Legătura directă** (corelație/causation) dintre participarea femeilor, pace durabilă și dezvoltare durabilă. Tematica în cauză explorează interconexiunea dintre implicarea femeilor în procesele de pace, realizarea păcii durabile și atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă.
Exemplu: Organizarea unor ateliere de lucru sau webinare care discută rolul esențial al femeilor din procesele de edificare a păcii și impactul considerării criteriului de gen asupra sustenabilității conceptului de dezvoltare durabilă. Angajarea în transformări pozitive prin aplicarea politicilor de egalitate de gen.

6. **Impactul participării femeilor în procesele de negociere și consolidare a păcii.** Această tematică dezvoltă argumente privind importanța implicării femeilor în negocieri/în procesele de mediere și transformare a societăților în perioade post conflict.
Exemplu: Elaborarea materialelor informative și prezentarea studiilor de caz sau/și a istoriilor de succes care demonstrează impactul transformativ și pozitiv al finalizării negocierilor de pace datorită participării femeilor.

7. **Drepturile femeilor și bărbaților trebuie să fie respectate pe timp de pace, pe timp de conflict și în perioada gestionării crizelor.**
Exemplu: Dezvoltarea unor campanii de conștientizare care să sublinieze importanța respectării drepturilor femeilor și bărbaților în toate circumstanțele. Organizarea unor conferințe, dezbateri și workshop-uri pot oferi o platformă pentru a explora problemele specifice legate de drepturile femeilor și bărbaților în diferite contexte, inclusiv în perioade de criză.

8. **Rolul educației și sensibilizării în promovarea Agendei FPS.** Această tematică subliniază importanța educației și a conștientizării în schimbarea atitudinilor și a percepțiilor despre rolul femeilor în procesele de pacificare, precum și implicarea profesională a acestora în sectorul de securitate și apărare.
Exemplu: Lansarea unei campanii de conștientizare care să includă materiale educaționale pentru diverse trepte ale procesului educațional (școli de profil, gimnazii, licee și universități).

9. **Cooperarea internațională și parteneriatele pentru avansarea agendei FPS.** Tematica explorează modul în care cooperarea internațională și parteneriatele pot sprijini eforturile Republicii Moldova în implementarea agendei FPS.
Exemplu: Asistență acordată pentru dezvoltarea parteneriatelor cu partenerii de dezvoltare, actorii implicați fie la nivel național sau internațional.

Fiecare dintre aceste tematici are potențialul de a servi drept "fir de aur" în comunicarea strategică, unind diferitele activități și inițiative sub umbrela unui obiectiv comun. Prin explorarea și promovarea acestor tematici, se poate crește conștientizarea și sprijinul pentru Agenda FPS, contribuind astfel la pacea și securitatea durabilă în Republica Moldova. Aceste tematici vor servi drept bază pentru elaborarea ulterioară a nativelor si mesajelor cheie.

Secțiunea 5. Rezultatele dorite/scontate

- Sporirea capacităților și potențialului instituțiilor din sectorul de securitate și apărare precum și a instituțiilor aferente de a promova mesaje și a implementa eficient strategii de comunicare strategică atât la nivel interinstituțional, cât și în procesul de comunicare externă (publicul larg, parteneri de dezvoltare, etc.). Rezultatul dorit este o gestionare fluidă și profesională a comunicării, care să asigure transmiterea eficientă a mesajelor instituționale.
- Crearea unei narațiuni instituționale privind Agenda FPS, care să evidențieze relevanța și valoarea acesteia pentru societatea moldovenească. Deschiderea sectorului de securitate și apărare pentru comunicare cu publicul larg prin comunicare transparentă și eficientă.
- Stabilirea și menținerea unui dialog constructiv cu toți actorii relevanți, inclusiv cu societatea civilă, partenerii internaționali și alte instituții guvernamentale.
- Promovarea unei culturi organizaționale care să țină cont de înțelegerea și acceptarea comună a principiilor și valorilor Agendei FPS: sprijinul pentru diversitate, egalitate de gen, politici antidiscriminatorii și cooperare.
- Un mediu de lucru mai inclusiv și tolerant, cu un angajament instituțional sporit pentru respectarea drepturilor, accesului egal si echitabil la diverse poziții

Secțiunea 6. Audiențe și efect

Analiza grupurilor țintă este esențială în elaborarea și implementarea unei strategii eficiente de comunicare pentru promovarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea (FPS) în Republica Moldova.

La nivel instituțional:

- Personalul instituțiilor vizate. Acest grup include angajați (femei și bărbați) din toate nivelurile ierarhice ale instituțiilor de sector. Comunicarea cu acest grup urmează să fie de tip educațional și informativ, accentuându-se importanța egalității de gen și integrarea perspectivei de gen în toate activitățile sectorului de securitate și apărare națională. Scopul este de a crește conștientizarea și înțelegerea esenței agendei FPS și de a încuraja aplicarea practicilor inclusive în activitățile zilnice.
- Reprezentanții instituțiilor de stat implementatoare ale PNA-ul privind FPS. Acest grup joacă un rol crucial în implementarea politicilor și strategiilor naționale per ansamblu. Comunicarea cu această categorie de beneficiari trebuie să fie strategică și orientată către acțiune, furnizându-le resursele necesare și susținere pentru a realiza obiectivele PNA.
- Persoanele ce reprezintă Punctele Focale de Gen - Persoanele responsabile pentru promovarea și monitorizarea aspectelor legate de gen în cadrul organizațiilor/instituțiilor pe care le reprezintă. Comunicarea cu această categorie urmează a fi orientată către consolidarea capacităților și partajarea celor mai bune practici. Identificarea și crearea platformelor pentru realizarea unui schimb de idei și experiențe întru facilitarea și implementarea eficientă a agendei FPS.

La nivel național:

- Publicul larg (femei, fete, băieți și bărbați) Comunicarea cu acest grup urmează să fie de tip educațional și informativ, accentuându-se importanța egalității de gen și integrarea perspectivei de gen în toate aspectele socio-culturale, economice, despre importanța tratării tuturor persoanelor cu respect și echitate, indiferent de gen. Evidențierea mesajului - *Egalitatea de gen nu înseamnă doar beneficii pentru femei, ci aduce avantaje întregii societăți, contribuind la progres, inovație și stabilitate, încurajarea unei perspective critice față de stereotipurile de gen și promovarea diversității în toate aspectele vieții.*

- Femeile și fetele din instituțiile de învățământ general și de profil. Schimbarea mentalității și împuternicirea femeilor și fetelor se face de la o vârstă fragedă, prin intermediul și cu ajutorul unor mentori carismatici. Astfel, definirea, dezvoltarea și implementarea unor campanii de informare pentru femeile și fetele din instituțiile de învățământ general și de profil atât la nivel de liceu, cât și universitar, este esențială. Utilizarea tehnicilor de comunicare caracteristice pentru diversele categorii de vârstă și profil instituțional, identificarea mentorilor și a promotorilor agendei de egalitate de gen reprezintă un important atu.
- Partenerii de Dezvoltare - organizațiile internaționale, actorii guvernamentali și neguvernamentali străini ce joacă un rol important în promovarea agendei de egalitate de gen, dezvoltarea și promovarea agendei Femeia, Pacea și Securitatea, precum și combaterea discriminării. Stabilirea contactelor, dezvoltarea parteneriatelor și antrenarea în diverse tipuri de cooperări ce au la bază implementarea agendei FPS și PNA.

Pentru fiecare grup țintă, este esențial să se identifice canalele de comunicare cele mai eficiente și să se dezvolte mesaje personalizate care să răspundă nevoilor și intereselor specifice.

Secțiunea 7. Campanii de informare și promovare

Activitățile de informare cheie pentru a sprijini acest program sunt:

- Comunicări interne instituționale (seminare, instruiri, mese rotunde, materiale informative, briefinguri etc)
- Materiale informative si publicitare, comunicate de presă, buletine informative, printuri, broșuri, infografice, articole promoționale, etc)
- Instrumente offline de comunicare, precum și evenimente publice educative (lecții, seminare, conferințe, instruiri) și de sensibilizare (flashmob-uri, concursuri)
- Angajamentul digital. Utilizarea tehnologiei și mediilor sociale: folosirea platformelor online și rețelele de socializare pentru a distribui mesajul.
- Implicarea mass-media: Producție media și mijloacelor media, precum spoturi TV, radio, afișe și rețele de socializare, pentru a difuza mesajele- cheie, video-uri, infografice și alte forme de conținut vizual pot ajuta la transmiterea mesajelor într-un mod accesibil și captivant.

Acronime

FPS – AgendaFemeile, Pacea și Securitatea
PNA privind FPS - Programul Național privind implementarea Rezoluției Consiliului de Securitate al ONU 1325 privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2023-2027
UE - Uniunea Europeană

PERSPECTIVA DREPTURILOR OMULUI ASUPRA PALTFORMELOR TECH. STUDIU DE CAZ: VIOLENȚA ONLINE BAZATĂ PE GEN ÎN MOLDOVA, UCRAINA ȘI GEORGIA

Sanda SANDU
expertă în securitate și politici de bună guvernare

INTRODUCERE

În era digitală, platformele online au devenit agore moderne, esențiale pentru schimbul de idei și formarea comunităților. Totuși, ele reflectă și amplifică problemele societale, inclusiv violența online bazată pe gen. Aceasta, manifestându-se prin hărțuire cibernetică și conținut explicit nesolicitat, afectează în mod disproporționat femeile din întreaga lume, influențând nu doar indivizii, ci și structura societății.

Violența online bazată pe gen nu este doar o problemă de securitate digitală, ci afectează drepturile și securitatea umană. Consecințele acesteia se extind dincolo de spațiul virtual, influențând sănătatea mintală, relațiile sociale și siguranța fizică, amenințând astfel fundamentul securității personale și egalității de gen.

Violența bazată pe gen este o problemă majoră în materie de drepturi ale omului și de egalitate, care se referă la toate daunele fizice, sexuale și psihologice aduse femeilor și fetelor. Deși violența bazată pe gen poate apărea și în cazul bărbaților, violența împotriva femeilor și fetelor este una dintre cele mai răspândite încălcări ale drepturilor omului din lume. La nivel mondial, se estimează că 1 din 3 femei va suferi o formă de abuz fizic sau sexual în timpul vieții.[1]

Combaterea violenței de gen online necesită o schimbare socială pe scară largă. În acest articol, ne concentrăm pe violența bazată pe gen care este mediatizată, practicată sau amplificată prin intermediul tehnologiilor internetului. Violența de gen online include o gamă largă de comportamente facilitate prin intermediul unei serii de tehnologii digitale. Diferite tipuri de intermediari au niveluri diferite de implicare - și, prin urmare, responsabilități diferite[2]

Platformele tehnologice au un rol crucial în combaterea violenței online bazate pe gen. Ca piloni ai comunicării moderne, ele dețin responsabilitatea de a modela acest discurs. Politicile și algoritmii lor pot fie exacerbate, fie diminua aceste probleme. Este esențial ca platformele tech să ia măsuri proactive, nu doar ca parte a responsabilității corporative, ci și pentru a susține drepturile omului în era digitală.

Cadrul drepturilor omului

Conceptul de drepturi ale omului se bazează pe ideea că fiecare persoană are drepturi inalienabile, indiferent de rasă, sex, naționalitate sau credință. Aceste drepturi asigură o existență demnă, liberă și egală. În context digital, Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO) [3] stabilește standarde, cum ar fi Articolul 19, care garantează libertatea de exprimare, inclusiv accesul și exprimarea digitală. Alte articole, precum cele privind dreptul la viață privată și interzicerea discriminării, subliniază importanța respectării drepturilor omului în spațiul online.

---

[1] Combaterea violenței bazate pe gen prin utilizarea unei abordări a dezvoltării bazate pe drepturile omului, Lauren Granger, https://www.sheffield.ac.uk/geography/news/tackling-gender-based-violence-using-human-rights-based-approach-development
[2] Suzor, N., Dragiewicz, M., Harris, B., Gillett, R., Burgess, J., & Van Geelen, T. (2018). Drepturile omului prin proiectare: The Responsibilities of Social Media Platforms to Address Gender-Based Violence Online. Policy & Internet. doi:10.1002/poi3.185
[3] Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO) a fost proclamată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la Paris, la 10 decembrie 1948 (Rezoluția 217 A a Adunării Generale) https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights

Violența online bazată pe gen

Hărțuirea poate lua mai multe forme, inclusiv atacuri de gen asupra voluntarilor care se identifică în mod public ca fiind de sex feminin, transsexual sau non-binar; doxarea de informații personale, precum și amenințări cu acte de violență. La cel mai fundamental nivel, hărțuirea online poate avea un impact asupra dreptului de a fi tratat cu demnitate, dar poate avea, de asemenea, un impact asupra dreptului la: nediscriminare, dreptul la securitatea persoanelor, dreptul la viață privată.

Drepturile omului sunt puse în pericol în întreaga lume, în special în ceea ce privește libertatea de exprimare, libertatea presei, întreruperea accesului la internet, controlul conținutului internetului și represiunea împotriva apărătorilor drepturilor omului.

Implicațiile unor astfel de acțiuni sunt profunde. Victimele se confruntă adesea cu traume psihologice, care, în unele cazuri, pot escalada până la amenințări fizice. Violența online bazată pe gen nu numai că încalcă dreptul persoanelor de a trăi fără teamă, dar reprezintă, de asemenea, o barieră semnificativă în calea participării lor depline și semnificative în lumea digitală. Aceasta sfidează însăși principiile drepturilor omului și ale securității, împingând naraținea către acțiuni urgente și substanțiale împotriva acestui flagel digital.

Drepturile de gen

În ultimii ani, Europa de Est a progresat în recunoașterea și legiferarea drepturilor de gen. Multe țări au avansat prin ratificarea Convenției de la Istanbul, care vizează prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor. Georgia a ratificat această convenție la 19 mai 2017, Republica Moldova la 1 mai 2022, iar Ucraina a urmat după aprobarea de către Parlamentul său la 20 iunie 2022 și ratificarea la 18 iulie 2022. Cu toate acestea, unele țări se confruntă cu opoziția grupurilor conservatoare.

VIOLENȚA ONLINE BAZATĂ PE GEN: *STUDIU DE CAZ*

Republica Moldova

Ca și în alte părți, în Moldova, se înregistrează o creștere a violenței împotriva femeilor facilitate de tehnologie [4]. Potrivit Grupului de experți privind violența împotriva femeilor și violența domestică, violența online și digitală împotriva femeilor și fetelor este catalizată prin amplificarea sexismului online, consolidând și mai mult inegalitatea de gen.

Limbajul sexist, hărțuirea, persecutarea, postarea de materiale intime fără consimțământ și șantajul, se numără printre formele de violență împotriva femeilor și fetelor care folosesc tehnologia [5].

Ucraina

Violența online din Ucraina se intersectează adesea cu opiniile politice. Femeile, în special cele care se pronunță asupra unor probleme precum războiul rusesc împotriva Ucrainei, se confruntă cu amenințări de gen, discursuri de ură și doxxing [6]. Violența online are, de asemenea, o dimensiune de retorică naționalistă, ceea ce complică și mai mult problema.

[4] Profilul de gen al țării. (2021). Republica Moldova, EU4 Egalitate de gen. Reform Helpdesk. https://euneighbourseast.eu/news/publications/country-gender-profile-of-the-republic-of-moldova/
[5] Violența bazată pe gen în Republica Moldova în contextul crizei umanitare generate de războiul din Ucraina, UNHCR, Autorii raportului: Liliana Istrate-Burciu, Rodica Moraru-Chilimar.
[6] Human Rights Watch. (2020). Violența online în funcție de gen în Ucraina.

Războiul Rusiei împotriva Ucrainei continuă să aibă un impact semnificativ asupra drepturilor omului. La începutul crizei, violența bazată pe gen, inclusiv violența sexuală legată de conflict, violența în cadrul partenerului intim, exploatarea/abuzul sexual și traficul de persoane, împreună cu hărțuirea și violența online, au fost identificate ca fiind o problemă de protecție semnificativă cu care se confruntă femeile și copiii din Ucraina.

Societatea civilă a fost activă, cu organizații precum mișcarea Femen, care au sensibilizat opinia publică internațională cu privire la problemele legate de violența de gen, atât online, cât și offline [7]. Guvernul ucrainean a început să recunoască violența online ca fiind o amenințare reală, dar legislația este încă în stadiu incipient. Companiile de tehnologie, influențate de tendințele globale, introduc standarde mai stricte pentru comunitate, dar aplicarea acestora rămâne o provocare [8].

Georgia

Hărțuirea online, discursul instigator la ură și amenințările sunt formele predominante de violență online bazată pe gen. Femeile care dețin roluri publice, în special cele care pledează pentru drepturile LGBTQ+ sau împotriva conservatorismului religios ortodox, se confruntă cu reacții negative online semnificative.

Societatea civilă georgiană, solidă și activă, a jucat un rol semnificativ în promovarea schimbărilor legislative [9]. Guvernul, în conformitate cu aspirațiile sale din partea UE, își revizuiește cadrul juridic pentru a încorpora măsuri de protecție împotriva violenței online. Între timp, platformele tehnologice colaborează cu ONG-urile locale pentru a-și perfecționa orientările comunitare și mecanismele de raportare [10].

Cadrul de evaluare a riscurilor

E imperativ de a stabili criterii normative pentru a evalua riscurile legate de drepturile omului și de violența bazată pe gen referitoare la prejudiciile pe care platformele tehnologice și mass-media socială le provoacă direct, contribuie la acestea sau sunt indirect legate și influențate de potențiale evenimente, activități, relații sau circumstanțe externe.

Platformele de social media, parte integrantă a peisajului digital modern, servesc, din păcate, și ca locuri de hărțuire online omniprezentă, care transcende adesea diverse spații și granițe online (UNSRP, 2019). De exemplu, un sondaj PEW din 2017 a subliniat vulnerabilitatea sporită a adulților mai tineri la hărțuirea online, cu un procent uimitor de 67 % dintre persoanele cu vârste cuprinse între 18 și 29 de ani care au experimentat-o [11]. Chiar mai îngrijorător, sondajul a evidențiat faptul că violența bazată pe gen are un impact distinct asupra femeilor, în special asupra celor mai tinere.

Astfel de încălcări ale drepturilor de gen în mediul online nu numai că încalcă drepturile individuale la viața privată, dar sunt profund legate de probleme mai largi de violență și discriminare. Persistența lor subliniază o aparentă inerție a actorilor statali și nestatali în abordarea lor, ceea ce conduce la un consens tulburător conform căruia astfel de încălcări grave sunt cumva acceptate în mod pasiv (UNSRP, 2019).

---

[7] Raportul oficial al Femen. (2019). Violența online cu care se confruntă activiștii
[8] Raportul de transparență al Facebook. (2021). Aplicarea standardelor comunitare în Ucraina.
[9] ISFED. (2021). Inițiative ale societății civile împotriva violenței online.
[10] Proiectul de transparență tehnologică. (2022). Inițiative ale platformei din Georgia https://www.techtransparencyproject.org/
[11] PEW Research Center. (2017). Hărțuirea online 2017.

Aceste încălcări ale drepturilor omului reprezintă o neglijare sistematică, cu efecte extinse care întăresc structurile sociale inegale existente. Integrarea tot mai mare a tehnologiei în viața cotidiană aduce daune semnificative legate de încălcările vieții private, cum ar fi hărțuirea cibernetică și supravegherea nejustificată. Aceste daune afectează atât indivizii, cât și societățile în ansamblu. Astfel, este esențială adoptarea și implementarea unui cadru solid de drepturi ale omului, însoțită de o supraveghere atentă, atât publică, cât și internațională, pentru a preveni violența, inclusiv cea facilitată de tehnologie împotriva femeilor.

RECOMANDĂRI PRIVIND NECESITATEA INTEGRĂRII SECURITĂȚII UMANE ÎN POLITICILE DE SECURITATE ALE STATULUI

Sanda SANDU
expertă în securitate și politici de bună guvernare

Rodica PANȚA
doctor în științe politice

SUMAR EXECUTIV

Aceste recomandări de politici publice explorează subiectul necesității integrării securității umane în politicile de securitate ale statului, oferind o analiză cuprinzătoare și subliniind semnificația și componentele multidimensionale ale conceptului de securitate umană. Recomandările abordează conceptul de securitate umană și argumentează cum acesta depășește securitatea tradițională a statului, concentrându-se pe bunăstarea individuală și comunitară pe diverse dimensiuni, inclusiv securitate economică, alimentară, de sănătate, mediului, personală, comunitară și politică.

Textul evidențiază evoluția definițiilor securității umane și rolul său critic în abordarea amenințărilor și provocărilor contemporane, pledând pentru o abordare mai centrată pe persoană, cuprinzătoare și preventivă a securității.

Recomandările de politici publice analizează integrarea strategică a perspectivei de gen în politicile de securitate, recunoscând impactul diferit al problemelor de securitate asupra bărbaților și femeilor. Recomandările sugerează promovarea colaborării între guverne, organizații internaționale și societatea civilă pentru a implementa eficient strategiile de securitate umană, subliniind complementaritatea conceptului față de securitatea statului și rolul său în dezvoltarea durabilă și protecția drepturilor omului.

Conceptul de securitate umană extinde înțelegerea tradițională a securității, punând accent pe protejarea individului împotriva unui spectru larg de amenințări, inclusiv economice, de sănătate, și de mediu. Acesta vizează asigurarea unui trai demn pentru toți oamenii, recunoscând interdependența dintre securitatea personală și cea colectivă. Securitatea umană în Strategia Securității Naționale a Moldovei reprezintă o abordare holistică care integrează protecția individuală în politica de securitate a statului. Aceasta subliniază necesitatea răspunsurilor multidimensionale și coordonate la amenințările contemporane, cu scopul de a promova stabilitatea și dezvoltarea durabilă.

Integrarea perspectivei de gen în politicile de securitate ale statului este crucială pentru a aborda inegalitățile și pentru a asigura o protecție echitabilă pentru toți membrii societății. Aceasta recunoaște impactul diferit al insecurităților pe baza de gen și promovează participarea egală a femeilor și bărbaților în procesele decizionale.

Concluziile prezentare de autoare subliniază importanța securității umane ca fundament pentru o abordare cuprinzătoare și eficientă a securității naționale. Aceasta evidențiază necesitatea unei perspective integrate care să includă dimensiuni economice, sociale, de sănătate și de mediu în strategiile de securitate.

Recomandările de politici publice sugerează dezvoltarea și implementarea unor strategii care să promoveze securitatea umană, integrarea perspectivei de gen și colaborarea între sectorul guvernamental, organizațiile internaționale și societatea civilă. Acestea vizează crearea unui cadru legal și instituțional care să sprijine inițiativele de securitate umană și egalitate de gen.

Concluziile și recomandările din acest material au fost elaborate în baza expunerii experților și a discuțiilor cu reprezentanții instituțiilor guvernamentale, societății civile, administrațiilor publice locale, mediul academic și instituțiilor mass-media în cadrul activităților proiectului „ACADEMIA DE SECURITATE 2023, ediția: Securitatea umană & Femeile, Pacea și Securitatea.

CONCEPTUL DE SECURITATE UMANĂ ȘI IMPORTANȚA LUI

Procesul prin care starea de insecuritate a oamenilor din cadrul unui stat se poate propaga la nivel zonal, regional sau global porneşte de la nivelul individului. Securitatea, de la nivelul naţional până la cel internaţional, nu poate fi analizată numai în termeni de state şi interesele lor, ea depinde de indivizii umani şi interesele lor, cu alte cuvinte de securitatea umană.

În Raportul ONU din 1994, securitatea umană este definită prin scopul său, acela de a salvgarda esenţa vitală a vieţilor umane în faţa ameninţărilor universale, într-o manieră care este în concordanţă cu dezvoltarea umană pe termen lung [1]. Raportul dezvoltării umane din 1994 va identifica şapte componente ale securităţii umane: securitatea economică, securitatea alimentară, securitatea sănătăţii, securitatea ambientală, securitatea personală, securitatea comunităţii şi securitatea politică [2]. Din această perspectivă generală, securitatea umană prezintă două dimensiuni fundamentale: libertatea faţă de frică (freedom from fear) şi libertatea faţă de lipsuri (freedom from want) [3].

ELEMENTELE SECURITĂȚII UMANE	
securitatea economică	asigurarea unui venit minim necesar fiecărui individ
securitatea alimentară	garantarea accesului fizic şi economic la hrana de bază
securitatea sanitară	garantarea protecţiei minime faţă de boli şi faţă de un stil de viaţă nesănătos
securitatea mediului	protejarea oamenilor faţă de deteriorarea mediului şi dezastrele natural
securitatea personală	protejarea oamenilor de violenţa fizică, oricare ar fi sursa acesteia
securitatea comunităţii	protejarea oamenilor de pierderea relaţiilor şi a valorilor tradiţionale, de violenţa etnică şi sectară
securitatea politică	furnizarea unui mediu de viaţă bazat pe respectarea în societate a drepturilor omului.

[1] United Nations, Human Development Report: New Dimensions of Human Security, http://hdr.undp.org/reports/global/1994/en.
[2] UNDP, Human Development Report 1994, 24-25
[3] Ibidem

Modelul propus de către experţii ONU în 1994 a fost îmbunătăţit în raportul din 2003, „Securitatea umană acum: protejarea şi împuternicirea oamenilor”, în care se subliniază că securitatea umană completează securitatea statului, nu o exclude, şi întăreşte drepturile omului şi dezvoltarea umană [4].

Protejarea oamenilor reprezintă, conform ONU, cheia principală a securităţii umane, şi presupune eforturi sporite pentru a dezvolta norme, procese şi instituţii naţionale şi internaţionale care să se adreseze insecurităţii într-o manieră sistematică, comprehensivă şi preventivă [5].

Securitatea umană pune înainte de toate oamenii, trebuinţele lor primordiale, şi recunoaşte că siguranţa acestora (a indivizilor, grupurilor şi comunităţilor) este parte integrantă a promovării şi menţinerii păcii. Securitatea umană nu înlocuieşte, totuşi, securitatea naţională. Atrăgând atenţia asupra securităţii individului, ea pune în valoare importanţa considerării securităţii statului nu ca un scop în sine, ci mai degrabă ca un mijloc de a garanta securitatea populaţiei. În timp ce securitatea statului se concentrează asupra ameninţărilor îndreptate împotriva statului, securitatea umană se axează pe ameninţările cu care se confruntă indivizii şi colectivităţile. Aceasta propune soluţii centrate pe persoane. Are, aşadar, o relaţie complementară cu securitatea statului, dar nu o înlocuieşte.

FĂRĂ SECURITATE UMANĂ, SECURITATEA STATULUI NU POATE FI REALIZATĂ ȘI INVERS

Securitatea umană recunoaște că, în cazul unor conflicte, crize economice și financiare, crizele sanitare (de exemplu, Covid-19) și dezastrele naturale, oamenii se confruntă cu insecurități și privațiuni care se manifestă brusc. Aceste situații nu doar anulează ani de dezvoltare, ci creează și condiții care pot duce la tensiuni în creștere. Prin urmare, în plus față de accentul pus pe bunăstarea umană, securitatea umană este ghidată de valori legate de securitate, stabilitate și durabilitatea realizărilor dezvoltării.

Aceasta nu înseamnă, totuși, că abordarea securității umane respinge rolul statului în calitate de furnizor de securitate pentru propria sa populație. Abordarea securității umane necesită înțelegerea amenințărilor specifice cu care se confruntă anumite grupuri de persoane, precum și participarea acestor persoane la procesul de analiză. Amenințările la adresa securității umane pot exista la toate nivelurile de dezvoltare. Ele pot să apară treptat și în tăcere sau să se manifeste brusc și spectaculos.

POSIBILE TIPURI DE AMENINȚĂRI LA ADRESA SECURITĂȚII UMANE	
securitatea economică	Sărăcie persistentă, șomaj
securitatea alimentară	Foame
securitatea sanitară	Boli infecțioase mortale, alimente nesigure, malnutriție, lipsa accesului la îngrijirea sănătății de bază
securitatea mediului	Degradarea mediului, epuizarea resurselor, dezastre naturale, poluare
securitatea personală	Violență fizică, criminalitate, terorism, violență domestică, muncă infantilă
securitatea comunității	Tensiuni interetnice, religioase și altele bazate pe identitate
securitatea politică	Represiune politică, încălcări ale drepturilor omului

[4] UN Commission on Human Security, Human Security Now: Protecting and Empowering People, New York, 2003, p. 2.
[5] Alexandra Sarcinschi. Securitatea umană. Operațiile de stabilitate și securitatea umană. București: Editura Universității Naționale de Apărare “Carol I” București, 2008

Astfel, securitatea umană face parte integrantă din responsabilitatea statului de a proteja individul de orice pericol rezultat din situații de risc, nevoi, frică și/sau incapacitate de a trăi liber și demn. Pe scurt, securitatea umană promovează astfel securitatea națională și consolidează securitatea statului în aspectele și rolurile sale de protecție și apărare a cetățenilor săi și a bunurilor acestora, a integrității teritoriale și a suveranității naționale împotriva tuturor amenințărilor externe sau interne. Guvernele păstrează rolul principal și responsabilitatea de a asigura supraviețuirea, mijloacele de trai și demnitatea cetățenilor lor, iar rolul comunității internaționale este de a completa și de a oferi sprijinul necesar guvernelor la cerere, pentru a le întări capacitatea de a răspunde amenințărilor actuale și emergente;

Din această perspectivă, securitatea umană şi securitatea statului se completează una pe cealaltă. De asemenea, securitatea umană cere o colaborare și un parteneriat crescut între guverne, organizații internaționale și regionale și societatea civilă;

Securitatea umană completează politicile specifice privind securitatea statului, drepturile omului şi dezvoltarea umană. Dezvoltarea umană - reprezintă o paradigmă ce susţine crearea unui mediu în care oamenii îşi pot dezvolta propriul potenţial, pot deveni productivi şi creativi în corelaţie cu propriile nevoi şi interese. Securitatea umană nu poate fi realizată decât prin dezvoltare umană.
Securitatea umană este legată de drepturile omului. Ea constă în garantarea libertăților, astfel încât oamenii să poată face alegeri în condiții de siguranță și libertate, având asigurarea protecției oportunităților de care dispun [6].

Securitatea umană, drepturile omului și dezvoltarea umană sunt părți componente ale unei concepții unice a dezvoltării sigure și libere. Această interdependență are consecințe importante pentru elaborarea politicilor, deoarece sugerează că insecuritățile umane nu pot fi abordate în mod izolat printr-o serie de răspunsuri fragmentate și independente. Cu alte cuvinte, triumviratul celor 3 concepte este cheia succesului strategiei de progres și bunăstare a umanității la scară globală [7].

Abordarea securității umane este însă mai mult decât un exercițiu de programare comună. Aceasta are cinci principii fundamentale care o diferențiază de simpla colaborare. Acestea sunt: centrată pe persoane, cuprinzătoare, specifică contextului, orientată spre prevenție, protecție și autonomizare:

- În primul rând, abordarea securității umane este centrată pe persoane. Aceasta ia în considerare gama largă de condiții care amenință supraviețuirea, mijloacele de trai și demnitatea oamenilor și a comunităților lor, în special a celor mai vulnerabile.
- În al doilea rând, abordarea securității umane recunoaște complexitatea și natura interconectată a provocărilor care se ridică în fața oamenilor și aspirațiilor lor de a fi liberi de lipsuri și frică.
- Recunoscând că riscurile pentru condiția umană variază considerabil în interiorul și între țări, și în diferite momente, abordarea securității umane recunoaște variațiile specifice contextului, inclusiv capacitățile diferite ale oamenilor, societății civile și guvernelor, precum și cauzele fundamentale ale provocărilor continue și viitoare.
- Abordarea securității umane merge dincolo de răspunsurile rapide și este orientată spre prevenție. Prin investigarea cauzelor reale ale provocărilor și construirea soluțiilor care sunt în sine durabile și reziliente, securitatea umană promovează dezvoltarea mecanismelor de avertizare timpurie care ajută la atenuarea impactului amenințărilor actuale și, pe cât posibil, la prevenirea apariției provocărilor viitoare.

[6] La perception de la securite humain par les jeunes marocaines et marocains d'aujourd'hui 2022. https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/IPDDH_EXE_Rapport_FR.pdf
[7] Sergiu Sprîncean. Rolul securității umane în consolidarea sistemului național de securitate. In: Interconexiunile integrării sociale și consolidarea sistemului național de securitate, Chișinău: 2022, p. 329-359

În plus, abordarea Securității Umane recunoaște că există responsabilități inherente în fiecare societate. Autonomizarea oamenilor și a comunităților lor pentru a-și exprima și a răspunde la nevoile lor și ale altora este crucială.

Cele cinci principii care alcătuiesc abordarea securității umane sunt mutual reforțătoare și nu pot fi implementate ca obiective separate. Securitatea umană implică recunoașterea forțelor care rezultă din parteneriatele autentice în care diferite entități își combină forțele pentru a crea sinergii care pot realiza un impact mult mai mare în abordarea provocărilor complexe și multidimensionale ale zilelor noastre.

Normele, procesele și instituțiile, inclusiv stabilirea mecanismelor de avertizare timpurie, buna guvernare, statul de drept și instrumentele de protecție socială, sunt caracteristici fundamentale ale abordării Securității Umane.

În Republica Moldova limite în asigurarea securității umane sunt: distribuția inegală a veniturilor, accesul la serviciile de sănătate, educație și nutriție (problema insecurității alimentare pe malul stânga Nistrului), respectarea drepturilor și libertăților omului, în special asigurarea accesului la justiție

Un subiect aparte îl constituie necontrolarea teritoriilor din stânga Nistrului. În regiunea transnistreană au fost încălcate toate articolele Curții Europene a Drepturilor omului și deși victimele ale torturii din Transnistria au venit în dreaptă Nistrului și statul nu a intervenit. În pofida diverselor proiecte de construire a încrederii ruptura dintre cele două maluri ale Nistrului crește, iar în Legislația Republicii Moldova până în prezent lipsește un concept integrat privind persoană intern strămutată.

Se asemenea, se remarcă insecuritate politică inclusiv pe malul drept al Nistrului manifestată fie prin percepția de a nu fi reprezentat la nivel politic fie prin apatia de a se implica în procese politice sau tendința populației de a se orienta spre altă conducere politică (Rusia) despre care se crede că îi va asigura securitatea.

SECURITATEA UMANĂ ȘI STRATEGIA SECURITĂȚII NAȚIONALE

Strategia Securității Naționale a Republicii Moldova abordează securitatea națională în mod holistic și multidimensional în ceea ce privește atât natura diversă a provocărilor de securitate cu care se confruntă Republica Moldova, cât și varietatea acțiunilor coordonate pe mai multe planuri, necesare pentru combaterea sau pentru prevenirea acestora [8].

Pentru a atinge obiectivul general al securității umane, așa cum este descris în Strategia de Securitate Națională trebuie să fie adoptată o abordare strategică pentru promovarea drepturilor omului și a valorilor democratice în angajamentele naționale în materie de securitate [9].

Trebuie de constatat că natura în evoluție a studiilor de securitate recunoaște importanța extinderii domeniului strategiilor de securitate națională pentru a include dimensiunile umane, de sănătate și cibernetice. Acestea pledează pentru o abordare mai integrată și umană a securității, care să cuprindă bunăstarea indivizilor, protecția infrastructurilor critice și reziliența în fața amenințărilor emergente.

[8] Strategia Securității Naționale. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141253&lang=ro
[9] The US Needs a Strategy for (Human) Security Cooperation.https://www.justsecurity.org/85034/the-us-needs-a-strategy-for-human-security-cooperation/

Securitatea umană în Strategia Securității Naționale a Moldovei este abordată printr-o perspectivă holistică, care integrează diverse dimensiuni ale securității pentru a asigura protecția și bunăstarea fiecărui cetățean. Aceasta recunoaște interdependența dintre securitatea tradițională și cea non-tradițională, subliniind importanța unui răspuns coordonat la amenințările militare, economice, sociale, și de mediu.

Prima dimensiune a securității umane analizată este **protecția împotriva violenței,** care include măsuri de prevenire și răspuns la conflicte interne sau externe, terorism și criminalitate organizată. Această abordare presupune consolidarea capacităților de apărare și securitate, dar și promovarea justiției și a statului de drept, asigurarea luptei împotriva corupției.

A doua dimensiune vizează **securitatea economică**, esențială pentru asigurarea unui nivel de trai decent pentru toți cetățenii. Strategia încurajează dezvoltarea economică sustenabilă, crearea de locuri de muncă și combaterea sărăciei, recunoscând legătura strânsă dintre stabilitatea economică și securitatea națională.

Securitatea alimentară constituie a treia dimensiune, accentuând necesitatea accesului la alimente suficiente, sigure și nutritive. În acest context, strategia promovează agricultura durabilă și lanțurile de aprovizionare reziliente, pentru a preveni crizele alimentare care pot destabiliza societatea. Luând în considerare, efectele războiului Rusiei împotriva Ucrainei și distrugerea lanțurilor logistice care au afectat securitatea alimentară la nivel global, cu un impact major asupra Europei, dar și Africii.[10]

A patra dimensiune, **securitatea din perspectiva sănătății**, se concentrează pe prevenirea și răspunsul la pandemii, precum și pe asigurarea accesului universal la servicii de sănătate de calitate. Pandemia COVID-19 a subliniat cât de critică este această dimensiune pentru securitatea umană și națională.

Securitatea mediului este o altă componentă cheie, evidențiind necesitatea protejării resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice [11]. Strategia promovează politici de mediu sustenabile și acțiuni pentru adaptarea și atenuarea efectelor schimbărilor climatice [12], recunoscându-le ca factori esențiali pentru securitatea pe termen lung.

În cele din urmă, dimensiunea securității umane se referă la protecția împotriva abuzurilor, neglijenței sau exploatării, asigurând fiecărui individ dreptul la viață, libertate și securitate personală. Aceasta implică măsuri de protecție socială, educație și promovarea drepturilor omului, consolidând astfel țesătura socială și coeziunea comunităților.

SECURITATEA UMANĂ ȘI NECESITATEA INTEGRĂRII PERSPECTIVEI DE GEN ÎN POLITICILE STATULUI

Împuternicirea femeilor este un aspect critic pentru atingerea egalității de gen. Dacă egalitatea de gen nu este realizată pe deplin și persistă inegalități între bărbați și femei, băieți și fete, se pierd oportunități importante care contribuie la securitatea umană. De exemplu, excluderea femeilor de pe piața muncii conduce la reducerea veniturilor gospodăriilor, ceea ce, la rândul său, amenință securitatea economică, securitatea alimentară și, posibil, și securitatea sănătății [13].

[10] The impacts and policy implications of Russia's aggression against Ukraine on agricultural markets, OECF Policy Hub, https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/the-impacts-and-policy-implications-of-russia-s-aggression-against-ukraine-on-agricultural-markets-0030a4cd/

[11] Human Security: Building Resilience to Climate Threats, United Nations Fund for Human Security, https://www.un.org/humansecurity/wp-content/uploads/2017/10/Human-Security-and-Climate-Change-Policy-Brief-1.pdf

[12] Human Security, Coordinating Lead Authors: W. Neil Adger (UK), Juan M. Pulhin (Philippines), https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/WGIIAR5-Chap12_FINAL.pdf

[13] UN Women, The link of gedener equality, women empowerment and human security, https://caribbean.unwomen.org/sites/default/files/2022-03/UNTFHS%20HSandGEWE%20brochure_20220210F.pdf

Securitatea umană și integrarea perspectivei de gen în politicile statului sunt esențiale pentru o abordare completă și eficientă a securității naționale. Această integrare recunoaște că bărbații și femeile sunt afectați diferit de conflicte și crize, subliniind necesitatea politicilor de securitate care să adreseze nevoile specifice de gen. Includerea perspectivei de gen contribuie la construirea unei societăți mai reziliente, prin promovarea egalității și combaterea discriminării. Acest demers sporește eficacitatea răspunsurilor la amenințările securității și susține dezvoltarea sustenabilă și pacea durabilă, reflectând complexitatea și interconectivitatea provocărilor contemporane de securitate.

Trebuie să evidențiem următoarele elemente cheie ale egalității de gen, și anume:
• Este un drept al omului,
• Este un obiectiv de dezvoltare durabilă în sine (SDG 5).
• Este o condiție prealabilă pentru realizarea tuturor celorlalte obiective de dezvoltare durabilă,
• Este indispensabil pentru o dezvoltare durabilă, centrată pe om,
• Preocupă femeile și bărbații.

Integrarea perspectivei de gen în politicile de securitate ale Moldovei este vitală pentru adresarea efectivă a provocărilor complexe de securitate umană. Aceasta abordare permite identificarea și combaterea inegalităților structurale, contribuind astfel la creșterea rezilienței societale în fața amenințărilor diverse, de la violența bazată pe gen până la crize economice și de sănătate. Împuternicirea femeilor și asigurarea participării lor în procesele de decizie nu doar că promovează egalitatea de gen, dar și îmbunătățește calitatea și eficacitatea politicilor de securitate prin includerea unei game mai largi de perspective și soluții.

Analiza riscurilor și amenințărilor prin prisma perspectivei de gen oferă o înțelegere mai profundă a impactului acestora asupra diferitelor grupuri sociale și facilitează elaborarea de strategii mai adaptate și sensibile la context. De exemplu, femeile pot fi disproporționat afectate de anumite crize, cum ar fi cele sanitare sau migrația forțată, necesitând astfel răspunsuri specifice care să le asigure protecția și accesul la servicii esențiale.

Promovarea egalității de gen în cadrul forțelor de apărare și securitate nu doar că sporește eficacitatea acestora prin diversificare și inovare, dar contribuie și la schimbarea normelor sociale care perpetuează discriminarea și inegalitatea. Acest demers încurajează o cultură a respectului și egalității, esențială pentru construirea unei societăți inclusive și sigure.

Integrarea perspectivei de gen în politica externă și în cooperarea pentru securitate reflectă angajamentul Moldovei față de principiile internaționale ale drepturilor omului și egalității de gen. Astfel, Moldova poate juca un rol activ în promovarea păcii și securității la nivel regional și global, contribuind la eforturile internaționale de prevenire a conflictelor și de reconstrucție post-conflict cu o atenție deosebită la nevoile femeilor și fetelor.

În sistemul multilateral, statele membre dețin responsabilitatea principală pentru realizarea egalității de gen și îndeplinirea drepturilor omului. Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite (UNSC) a încurajat implementarea la nivel național a UNSCR 1325, rezoluția emblematică a Agendei Femei, Pace și Securitate (WPS), inclusiv prin Planurile Naționale de Acțiune (NAP) pentru a implementa cei patru piloni ai rezoluție. De asemenea, a încurajat statele membre să colaboreze cu societatea civilă, în special cu rețelele și organizațiile locale de femei, la punerea în aplicare a UNSCR 1325.

Planurile naționale de acțiune pentru implementarea UNSCR 1325, acestea sunt documente de strategie la nivel național care evidențiază abordarea guvernului și cursul de acțiune pentru localizarea acțiunii pe Agenda Femei, Pace și Securitate. Aceste documente conturează obiectivele și activitățile pe care țările le întreprind, atât la nivel intern, cât și internațional, pentru a asigura drepturile omului femeilor și fetelor în situații de conflict; prevenirea conflictelor armate și a violenței, inclusiv împotriva femeilor și fetelor; și să asigure participarea semnificativă a femeilor la pace și securitate [14].

Respectiv, un Plan de Acțiuni destinat stric implementării RCSOUNU a fost adoptat în Republica Moldova în 2018 prin aprobarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a CS al ONU privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2018-2021 [15]. Acesta a fost primul instrumentul prin care se stabilesc acţiunile de implementare, rezultatele aşteptate şi indicatorii de implementare a RCSONU 1325 la nivelul Guvernului Republicii Moldova, respectiv la nivel naţional.

Cea de-a doua generație a PNA pentru implementarea RCSONU 1325 a fost aprobat de Guvernul Republicii Moldova la 22 martie 2023 [16]. Primul Program a fost axat în primul rând pe participarea femeilor în sectoarele de securitate și apărare folosind trei abordări de bază [17]:

- Reducerea stereotipurilor despre rolul femeilor în sectorul de securitate;
- Dezvoltarea unui sistem de management al resurselor umane incluziv și proactiv;
- Consolidarea transparenței și implicării societății civile în deciziile luate de sistemul de securitate.

Cel de-al doilea Program se concentrează mai mult pe prevenire. Întrucât Republica Moldova este o țară în proces de negociere la UE, cu un război activ la hotar, este esențial să se abordeze perspectiva drepturilor omului, precum și a luptei împotriva oricărui tip de abuz și discriminare, pentru a asigura pacea și securitatea. Conform prevederilor acestuia, femeile nu sunt doar beneficiare ale securității, dar li se acordă un rol activ în crearea contextului de securitate.

Adoptarea unei perspective de gen în politica de securitate națională a Moldovei este esențială pentru abordarea comprehensivă a securității umane. Aceasta nu numai că sporește eficacitatea răspunsurilor la amenințări, dar contribuie și la realizarea egalității de gen și la îmbunătățirea calității vieții pentru toți cetățenii. Prin recunoașterea și valorificarea contribuțiilor femeilor în domeniul securității, Moldova își poate consolida capacitățile de prevenire și gestionare a crizelor, promovând în același timp o societate mai justă și egalitară.

CONCLUZII

Abordarea securității umane ar trebui să fie considerată ca un instrument pentru promovarea politicilor publice menite să reducă impactul anumitor amenințări la adresa securității naționale.

Republica Moldova trebuie să adopte o abordare flexibilă a securității umane care să poată să se adapteze la schimbările în materie de securitate și să includă prevederile Agendei Femeile, Pacea și Securitatea, care reprezintă o agendă cheie pentru Republica Moldova, în concordanță cu obiectivul de aderare la Uniunea Europeană. Respectiv Programul național de implementare a Agendei trebuie să fie în strânsă legătură cu agendele similare din alte țări, dat fiind faptul că Republica Moldova nu este izolată de conflictele din jur.

[14] National Action Plans: at a glance. http://1325naps.peacewomen.org/
[15] HOTĂRÂRE Nr. 259 din 28-03-2018 cu privire la aprobarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2018-2021 și a Planului deacțiuni cu privire la punerea în aplicare a acestuia. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=102219&lang=ro
[16] HOTĂRÂRE Nr. 152 din 22-03-2023 pentru aprobarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136728&lang=ro
[17] Natalia Albu, Elena Marzac. Notă analitică - Agenda Femeile, Pacea și Securitatea: Linii directorii pentru implementarea eficientă, 2024 www.pisa.md

Există, de asemenea, nevoia de a articula și de a ajunge la un acord cu privire la modul în care Femeile Pacea și Securitatea și securitatea umană se vor ”completa și consolida reciproc”. Discuțiile practice ar trebui să exploreze cele două aspecte ale acestei chestiuni: orientarea activităților viitoare prin plasarea agendei FPS sub umbrela SU și menținerea poziției autonome a FPS pentru a implementa cele două într-un mod paralel.

Pacea este o condiție prealabilă pentru egalitate, securitate umană și dezvoltare durabilă. Plasarea femeilor și fetelor în centrul proceselor de pace este crucială dacă dorim să construim o lume mai rezilientă și egalitară și dacă vrem să facem față altor crize în viitor.

Este imperativă intensificarea responsabilității statului în împuternicirea indivizilor pentru a gestiona amenințările la adresa securității umane. Aceasta implică dezvoltarea capacităților individuale și comunitare pentru a-și realiza potențialul integral, lua decizii corespunzătoare și contribui la menținerea securității umane atât pentru ei înșiși, cât și pentru ceilalți.

Este esențial să se întreprindă acțiuni concrete pentru soluționarea problemelor legate de securitatea umană în teritoriile necontrolate de Chișinău, având la bază o bază legală aprobată/existentă.

Cel de al doilea Program Național de implementare a Agendei FPS, trebuie să fie o continuare a primului Program și trebui să fie în strânsă legătură cu Agenda din alte țări, deoarece Republica Moldova nu este izolată și protejată de alte conflicte.

Conflictele au un impact diferit asupra femeilor și bărbaților, care au necesități diferite. La nivel mondial, se atestă un procentaj mic al femeilor implicate în procesele de negociere a conflictelor, iar implicarea femeilor în procesele de pace este unul destul de scăzută. Inclusiv se atestă numărul mic de femei implicate în procesul de negociere a conflictului transnistrean.

Societatea civilă a jucat un rol important în adoptarea rezoluției a fost cea care a solicitat 1325 și în prezent, atât la nivel local cît și internațional continuă să aibă un rol cheie în consolidarea Agendei FPS.

În implementarea Primului Program a Agendei Femeile, Pacea și Securitatea, **societatea civilă** a avut **un rol important** prin promovarea și creșterea gradului de conștientizare a programelor naționale și crearea unei înțelegeri comune a Agendei FPS. Societatea civilă a facilitat dialogul între instituțiile guvernamentale și donatori, ce a permis crearea unei platforme de comunicare inter-instituțională și a dialogului între sectorul guvernamental și cel asociativ, realizându-se un schimb de expertiză și transmitere a cunoștințelor prin informare și sensibilizare a instituțiilor.

Primul Program și Plan de Acțiuni al Republicii Moldova pentru implementarea Rezoluției ONU 1325 a inclus primele eforturi pentru dezvoltarea unor mecanisme de prevenire și combatere a hărțuirii și promovarea femeilor în poziții decizionale; campanii de informare, vizibilitate și instruiri organizate atât la nivel central cât și local; dezvoltarea unor noi asociații a femeilor din sectorul de securitate și apărare.

În implementarea **Celui de-al Doilea Program** este necesar de stabilit exact **beneficiarii Programului** și este important **procesul de monitorizare a implementării, cooperarea interinstituțională, localizarea în teritoriu** și **contribuția administrației publice locale** și a **organizațiile locale** care vin cu cunoștințe și reflectă diferite nevoi.

Buna Guvernare și Agenda FPS trebuie să fie promovate prin intermediul diverselor politici inclusiv prin intermediul Strategiei Securității Naționale și Strategiei Naționale de Apărare.

Drepturile omului inclusiv ale femeilor trebuie să fie respectate în cadrul politicilor, iar **Sectorul de Securitate** și **Justiție** trebuie să aplice perspectiva de gen și trebuie să răspundă acestor necesități/ inclusiv a femeilor.

Comunicarea Strategică pe subiecte FPS trebuie să includă narative coerente și mesaje unice. Ea poate să îi consolideze pe cetățenii într-o manieră durabilă și strategică și să fortifice cooperarea și coeziunea în realizarea scopurilor strategice la nivel guvernamental și la nivel societal. FPS trebuie să fie promovată în mod sistemic și divers și să fie identificate mai multe modalități de impact pentru a răspunde stereotipurilor existente.

Rolul Societății civile în implementarea celui de-al Doilea Program

- **Mobilizarea** unor părți interesate și angajate pentru a promova dezvoltarea planurilor naționale de acțiune, prin formarea și activarea rețelelor formale și informale ale societății civile.
- **Creșterea** gradului de sensibilizare privind Agenda Femeile, Pacea și Securitatea.
- **Participare/consiliere** în cadrul grupurilor de lucru care elaborează și/sau implementează planurile naționale de acțiune.
- **Stabilirea** unui dialog cu instituțiile guvernamentale și cu agențiile donatoare.
- **Identificarea** lacunelor și elaborarea recomandări în raport cu procesele de implementare a Agendei FPS.
- **Desfășurarea** campaniilor de informare, educație și formare cu privire la Agenda FPS.
- **Documentarea** punerii în aplicare a RCSONU 1325.
- **Contribuții** la elaborarea politicilor privind RCSONU 1325, prin furnizarea de expertiză în materie de gen, securitate și pace.

Concluziile au fost elaborate în baza expunerii experților și a discuțiilor cu participanții la evenimentele din cadrul proiectului. Tabăra de toamnă Abordarea securității umane în politicile de securitate. https://pisa.md/peste-35-de-reprezentanti-te-ai-a-societatii-civile-de-profil-institutiilor-publice-si-institutiilor-media-au-participat-la-masa-rotunda-despre-rolul-organizatiilor-de-femei-si-a-societatii-civile-in/ și masa rotundă Rolul organizațiilor de femei și a societății civile în supravegherea democratic a sectorului de securitate și prevenirea conflictelor. https://pisa.md/tabara-de-toamna-abordarea-securitatii-umane-in-politicile-de-securitate-ziua-i/

RECOMANDĂRI

Recomandările de politici publice sugerează dezvoltarea și implementarea unor strategii care să promoveze securitatea umană, integrarea perspectivei de gen și colaborarea între sectorul guvernamental, organizațiile internaționale și societatea civilă. Acestea vizează crearea unui cadru legal și instituțional care să sprijine inițiativele de securitate umană și egalitate de gen.

Recomandări generale (atât pentru instituțiile statului cât și societatea civilă)

- Încurajarea solidarității și difuzarea mesajelor de pace prin prezentarea unor povești de succes, idei de transformare și surse de inspirație.
- Mobilizarea comunității masculine pentru sprijinirea femeilor și promovarea ideilor acestora în cadrul sectorului de securitate și apărare.
- Aducerea în atenția publicului a rolului practic al femeilor în diverse cauze, procese și situații prin ilustrarea practicilor, experiențelor și contribuțiilor acestora.
- Identificarea experților și partenerilor relevanți, precum și dezvoltarea de parteneriate strategice pentru consolidarea rezultatelor inițiativelor în domeniul securității și apărării.
- Facilitarea schimbului de informații și expertiză între parteneri pentru a aborda împreună provocările emergente.
- Amplificarea publică a experiențelor femeilor afectate de conflicte și crize.

- Elaborarea și distribuirea cercetărilor cu privire la subiecte legate de securitate și apărare.
- Dezvoltarea unei **comunicări strategice** pentru promovarea agendei FPS, focalizându-se pe comunicarea strategică ce evidențiază nu doar obiectivele și rezultatele Programului, ci și importanța impactului asupra rolului femeilor în cadrul sectorului de securitate și apărare. În cadrul acestei strategii de comunicare urmează să fie ajustate mesajele/narativele FPS pentru contexte sensibile, cum ar fi regiunea transnistreană și situațiile umanitare, inclusiv persoanele aflate în protecție temporară sau refugiați.
- Recunoașterea faptului că succesul implementării RCSONU 1325 este strâns legat de susținerea organizațiilor locale pentru drepturile femeilor și asociațiilor de femei, precum și a organizațiilor de consolidare a păcii implică sprijinirea asociațiilor locale care este esențială pentru implementarea Agendei FPS în teren. Sprijinul trebuie să cuprindă acordarea priorității furnizării de asistență tehnică și consolidare a capacităților organizațiilor locale de femei implicate în implementarea RCSONU 1325, stabilirea de parteneriate cu instituțiile guvernamentale și administrația publică locală, inclusiv comunitățile de persoane refugiate/beneficiare de protecție umanitară pe termen lung, dezvoltarea parteneriatelor durabile cu organizațiile neguvernamentale din Zona de Securitate și ONG-urile din regiunea transnistreană, sprijinirea noilor ONG-uri, în special a celor locale (afectate de conflict sau concentrate pe reabilitare), în eforturile lor de promovare a Agendei FPS și facilitarea colaborării cu autoritățile de aplicare a legii la nivel local.
- Dezvoltarea cursurilor de formare pentru femeile mediator, negociatoare prin programe de instruire multisectorial și multidisciplinar (din partea ONG-urilor) în conformitate cu Agenda FPS, care poate fi oferit Secretariatului FPS pentru a evita substituirea capacităților instituțiilor de stat. Este necesară implicarea elevilor (fete/băieți) din instituțiile de învățământ ale autorităților de aplicare a legii și ministere în instruiri tematice, implicarea femeilor veteran/pensionare din sistemul de securitate și apărare în activități de sensibilizare, informare și networking profesional și crearea unei rețele de (potențiale) femei negociatoare, mediator, sau pacificatoare prin instruire și împuternicire.
- Elaborarea unei analize (analiza sensibilității conflictului) privind impactul reglementării conflictului transnistrean din perspectiva egalității de gen (inclusiv în Zona de Securitate), dar evitarea duplicării analizelor și rapoartelor privind activitățile reflectate în Programul FPS pentru 2023-2027.
- Instituirea unui angajament explicit și clar pentru creșterea finanțării în domeniul FPS pentru organizațiile de femei, angajament flexibil, pe termen lung și accesibil.
- Prioritizarea proiectelor care consolidează colaborarea între rețele și organizații, în detrimentul celor individuale și accentuarea colaborării în locul competiției.
- Promovarea dialogului și cooperării între guvern, societatea civilă și sectorul privat pentru a aborda provocările de securitate umană într-o manieră holistică.

Recomandări pentru instituțiile statului

- Susținerea accesului femeilor la concursuri publice decizionale prin furnizarea de servicii de coaching, mentorat, instruire, abilitare, convingere și advocacy.
- Evidențierea beneficiile concrete aduse de Agenda FPS în îndeplinirea misiunilor pentru pace și securitate la nivel local, național, regional și internațional.
- Colaborarea strânsă cu organizațiile neguvernamentale și societatea civilă pentru a genera impact în sectorul de securitate și apărare, precum și în agențiile de aplicare a legii.
- Instituirea unui mecanism de coordonare eficient între Guvern și societatea civilă, inclusiv formarea unui grup de referință pentru monitorizarea și evaluarea implementării Agendei FPS.
- Accelerarea procesului de localizare a Agendei FPS pentru a asigura o abordare holistică, incluzivă și participativă, adaptată la nevoile specifice ale comunităților.
- Participarea activă la dezbaterile publice cu privire la rolul femeilor în procesele de pace, securitate și apărare, contribuind la promovarea unei abordări echitabile și incluzive.

- Îmbunătățirea legislației și măsurilor de aplicare a legii pentru a proteja drepturile omului și a asigura un mediu sigur pentru toți cetățenii.
- Adoptarea unei abordări strategice pentru promovarea drepturilor omului și a valorilor democratice în angajamentele naționale în materie de securitate
- Încurajarea dialogului și cooperării cu țările vecine și organizațiile internaționale pentru abordarea transfrontalieră a problemelor de securitate umană.

Recomandări pentru societatea civilă

- Implicarea activă a societății civile în procesele de planificare, implementare, monitorizare și evaluare a planurilor naționale FPS.
- Obținerea implicării diferiților actori guvernamentali și a membrilor Parlamentului în promovarea Agendei FPS.
- Organizarea de acțiuni locale de sensibilizare și consultare pentru a implica comunitățile în promovarea Agendei FPS.
- Asigurarea unei gestionări eficiente, asumarea și coordonarea între organismele de stat și ministere, având puncte focale dedicate Agendei FPS.
- Oferirea de sprijin instituțiilor statale în implementarea Strategiei/Planului de comunicare, informare, sensibilizare și vizibilitate a Programului/Planului de acțiuni FPS pentru anii 2023-2027.
- Susținerea implicării asociațiilor profesionale de femei în proiecte implementate de organizații neguvernamentale, pentru a facilita transferul de experiență și stimularea ideilor proprii.
- Furnizarea de sprijin pentru punctele focale de gen din instituțiile naționale și autorități în promovarea Agendei FPS.
- Sprijinirea îmbunătățirii mecanismelor de raportare și investigare a cazurilor de hărțuire și discriminare, atât la nivel instituțional, cât și în parteneriat cu societatea civilă, asigurând accesul la servicii adecvate.

Crearea Platformelor de implicare a societății civile

- Asigurarea participării femeilor și organizațiilor societății civile în procesele de monitorizare.
- Organizarea de dialoguri consultative deschise ale societății civile în colaborare cu Ministerul Afacerilor Interne și „Coaliția FPS" [18] , axate pe implementarea PNA-urilor, raportarea progreselor și revizuirile intermediare și finale.
- Organizarea regulată a dialogurilor tematice între ministere și ONG-uri pentru definirea viziunii comune în promovarea Agendei FPS în contextul conflictelor/crizelor emergente/în curs de desfășurare și prevenirea crizelor potențiale.
- Informarea grupului de lucru interministerial responsabil de PNA-uri privind Agenda FPS cu privire la activitatea ONG-urilor în domeniul FPS.
- Participarea la discuții de angajament internațional și regional pentru a permite expertizei ONG-urilor să contribuie la dezbaterile privind subiectele WPS.
- Prezentarea de rapoarte alternative din partea societății civile pentru a se alinia la PNA-uri.

Recomandările au fost elaborate în baza expunerii experților și a discuțiilor cu participanții la evenimentele din cadrul proiectului. Tabăra de toamnă Abordarea securității umane în politicile de securitate. https://pisa.md/peste-35-de-reprezentanti-te-ai-a-societatii-civile-de-profil-institutiilor-publice-si-institutiilor-media-au-participat-la-masa-rotunda-despre-rolul-organizatiilor-de-femei-si-a-societatii-civile-in/
și masa rotundă Rolul organizațiilor de femei și a societății civile în supravegherea democratic a sectorului de securitate și prevenirea conflictelor. https://pisa.md/tabara-de-toamna-abordarea-securitatii-umane-in-politicile-de-securitate-ziua-i/

[18] Natalia Albu, Elena Marzac. Notă analitică - Agenda Femeile, Pacea și Securitatea: Linii directorii pentru implementarea eficientă, 2024 www.pisa.md

SURSE DE REFERINȚĂ

1.Albu Natalia, Mârzac Elena. Notă analitică - Agenda Femeile, Pacea și Securitatea: Linii directorii pentru implementarea eficientă, 2024 www.pisa.md

2.HOTĂRÂRE Nr. 152 din 22-03-2023 pentru aprobarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136728&lang=ro

3.HOTĂRÂRE Nr. 259 din 28-03-2018 cu privire la aprobarea Programului naţional de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2018-2021 și a Planului de acţiuni cu privire la punerea în aplicare a acestuia. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=102219&lang=ro

4.Human Security, Coordinating Lead Authors: W. Neil Adger (UK), Juan M. Pulhin (Philippines), https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/WGIIAR5-Chap12_FINAL.pdf

5.Human Security: Building Resilience to Climate Threats, United Nations Fund for Human Security, https://www.un.org/humansecurity/wp-content/uploads/2017/10/Human-Security-and-Climate-Change-Policy-Brief-1.pdf

6.La perception de la securite humain par les jeunes marocaines et marocains d'aujourd'hui 2022.
https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/IPDDH_EXE_Rapport_FR.pdf

7.National Action Plans: at a glance. http://1325naps.peacewomen.org/

8.Sarcinschi Alexandra. Securitatea umană. Operațiile de stabilitate și securitatea umană. București: Editura Universității Naţionale de Apărare "Carol I" Bucureşti, 2008

9.Sprîncean Sergiu. Rolul securității umane în consolidarea sistemului național de securitate. In: Interconexiunile integrării sociale și consolidarea sistemului național de securitate, Chişinău: 2022, p. 329-359

10.Strategia Securității Naționale. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141253&lang=ro

11.The impacts and policy implications of Russia's aggression against Ukraine on agricultural markets, OECF Policy Hub, https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/the-impacts-and-policy-implications-of-russia-s-aggression-against-ukraine-on-agricultural-markets-0030a4cd/

12.The US Needs a Strategy for (Human) Security Cooperation.https://www.justsecurity.org/85034/the-us-needs-a-strategy-for-human-security-cooperation/

13.UN Commission on Human Security, Human Security Now: Protecting and Empowering People, New York, 2003, p. 2.

14.UN Women, The link of gedener equality, women empowerment and human security, https://caribbean.unwomen.org/sites/default/files/2022-03/UNTFHS%20HSandGEWE%20brochure_20220210F.pdf

15.UNDP, Human Development Report 1994, 24-25

16.United Nations, Human Development Report: New Dimensions of Human Security, http://hdr.undp.org/reports/global/1994/en.

COMPARTIMENTUL II. OPINIILE BENEFICIARELOR PROIECTULUI

PROVOCĂRILE ȘI PERSPECTIVELE DIN DOMENIUL SECURITĂȚII UMANE ÎN CONTEXTUL ADERĂRII REPUBLICII MOLDOVA LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Inga GRIGORIU,
Doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova (USM)
Deputată în Parlamentul Republicii Moldova în legislatura a X 2019-2021

Conceptul de Securitate Umană a fost definit în cadrul „Raportului de Dezvoltare Umană", elaborat în a. 1994 de către Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare ce a reprezentat o agendă de reformare a sectorului de securitate. Astfel, în sec. XXI, siguranța și securitatea persoanei devine una centrală, interconectată cu alte dimensiuni de securitate, definite de constructiviștii Școlii de la Copenhaga. Conform PNUD, securitatea umană se extrinde în următoarele 7 dimensiuni: securitatea economică, securitatea alimentară, securitatea sanitară, securitatea de mediu, securitatea personală, securitatea comunitară, securitatea politică.

În noile realități ale sec. XXI, securitatea umană reprezintă domeniul prioritar de activitate a guvernelor lumii, întrucât, însuși statul și structurile sale pot reprezenta un pericol la adresa siguranței persoanei. Acest fapt este constatat în rapoartele elaborate de PNUD în evaluarea generală a mediului de securitate și de protecție a cetățenilor, a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, a universalității și egalității în fața legii. Evoluția conceptului de securitate umană, conform analizei Ruxandrei Stoicescu în cap. V al ediției „Politica de securitate națională: concepte, instituții, procese"[1] este pe cât de interesantă, pe atât de curioasă. Astfel, conceptul nu s-a născut, tradițional, în școlile de gândire academică sau în mediile politice, ci a fost extrasă din rapoartele PNUD, iar acest curent obține actualmente tot mai mult spațiu de analiză în studiile de securitate.

Primele delimitări ale dimensiunii de securitate umană, transpuse în cap. II al Raportului PNUD din a. 1994 [2], marchează următoarele sectoare de asigurare a securității umane: securitatea economică, securitatea alimentară, securitatea sanitară, securitatea de mediu, securitatea personală, securitatea comunitară, securitatea politică. Prin urmare, încadrarea complexă a provocărilor de securitate umană, în special în actualele condiții prin care Republica Moldova a obținut statutul de stat candidat la aderarea în UE, se impune ca o direcție predominantă de acțiune a sectorului de politici publice, cât și a actorilor politici promotori ai interesului național.

Provocările globale asupra securității umane

În sec. XXI, conceptul de securitate acționează în arii mult mai extinse decât cele ce se conturau la sfârșitul secolului trecut. Acest fapt înseamnă că pe scena globală au loc o complexitate variată de transformări, datorită epocii postindustriale, a noilor cunoștințe în domeniul cercetărilor, tehnologiilor, inovațiilor, dar și a noilor vulnerabilități, riscuri și amenințări apărute în consecință.

Nivelul internațional reprezintă o diagnoză a mediului extern de securitate, prin prisma efectelor globalizării și provocărilor acesteia în noile realități.

[1] Politica de securitate națională: concepte, instituții, procese. Iași: Polirom, 2007, p. 89-90.
[2]Raport de Dezvoltare Umană", PNUD, 1994 [online] Cap. 2, p. 22. Disponibil la: [11] PEW Research Center. (2017). Hărțuirea online 2017.

Conform datelor prezentate în articolul *„Provocări la adresa securității umane în condițiile globalizării”* [3] de către cercetătorul, dr. habilitat, Serghei Sprîncean, concluzionăm următoarele interferențe: implicațiile globalizării afectează viața umană și, în consecință, studiile de securitate, cât și influența organizațiilor internaționale în gestionarea crizelor internaționale. Or, globalizarea în secolul XXI, continuă să aibă impacturi semnificative și efecte majore asupra conviețuirii societăților, prin prisma oportunităților, dar și amenințărilor specifice.

Printre oportunități, autorul menționează interconectivitatea economică, comerțul internațional, schimbul rapid de cunoștințe și tehnologie între țări, creșterea mobilității forței de muncă, diversitate culturală, îmbogățire culturală reciprocă, etc. Crize provocate de efectul globalizării: accentuarea inegalităților economice, creșterea nemulțumirilor sociale, revendicări pentru suveranitate, degradarea mediului ambiant, riscuri asupra sănătății globale cum sunt pandemiile, etc. Riscuri și amenințări: terorismul global, grupuri radicale și extremism, utilizarea tehnologiei de către grupurile teroriste, proliferarea armelor, migrația ilegală, atacuri cibernetice, vulnerabilitatea infrastructurilor critice, etc. Astfel, noile tehnologii și realizări ale științei reprezintă o nouă dilemă a securității, or, social media, inteligența artificială, culegerea de date influențează modul în care statele abordează securitatea lor națională și cum acestea pot introduce noi sectoare în politicile sale de securitate.

Impactul provocărilor contemporane asupra sectorului de securitate al Uniunii Europene

Provocări contemporane asupra sectorului de securitate al Uniunii Europene sunt stipulateîn documentul strategic al UE din 2016 „Strategie Globală de Politică Externă şi de Securitate a Uniunii Europene” [4], din care extragem principalele provocări în domeniul securității cu care se confruntă Uniunea Europeană în sec. XXI.

Acestea sunt: amenințări și provocări constante, cu o serie de crize majore, care se manifestă atât în interior, cât și dincolo de aceasta, ce au origini diferite, provocate fie de vecinătatea imediată, altele având un caracter global. Atacuri cibernetice asupra instituțiilor, companiilor și infrastructurii critice, insecuritatea frontierelor, tensiuni geopolitice și comerciale, tentative de influențare politică și propagandă provenite din afara UE.

Tabăra de Toamnă „Abordarea securității umane în politicile de securitate”, 2-3 noiembrie 2023

Relațiile cu Federația Rusă în contextul atacului militar asupra Ucrainei, a produs repercusiuni în tot ansamblul de structuri vitale ale Uniunii, începând cu sectorul economic, energetic, până la criza refugiaților ucraineni. Schimbările climatice, inclusiv și migrarea cauzată de schimbările climatice, amenințarea teroristă, atât din partea grupurilor radicale interne, cât și din partea celor internaționale, crizele de sănătate globală, manifestate prin evenimente precum pandemia de COVID-19.

[3] S. Sprîncean. Provocări la adresa securității umane în condițiile globalizării. În: Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări. Materiale conferinței științifice internaționale, 18 mai 2017, p. 128-135.
[4]Strategie Globală de Politică Externă şi de Securitate a Uniunii Europene, 2016. Disponibil la: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf

Conform Strategiei, securitatea globală în cadrul UE este supusă unui proces anual coordonat de reviziuire, atât în domeniul apărării, cât și în îmbunătățirea structurilor sale de gestionare a crizelor, utilizând diverse instrumente, inclusiv și financiare, menite să prevină conflictele, să consolideze pacea și securitatea internațională. Își intensifică acțiunile în cadrul cooperării cu NATO, în domeniul apărării cibernetice, securității maritime, precum și a protejării activelor sale spațiale.

Vulnerabilități, amenințări, riscuri generale și specifice la adresa securității umane în Republica Moldova

Rapoarte Naţionale privind Dezvoltarea Umană în Republica Moldova sunt concepute, începând cu a. 1995, de către experţi naţionali în colaborare cu suportul experţilor internaţionali ai PNUD. În a.1997, experții menționau despre necesitatea elaborării unei Strategii de Dezvoltare Umană [5], întrucât, conform Rapoartelor menționate, în Republica Moldova principalele pericole care amenință securitatea umană persistă de la o decadă la alta și sunt reprezentate în domeniile politic, informațional, al justiției, social, cultural, economic, societal, cu impact direct asupra valorilor naționale ale statului nostru.

Astfel, Raportul din 1999 [6] privind dezvoltarea umană în Republica Moldova, a fost elaborat prin prisma securității umane, menționând o tranziție importantă pe care statul trebuie să o adopte în acest sens. Conform experților PNUD „ființele umane sunt prioritatea numărul unu în procesul de dezvoltare, iar creșterea economică și economia ca atare fiind doar niște mijloace în vederea atingerii dezvoltării umane”. Raportul din 2017 [7] este centrat pe analiza inegalităților în dezvoltarea umană și evaluează principalele **forme de insecuritate umană** în Republica Moldova, din care extragem următoarele:

Insecuritatea politică, principalele surse fiind lipsa unei democrații consolidate, creșterea fenomenului corupției și lipsa de încredere în instituțiile statului.

Insecuritatea comunitară, având ca bază asigurarea securității societale și culturale, se referă la protecția grupurilor minoritare, problemele legate de multiculturalism, precum și excluderea socială.

Insecuritatea personală care este determinată și de scorul democrației, cât și de existența unui „conflict înghețat” pe teritoriul statului. Nici până astăzi autoritățile centrale nu sunt capabile să-și exercite controlul asupra regiunii secesioniste, iar această stare afectează situația drepturilor omului și a libertăților fundamentale în regiune, cum ar fi accesul la justiție, libertatea de mișcare, libertatea la libera exprimare.

Provocările contemporane în domeniul securității umane, conturate și în „Politica de securitate națională a Republicii Moldova: premize pentru o nouă strategie”[8] țin de următoarele aspecte:

Sectorul justiției prezintă repercusiuni directe și profunde asupra combaterii eficiente a fenomenului de corupție, menține impunitatea, fapt ce periclitează statul de drept – condiții care împiedică dezvoltarea sustenabilă a țării, dezvoltarea unei democrații funcționale, respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Tot din această cauză, mecanismele create pentru a verifica averea funcționarilor de stat, pentru a investiga legăturile lor personale și pentru a-i sancționa pentru încălcarea legislației în domeniul integrității, obstrucționează asigurarea eficientă a justiției.

[5]Raportul Național al Dezvoltării Umane, 1997. Disponibil la: [3] S. Sprîncean. Provocări la adresa securității umane în condițiile globalizării. În: Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări. Materiale conferinței științifice internaționale, 18 mai 2017, p. 128-135.
[6] Ibidem
[7] Ibidem
[8]Politica de securitate națională a Republicii Moldova: premize pentru o nouă strategie. Disponibil la: https://pisa.md/wp-content/uploads/2023/02/2_Politica-de-securitate-nationala-a-RM_premize-pentru-o-noua-strategie-1.pdf

Fenomenul corupției împiedică dezvoltarea economică, crește inegalitatea, subminează legitimitatea guvernelor și slăbește încrederea publicului în democrație. Impactul corupției poate fi resimțit de la rezultatele slabe ale educației până la eforturile scăzute de atenuare ale amenințărilor și este un impediment major pentru realizarea obiectivelor naționale. Resursele furnizate prin practici corupte sunt adesea transformate în influență economică și politică, slăbind astfel instituțiile democratice și perpetuând în continuare acest fenomen.

Securitatea umană în Republica Moldova este expusă continuu provocărilor celui de-al doilea deceniu al sec. XXI, delimitate și în volumul III al tetralogiei „Reconfigurarea securității și a Relațiilor Internaționale în sec. 21”: „Studii prospective și metodologii alternative. Eșafodajul de securitate în sec. 21” de către cercetătorul și expertul în securitate, Iulian Chifu [9]. Conform autorului, distingem următoarele provocări contemporane, ce afectează securitatea umană și în țara noastră: Războiul informațional este unul din factorii ce destabilizează securitatea politică, iar dezinformarea, fenomenul de fake-news, deep-fake, etc., sunt propagate prin intermediul social media, cât și prin utilizarea instrumentelor tradiționale cum ar fi mass-media.

Totodată, A.I. (inteligența artificială) este utilizată de anumiți actori non-statali pentru a genera și a disemina incertitudine în cadrul războiului cognitiv. Falsurile în mediul informațional influențează campaniile electorale, iar atacurile cibernetice sunt îndreptate si asupra anumitor soft-uri ale sistemelor electorale. În consecință, sunt afectate imaginea instituțiilor guvernamentale, încrederea societății în acestea, cât și vectorii strategici ai politicii externe de dezvoltare a statului.

Securitatea umană în documentele de politici publice ale Republicii Moldova

În urma analizei cadrului juridico-normativ, autorul articolului concluzionează că principalele documente de referință transpuse în documente de politici publice ale Republicii Moldova, menite să asigure securitatea umană în Republica Moldova sunt: Declarația Universală a Drepturilor Omului, Constituția Republicii Moldova, Acordul de Asociere cu UE, Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă. Din acestea rezultă principalele documente de politici publice: Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”; Planul de acțiuni al Guvernului Republicii Moldova „Construim Moldova Europeană”; Raport de Progresal R. Moldova privind implementarea Agendei 2030 de Dezvoltare Durabilă; ”Planul Național de Acțiuni pentru Aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2024-2027 ”, noua Strategie de Securitate Națională și strategiile sectoriale.

Tabăra de Toamnă „Coordonate ale securității umane în politicile de securitate”, 2-3 noiembrie 2023

[9]I. Chifu. Studii prospective și metodologii alternative. Eșafodajul de securitate în sec. 21, vol III. București: RAO Distribuție, 2022, 192 p.

Perspectivele din domeniul fortificării securității umane în Republica Moldova contextul aderării la UE sunt: la data de 14 decembrie 2023, în cadrul reuniunii Consiliului European, a fost votată decizia prin care, Republica Moldova, împreună cu Ucraina, va începe procesul de negocieri privind aderarea la Uniunea Europeană. Ecest eveniment, pe lângă importanța sa în vederea menținerii ireversibile a parcursului de politică externă a Republicii Moldova, reprezintă și acces la fondurile europene de preaderare – resurse financiare semnificative pentru asigurarea securității în domeniul de securitate umană.

CONCLUZII

Evoluția conceptului de securitate umană, este pe cât de interesantă, pe atât de curioasă mai ales prin faptul că ea nu s-a născut, tradițional, în școlile de gândire academică sau în mediile politice, ci a fost extrasă din rapoartele PNUD.

În Republica Moldova, cel puțin prin prisma documentelor de politici publice, conceptul de securitate umană prinde un oarecare contur, în pofida unei interpretări și înțelegeri difuze. În Strategia Națională de Dezvoltare ”Moldova europeană 2030”, securitatea umană este abordată modest în cadrul unui compartiment destul de îngust. Spre exemplu, conform SND, securitatea umană este reflectată prin prisma securității economice, alimentare, energetice, cât și siguranța persoanei care se referă la riscurile și vulnerabilitățile în fața infracțiunilor, accidentelor și hazardurilor.

Însă, filosofia ONU menționează că odată atinsă securitatea umană, prin prisma celor 7 dimensiuni trasate, pot fi atinse și celelalte ținte și obiective, inclusiv și de dezvoltare durabilă. Prin urmare, securitatea umană, în noile realități contemporane, trebuie să reprezinte domeniul central de activitate a statelor de pe mapamond.

Nota analitică și-a propus drept scop analiza provocărilor de securitate umană în Republica Moldova în contextul obținerii statutului de stat candidat la aderarea în UE, cât și identificarea acelor premise ce vor fortifica sectorul de securitate umană în statul nostru.

Obiectivele trasate au constat în analiza evoluției conceptului de securitate umană; identificarea spectrului de vulnerabilitați, ameninţări şi riscuri în adresa securității umane la nivel global, regional și național; analiza cadrului juridico-normativ de asigurare a securității umane în Republica Moldova; premise în fortificarea securității umane în Republica Moldova în urma obținerii statutului de stat candidat și începerea negociirilor privind aderearea la UE.

RECOMANDĂRI

- Analiza și valorificarea experienței altor state privind procesul de aderare la Uniunea Europeană prin prisma cuantificării temporale a etapelor parcurse de către acestea. În acest sens, drept referință va servi extinderea din anii 2004, 2007 și 2013.
- Analiza cauzelor prin care, o serie de state, deși au obținut procesul de negocieri de aderare, încă nu sunt membre cu drepturi depline în cadrul Comunității. Totodată, este necesar de a evalua capacitățile acestora în vederea absorbției fondurilor de preaderarea, cât și impactul în dezvoltarea, dar și implementarea reformelor solicitate de Uniunea Europeană.
- Studierea exemplului României privind etapele aderării, cât și valorificarea expertizei deținute de statul vecin în cadrul acestui proces.
- Consolidarea capacităților administrațiilor publice centrale și locale privind absorbția și valorificarea fondurilor de preaderare, astfel încât, cetățenii Republicii Moldova să poată resimți beneficiile privind integrarea în Uniunea Europeană.

- Asigurarea funcționării unui cadru legislativ și aplicarea acestuia privind dimensiunile de securitate umană cum ar fi: securitatea socială, securitatea sanitară, securitatea juridică a persoanei, securitatea de mediu, securitatea fizică, securitatea comunitară, securitatea economică, politică.
- Dezvoltarea de oportunități pentru mediul de afaceri prin integrarea activității acestora în arhitectura economică a Uniunii Europene.
- Absorbția fondurilor europene din domeniul educației și injectarea acestora în sistemul de învățământ al Republicii Moldova.
- Depolitizarea instituțiilor de ocrotire a normelor de drept din Republica Moldova.
- Promovarea talentelor în cadrul instituțiilor naționale, bazate pe criterii de profesionalism, expertiză, meritocrație, integritate.
- Edificarea rezilienței societale prin care fapt se va obține o societate consolidată, rezistentă la provocările contemporane derivate din mediul extern de securitate.
- Monitorizarea continuă a Planului național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la UE: evaluarea etapelor, actualizarea continuă și corectarea acțiunilor și activităților în caz de necesitate, conform obiectivelor trasate în cadrul PNA.

Referințe bibliografice:

1.Acordul de Asociere Republica Moldova – UE. Disponibil la: https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/association-agreement-with-moldova.html

2.Chifu I. Studii prospective și metodologii alternative. Eșafodajul de securitate în sec. 21, vol III. București: RAO Distribuție, 2022.

3.Politica de securitate națională a Republicii Moldova: premize pentru o nouă strategie. Disponibil la: https://pisa.md/wp-content/uploads/2023/02/2_Politica-de-securitate-nationala-a-RM_premize-pentru-o-noua-strategie-1.pdf

4. Politica de securitate națională: concepte, instituții, procese. Iași: Polirom, 2007.

5. Raport de Dezvoltare Umană, PNUD, 1994. Disponibil la: https://hdr.undp.org/content/human-development-report-1994

6.Raportul Național al Dezvoltării Umane, 2017. Disponibil la: https://www.undp.org/ro/moldova/publications/raportul-na%C5%A3ional-de-dezvoltare-uman%C4%83-2015/2016

7. Sprîncean S. Provocări la adresa securității umane în condițiile globalizării. În: Mediul strategic de securitate: tendințe și provocări. Materiale conferinței științifice internaționale, 18 mai 2017, p. 128-135.

8.Strategie Globală de Politică Externă şi de Securitate a Uniunii Europene, 2016. https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf

SECURITATEA UMANĂ ÎN REGIUNEA TRANSISTREANĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Verginia BALTAG,
Avocată
Masterandă în cadrul Universității de Stat din Moldova
Specialitatea Studii de Securitate Națională

Conflictele persistente au avut întotdeauna consecințe profunde asupra comunităților și indivizilor implicați, afectând în mod semnificativ securitatea umană în regiuni diverse ale lumii. Un astfel de context tensionat se regăsește și în Republica Moldova, în particular în raioanele de est ale Republicii Moldova, unde conflictul transnistrean a generat o serie de provocări complexe și impredictibile pentru stabilitatea și securitatea umană.

Situația actuală din regiunea transnistreană impune o analiză atentă a impactului conflictului asupra comunităților locale și individuale. Aceasta devine cu atât mai importantă în contextul evoluțiilor geopolitice recente, accentuând necesitatea unei abordări comprehensive pentru a înțelege și, eventual, pentru a ameliora condițiile de trai și securitatea cetățenilor din această regiune. În acest context, prezenta cercetare își propune să exploreze impactul conflictului transnistrean asupra securității umane în regiune, adresându-se în particular factorilor socio-economici, politici și culturali care contribuie la această ecuație complexă.

Scopul fundamental al acestei cercetări constă în identificarea și analiza factorilor care influențează securitatea umană în regiunea transnistreană, cu accent pe dimensiunea securității personale. Când discutăm despre conflictul transnistrean, este important să nu-l analizăm în izolare, deoarece relația dintre marile puteri trebuie examinată într-un context mai amplu. În practica internațională, statele mici sunt adesea folosite ca monede de schimb în relațiile dintre statele mari. Deși conflictele din spațiul post-sovietic, precum Transnistria, Abhazia, Osetia de Sud și Nagorno-Karabah, sunt diverse în natura lor, credem că trebuie să fie analizate într-un context global și într-o conexiune logică strânsă. În acest sens, procesul de negocieri demarat în 1992, după semnarea acordului moldo-rus privind încetarea focului, evoluează cu o viteză redusă, iar implicarea arbitrilor este esențială în rezolvarea conflictului.

Fiind indiscutabilă influenţa acestei zone asupra securităţii Republicii Moldova şi a securităţii regionale, totuşi o abordare mai puţin întâlnită în studiile teoretice este securitatea umană în această zonă, evidențiind impactul conflictului asupra comunităților și explorând posibile soluții și perspective de reglementare.

„Securitatea umană” a devenit un slogan într-o dezbatere globală despre schimbare sensul de securitate. În timp ce ideea de securitate umană a fost precedată de concepte similare stabilite în rapoartele comisiilor globale din anii '70 şi '80 - Comisia Brandt, Comisia Brundtland și Comisia pentru guvernanţă globală – „securitatea umană” ca o noutate distinctive conceptul a fost în mare parte creat și modelat de Mahbub-ul Haq în 1994 în Raportul de dezvoltare al PNUD. În același timp, Canada a preluat ideea de securitatea umană şi a început să o formuleze ca prioritate de politică externă. Pe iniţiativa Canadei şi a altor ţări, Human Security Network a fost creată ca o coaliție a celor cu gânduri asemănătoare cu scopul de a avansa umanul în securitate la nivel global.[1] Conținutul securității intersectează, interacționează și completează cele mai importante valori constituţionale, în primul rând în tot ce ține de suveranitate poporului, suveranitatea statului, asigurarea condiției umane ca cea mai mare valoare în societate și stat. Prin urmare, securitate face parte din categoriile de drept constituțional, manifestând în același timp integrarea principiilor în sistemul normelor constituționale.[2]

[1] Oberleitner G. Human Security and Human Rights. In: Occasional Paper series. Issue nr. 8, June 2022.
[2] Ардашев А.И. Конституционные основы обеспечения безопасности личности в Российской Федерации: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2008. с. 12

Potrivit unui punct de vedere dreptul la securitate se poziţionează ca un drept subiectiv de sine-stătător, care trebuie reglementat constituţional la acelaşi nivel cu alte drepturi fundamentale cum sunt dreptul la viaţă, dreptul la libertatea şi integritate, dreptul la inviolabilitatea vieţii private.[3]

O altă abordare presupune înţelegerea dreptului la securitate a persoanei ca având un sens mai restrâns. În această abordare dreptul la securitate se interpretează în calitate de semn care decurge din alte drepturi şi libertăţi fundamentale.

Şi în final o a treia abordare presupune o înţelegere complexă a esenţei dreptului la securitate în care acesta este tratat nu doar ca un drept fundamental ci ca un cumul de drepturi constituţionale. În baza acestor opinii se poate constata că dreptul la securitate a persoanei este unul dintre elementele de bază a sistemului de drept, a drepturilor şi libertăţilor fundamentale.[4] Privite în ansamblu, drepturile fundamentale ale omului au un rol enorm în viaţa acestuia, mai ales în condiţiile statului de drept contemporan, servind ca instrumente indispensabile pentru manifestarea acestuia în diferite sfere ale vieţii sociale.

După cum am indicat supra dreptul la securitate nu este reglementat separat şi direct prin normele constituţionale, acesta derivând din conţinutul altor drepturi, în pofida acestui fapt considerăm că la etapa actuală, după reconceptualizarea securităţii în ansamblu, sunt create premisele necesare modificărilor legislative pentru reglementarea directă constituţională a dreptului la securitatea persoanei ca drept separat.

Atât în legislaţie Republicii Moldova, cât şi în cea internaţională direct dreptul la securitatea persoanei se referă la integritatea fizică a individului, la interdicţia de aplicare în privinţa acesteia a tratamentelor degradante, inumane, a torturii precum şi interdicţia de lipsire arbitrară de libertate. Totuşi, considerăm că dreptul la securitate a persoanei nu poate fi rezumat doar la integritatea fizică sau la protecţia împotriva lipsirii de viaţă şi libertate. În acest sens, respectivul drept poate îngloba în sine securitatea economică, socială, protecţia împotriva ingerinţelor în viaţa privată etc.

La nivel internaţional în Raportul dezvoltării umane al Organizaţiei Naţiunilor Unite din anul 1994 a combinat pentru prima dată concepţia securităţii şi cea a dezvoltării umane datorită legăturii strânse între acestea - prima se referă la extinderea libertăţii omului, iar a doua – la protecţia libertăţilor vitale ale omului faţă de ameninţări. Respectiv s-a accentuat că securitatea necesită atenţie faţă de toate riscurile securităţii umane.[5]

În acelaşi timp au fost expuse şapte componente distincte ale securităţii persoanei: securitatea economică, securitatea alimentară, securitatea ocrotirii sănătăţii, securitatea ecologică, securitatea personală, securitatea publică şi culturală, securitatea politică. Pornind de la aceste dimensiuni ale securităţii individului în continuare ne propunem să identifică conţinutul fiecăreia şi reglementarea juridică la nivel naţional şi asigurarea securităţii umane în teritoriul din stânga Nistrului, necontrolat de către autorităţile de la Chişinău. Luând în consideraţie necesitatea unui studiu amplu asupra tuturor dimensiunilor securităţii umane în regiunea transnistreană, în prezenta cercetare ne propunem o trecere în revistă doar a situaţiei asupra securităţii personale, care implică în special inviolabilitatea şi integritatea fizică şi dreptul la viaţă.

[3] Костаки Г., Еников В. Безопасность личности и право человека на безопасность как конституционноправовые категории. În: Legea şi Viaţa, 2015, nr. 3, p. 6
[4] Costachi G. Securitatea persoanei reflectată în concepţia internaţională a securităţii umane şi strategia securităţii naţionale a republicii Moldova. În: Jurnalul juridic naţional: teorie şi practică. Iunie 2018, p. 9
[5] Council of Europe/ERI Carts, "Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 13th edition", 2012.

Securitatea personală - presupune libertatea şi protecţia persoanei faţă de ameninţările şi violenţa fizică.[6] Corespunzător securitatea fizică implică protecţia împotriva violenţelor fizice, împotriva torturii, tratamentelor inumane sau degradante, accidentelor sau catastrofelor etc. Dreptul la viață este considerat dreptul uman suprem, deoarece, în absența respectării efective a acestui drept, celelalte drepturi și libertăți ale omului ar deveni lipsite de înțeles. Acest drept este descris ca "un drept suprem de la care nu se acceptă nici o derogare, chiar și în situațiile excepționale care pun în pericol viața națiunii".

Nu este întâmplător că dreptul la viață este afirmat în primele articole ale Declarației Universale a Drepturilor Omului (art. 3), Pactului Internațional privind drepturile civile și politice (art. 6.1) și Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (art. 2). Dreptul internațional umanitar oferă protecție dreptului la viață prin "interdicția omorului". Constituţia Republicii Moldova reglementează dreptul la viaţă la art. 24. Acesta face parte din categoria drepturilor care nu pot face obiectul unei restrângeri din partea statului conform prevederilor art. 54 alin.(3) din acelaşi act.[7] În același articol, Constituţia interzice tortura și pedepsele sau tratamentele crude, inumane ori degradante. Interdicţia este exhaustivă și se aplică în privinţa tuturor persoanelor. Republica Moldova s-a aliniat la familia statelor civilizate care au abolit pedeapsa cu moartea și executarea pedepsei cu moartea. Pedeapsa nu este aplicată nimănui – un termen care cuprinde toate persoanele care se află sub jurisdicţia Republicii Moldova. Deși nu indică direct, articolul atribuie implementarea acestei interdicţii statului. Actele persoanelor individuale care au cauzat moartea cad sub incidenţa legislaţiei penale.

Încălcarea dreptului la libertatea și siguranța persoanei în regiunea transnistreană este una sistemică, afirmație confirmată și prin numeroasele constatări ale CtEDO. Până la 30 noiembrie 2023, CtEDO a constatat încălcarea articolului 5 din Convenția europeană a drepturilor omului în 25 din totalul de 50 de hotărâri adoptate în dosarele care se referă la încălcarea drepturilor omului în regiunea transnistreană.

Tabăra de Toamnă „Abordarea securității umane în politicile de securitate", 2-3 noiembrie 2023

[6] Council of Europe/ERI Carts, "Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 13th edition", 2012.
[7] Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Nr.din 12.08.1994

Rata de încarcerare, definită ca numărul total de deținuți raportați la numărul total al populației, reprezintă un indicator important pentru evaluarea tendințelor justiției penale dintr-un teritoriu. Acesta este deosebit de relevant în regiunile care nu se află sub controlul autorităților constituționale. În perioada 2017–2022, rata medie de încarcerare în regiunea transnistreană a fost de aproximativ 2.000 de deținuți la 100.000 de locuitori, cifre care erau de aproximativ cinci ori mai mari decât media europeană.[8]

Pentru că numărul persoanelor deținute în cadrul pretinselor „izolatoare de detenție provizorie ale structurilor de miliție" nu a fost luat în considerare, numărul total de deținuți este mai mare decât cel prezentat de administrația de facto. Dacă luăm în considerare că numărul total de deținuți este de 1.806 persoane, iar populația regiunii transnistrene este de aproximativ 400.000 de locuitori, rata de încarcerare în regiunea transnistreană este de 451,5 deținuți la 100.000 de locuitori, cifre care depășesc de peste patru ori media europeană de încarcerare și aproape de două ori pe cea a Republicii Moldova (fără regiunea transnistreană). Totodată, aceasta este cea mai mare rată de încarcerare din Europa.[9]

Numărul extins al persoanelor aflate în detenție poate fi atribuit naturii coercitive a regimului ilegal local, mai ales prin utilizarea excesivă a măsurii de "arest preventiv", un număr semnificativ de "sentințe de condamnare" și recurgerea excesivă la arest ca sancțiune contravențională. Toate aceste aspecte survin într-un context caracterizat de opacitate și lipsă de publicare a informațiilor relevante.

De-a lungul perioadei, s-au înregistrat diverse incidente în regiunea transnistreană în care reprezentanții structurilor de forță au răpit persoane de pe teritoriul controlat de autoritățile constituționale. Aceste acțiuni au implicat transportarea acestor persoane în regiunea transnistreană sub pretextul unor presupuse cauze penale în stânga Nistrului. Confirmarea ilegalității acestor practici a fost realizată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) prin emiterea a trei hotărâri, constatând încălcarea prevederilor Convenției de către Republica Moldova.[10]

Acest lucru s-a întâmplat în contextul transferului persoanelor către structurile de forță transnistrene sau a pasivității autorităților în fața abuzurilor comise de aceste structuri pe malul drept. Două dintre aceste cazuri rămân în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, subliniind importanța monitorizării și identificării ulterioare a unor abuzuri similare. Aceasta este relevantă atât în ceea ce privește respectarea hotărârilor CtEDO, cât și în cadrul măsurilor generale pe care Republica Moldova trebuie să le întreprindă.[11]

Dreptul de a nu fi supus torturii și altor rele tratamente reprezintă un drept absolut care nu admite derogări sau limitări în nici o circumstanță. Prin urmare, este esențială analiza atentă a respectării acestui drept, precum și identificarea cauzelor specifice care duc la încălcări.

Ca rezultat al procedurilor de monitorizare s-au identificat cel puțin trei fenomene care au condus la încălcarea dreptului de a nu fi supus torturii: utilizarea violenței de către structurile de forță, detenția în condiții inumane, inclusiv furnizarea precară a asistenței medicale, și limitările în accesul la închisorile transnistrene. Aceste practici au fost confirmate și de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO).

[8] Asociația Promo-LEX, Nota Informativă în contextul Evaluării Periodice Universale. p. 7
[9] Asociația Promo-LEX, Infografic „Rata de încarcerare din regiunea transnistreană rămâne cea mai mare din Europa", din 29 iunie 2023.
[10] Cazul Negruța v. Rusia și Republica Moldova.
[11] Comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei, Comunicarea Asociației Promo-LEX din 27 aprilie 2021.

Până la data de 30 noiembrie 2023, CtEDO a constatat încălcarea dreptului de a nu fi supus torturii în 21 din cele 50 de hotărâri adoptate în cauzele provenite din regiunea transnistreană. Într-un alt caz, CtEDO a constatat încălcarea dreptului la viață ca urmare a decesului unui deținut în locurile de detenție din regiunea transnistreană.[12]

În ciuda acestor constatări, în anul 2023 nu au fost observate modificări semnificative în practicile și politicile adoptate de către administrația de facto. Prin urmare, fenomenele menționate anterior au continuat să genereze încălcări ale articolului 3 din Convenție. Legea locală nu include reglementări specifice și, în consecință, nu impune sancțiuni pentru actele de tortură. Deși termenul "tortură" apare formal în diverse componente ale codului penal local, lipsesc prevederile referitoare la calitatea specială a subiectului infracțiunii de "tortură". Este necesară instituirea unui subiect special pentru infracțiunea de tortură, o cerință direct proporțională cu definiția torturii conform articolului 1 din Convenția ONU împotriva torturii. Absența incriminării adecvate și, mai ales, absența unei intenții și politici corespunzătoare la nivelul administrației locale reflectă o atitudine superficială, chiar ignorantă, față de fenomenul torturii în regiunea transnistreană. Prin urmare, nu se găsesc informații în spațiul public cu privire la cazurile de violență perpetrat de structurile de forță transnistrene.

Problema impunității este un aspect crucial în rezolvarea conflictului transnistrean, deoarece aplicarea legii penale și tragerea la răspundere a celor care încalcă drepturile omului sunt esențiale. Fenomenul impunității în cazurile de tortură și alte tratamente inumane în regiunea transnistreană persistă ca o problemă semnificativă. Acesta se reflectă în absența sentințelor de condamnare împotriva celor responsabili de astfel de infracțiuni, situație agravată de rezistența organelor de drept de a califica corespunzător faptele și de ineficiența evidentă în investigarea cauzelor penale.

Având în vedere că instituțiile internaționale și naționale de monitorizare nu au acces în facilitățile de detenție din regiunea transnistreană, informațiile referitoare la condițiile inumane din locurile de privare de libertate sunt confirmate de diverse surse alternative. Aceste surse includ declarațiile foștilor deținuți, mărturiile rudelor acestora, rapoartele de monitorizare elaborate de organizații locale, naționale sau internaționale, precum și constatările Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) în cazurile provenite din regiunea transnistreană.[13]

Tabăra de Toamnă „Abordarea securității umane în politicile de securitate", 2-3 noiembrie 2023

[12] Asociația Promo-LEX, Comunicat de presă „Închisorile din regiunea transnistreană prezintă un pericol real pentru viața și sănătatea persoanelor", din 28 septembrie 2023.
[13] Asociația Promo-LEX, Comunicat de presă/Video „Închisorile din regiunea transnistreană – sentințe reale împotriva demnității umane", din 26 martie 2021.

Securitatea personală este indisolubil legată de securitatea sănătăţii, ecologică sau politică, care la rândul lor pot avea repercusiuni asupra integrităţii fizice şi integrității persoanei. Considerăm că securitatea persoanei poate cuprinde mai multe domenii ale vieții, asigurând astfel atingerea obiectivului final al dezvoltării și vieții armonioase. Aceasta poate include întregul ansamblu al drepturilor fundamentale, exercitate de indivizi, alături de obligațiile pozitive și negative ale statului pentru a garanta și facilita exercitarea acestora.

In concluzie menţionăm că pentru a cunoaşte cu adevărat rolului unui sau altui stat în procesul reglementării conflictului, inclusiv şi a celui transnistrean, este necesară mai întâi identificarea intereselor sale, ceea ce va permite conştientizarea caracterului influenţei mediatorului respectiv asupra procesului de negocieri. Pornind de aici ne-am propus să oferim o apreciere cât mai credibilă rolului mediatorilor în procesul de negocieri, şi anume Rusiei, Ucrainei, OSCE. Totodată, am considerat oportun să analizăm gradul cointeresării părţilor menţionate în rezolvarea conflictului transnistrean, în acelaşi timp analizând poziţiile arbitrilor în chestiunea determinării statutului Transnistriei.

În opinia noastră conflictul din Republica Moldova este de natură sistemică, în care un Rusia încearcă să își păstreze rolul de hegemon regional în sistemul de putere internațional dar, acțiunile sale sunt sfidate de alți actori internaționali care au putere de impunere a forței proprii in sistemul internațional actual.

Este dificil de a da credit „presupuselor negocieri” din Moldova și Ucraina, mai ales după începutul războiului ruso-ucrainean de pe 24 februarie 2022. Formatele de negocieri și alte instrumente de rezolvare a conflictelor internaționale au succes în state unde conflictele nu sunt de natură sistemică cât de natura locală, și este posibilitatea de a construi și de a menține pacea după modelele studiate și implementate de ONU.

De la începutul conflictului transnistrean a fost mereu vorba despre o implicare directă a Rusiei în generarea și menținerea acestuia. Republica Moldova a fost aproape singură în fața unei puteri uriașe atât armate cât și diplomatice și incapabilă să își realizeze interesul național. Aceste condiții au pus Chișinăul în dificultatea de a genera o soluție viabilă de soluționare a conflictului, dacă aceasta ar fi existat în condițiile Republicii Moldova.

La etapa actuală, se consideră că înfrângerea Rusiei în războiul din Ucraina, ar fi un fundal prielnic soluţionării conflictului Transnistrean. Moldova urmărește cu sufletul la gură derularea războiului. Știm cu toții că deznodământul acestuia va decide nu doar rezolvarea conflictului transnistrean, ci și destinul Republicii Moldova, destinul întregii Europe.

Perspectiva viitoare a soluționării conflictului transnistrean este strâns legată de evenimentele regionale și de dinamica relațiilor internaționale, cu impact direct asupra securității umane în Republica Moldova și în regiunea înconjurătoare. O soluționare adecvată a conflictului transnistrean ar avea un efect benefic asupra securității umane în regiune. Ea ar putea contribui la restabilirea încrederii între comunitățile divizate, facilitând reconcilierea și reconstrucția socio-economică. Prin eliminarea amenințărilor directe și indirecte generate de conflict, se poate crea un mediu mai sigur și mai stabil, oferind oportunități sporite pentru dezvoltarea socială și economică.

O reglementare a conflictului ar putea, de asemenea, să deschidă drumul pentru consolidarea statalității și guvernării eficiente, contribuind astfel la stabilitatea pe termen lung în regiune. Integrarea comunităților divizate și restabilirea unei atmosfere de cooperare ar sprijini securitatea umană prin promovarea drepturilor omului, incluziunii sociale și gestionării sustenabile a resurselor.

Efectul pozitiv al soluționării conflictului transnistrean se extinde dincolo de aspectele strict politice și militare, având implicații profunde în ceea ce privește bunăstarea și securitatea indivizilor. În perspectivă, o reglementare echitabilă și durabilă a acestui conflict ar putea să ofere un cadru propice pentru construirea unei comunități mai unite și pentru îmbunătățirea calității vieții pentru toți locuitorii regiunii.

Astfel, investigarea și înțelegerea soluțiilor durabile pentru conflictul transnistrean reprezintă o treaptă esențială în direcția consolidării securității umane și promovării unei stabilități autentice în Republica Moldova.

Referințe bibliografice

1. Constituţia Republicii Moldova din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Nr. din 12.08.1994. http://lex.justice.md/index.php?action=view&view= doc&lang=1&id=311496

2. Costachi G. Securitatea persoanei reflectată în concepţia internaţională a securităţii umane şi strategia securităţii naţionale a republicii Moldova. În: Jurnalul juridic naţional: teorie şi practică. Iunie 2018. Pag. 4-9.

3. Ардашев А.И. Конституционные основы обеспечения безопасности личности в Российской Федерации: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2008. 179 с.

4. Костаки Г., Еников В. Безопасность личности и право человека на безопасность как конституционноправовые категории. În: Legea şi Viaţa, 2015, nr. 3, p. 4-8.

5. Asociația Promo-LEX, Nota Informativă în contextul Evaluării Periodice Universale. Accesat la 29 noiembrie 2023, https://promolex. md/wp-content/uploads/2021/12/HUMAN-RIGHTS-IN-THE-TRANSNISTRIAN-REGION-JOINT-SUBMISSION-of-Promo-LEX-Association-andInternational-Federation-for-Human-Rights.pdf

6. Asociația Promo-LEX, Infografic „Rata de încarcerare din regiunea transnistreană rămâne cea mai mare din Europa”, din 29 iunie 2023. Accesat la 29 noiembrie 2023, https://promolex.md/23747-infografic-rata-de-incarcerare-din-regiunea-transnistreana-ramane-cea-mai-mare-dineuropa/?lang=ro

7. Asociația Promo-LEX, Comunicat de presă „Închisorile din regiunea transnistreană prezintă un pericol real pentru viața și sănătatea persoanelor”, din 28 septembrie 2023. Accesat la 29 noiembrie 2023, https://promolex.md/21099-penitenciareleilegale-din-regiunea-transnistreana-prezinta-un-pericol-real-pentru-viata-si-sanatatea-persoanelor/?fbclid=IwAR3-8KgAi5xOF3WjYtxCxXjmUpWWK5bRK9SzcF9QKCExnYhggU4hHEKdEao&lang=ro

8. Asociația Promo-LEX, Comunicat de presă/Video „Închisorile din regiunea transnistreană – sentințe reale împotriva demnității umane”, din 26 martie 2021. Accesat la 29 noiembrie 2023, https://promolex.md/19932-inchisorile-din-regiunea-transnistreana-sentinte-reale-impotrivademnitatii-umane/?lang=ro

9. Cazul Negruța v. Rusia și Republica Moldova. Accesat la 30 noiembrie 2023.https://hudoc.exec.coe.int/eng?i=004-52755

10. Comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei, Comunicarea Asociației Promo-LEX din 27 aprilie 2021. Accesat la 13 decembrie 2023. https:// hudoc.exec.coe.int/eng?i=DH-DD(2021)479E

11. Council of Europe/ERI Carts, "Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe, 13th edition", 2012. Accesat la 12 decembrie 2023 https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/compendium

12. Oberleitner G. Human Security and Human Rights. In: Occasional Paper series. Issue nr. 8, June 2022. Accesat la 26 noiembrie 2023. https://www.files.ethz.ch/isn/31301/08.pdf

GESTIONAREA CRIZEI REFUGIAȚILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA DIN PERSPECTIVA SECURITĂȚII UMANE ȘI A PERSPECTIVEI DE GEN

Șabnam - Cristina PAKNEHAD
Oficiul Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați în Republica Moldova

În acest articol, autoarea descrie activitatea și suportul adus în Republica Moldova de organizația care, la nivel internațional, ajută refugiații, și anume Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR). Beneficiarii UNHCR sunt refugiații, solicitanții de azil, persoanele strămutate intern, apatrizii și returnații. Actualul Înaltul Comisar este Filippo Grandi, care a vizitat Republica Moldova la începutul anilor 2023 și 2024. Autoarea a dat explicație fiecărui tip de beneficiari menționați mai sus și a prezentat situația în care s-a văzut Republica Moldova începând cu 24 februarie 2022, adică imediat după invazia Federației Ruse în Ucraina. Cifrele menționate în text sunt actualizate conform perioadei scrierii articolului și arată câte persoane, de facto, au traversat teritoriul Moldovei și câți au rămas. La fel, în 2024 beneficiarii UNHCR în Moldova trebuie să posede, numaidecât, o formă de protecție pe care o poate oferi Republica Moldova, în vederea posibilității de a continua să primească asistență financiară. Pe final, autoarea scrie câteva concluzii la care, după părerea ei, s-a ajuns după 23 de luni de la începerea crizei refugiaților în Moldova.

Prezentul articol descrie situația în care Republica Moldova se află de la începutul războiului ruso-ucrainean și până la momentul scrierii acestuia.

Moldova, țara amplasată în inima Europei, are doar doi vecini – România și Ucraina. Cu independența căpătată la 27 august 1991, aceasta s-a ciocnit cu o criză nemaiîntâlnită în istoria sa: criza refugiaților din Ucraina. Au mai fost câteva valuri de refugiați din Siria și Ucraina anterior, dar ele sunt incomparabile cu numărul imens de ucraineni care au fugit începând cu 24 februarie 2022.
Organizația Națiunilor Unite (ONU) - cu sediul central la New York- este cea mai importantă organizație internațională autonomă și independentă la nivel global, cu 193 de state membre. Carta ONU stă la baza întemeierii sale, fiind semnată de către membrii ei fondatori. Conform acesteia, misiunea ONU este de a asigura: pacea mondială, respectarea drepturilor omului, cooperarea internațională și respectarea dreptului internațional.Actualul Secretar General este portughezul Antonio Manuel de Oliveira Guterres, care, în premieră, a vizitat Republica Moldova în mai 2022, după începutul războiului ruso-ucrainean.

Antonio Guterres în vizită la Centrul de Refugiați de la Moldexpo [1]

În continuare va fi prezentată una din Agențiile ONU care este prezentă activ și în Republica Moldova – Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (în continuare UNHCR).

UNHCR a fost înființat în decembrie 1950 - cu un mandat de trei ani- pentru a ameliora situația pe continentul european după cel de-al doilea război mondial, însă chiar și după 73 de ani, continuă să ajute refugiații, solicitanții de azil, persoanele strămutate intern, apatrizii și repatriații.

[1] TVR Moldova, Svetlana Cojocaru, „Secretarul General ONU, Antonio Guterres, a vizitat Centrul de Refugiați de la Moldexpo":https://tvrmoldova.md/article/2737ddf9ee1049d8/secretarul-general-onu-antonio-guterres-a-vizitat-centrul-de-refugiati-de-la-moldexpo.html, accesat la 29.01.2024.

Având „doar 34 de angajaţi la momentul înfiinţării (...), bugetul UNHCR a crescut de la 300.000 USD în primul an”[2] până la „10.417,1 milioane USD”[3] (zece miliarde patru sute șaptesprezece milioane una sută mii USD) în 2023. „UNHCR este pe teren în 135 de ţări. Lucrează20.739 de angajați care furnizează ajutor ce salvează vieți.”[4] „În 1954, Agenţia ONU pentru Refugiaţi a câştigat Premiul Nobel pentru Pace pentru munca sa inovatoare în folosul refugiaţilor din Europa. Un sfert de secol mai târziu, în 1981, UNHCR a primit premiul din nou pentru ceea ce devenise deja o asistenţă mondială a refugiaţilor, având în vedere şi obstacolele politice întâmpinate de organizaţie.”[5]

La sfârșitul lunii iunie 2023, „110 milioane de persoane din întreaga lume au fost strămutate cu forța din casele lor din cauza persecuțiilor, conflictelor, violențelor, încălcărilor drepturilor omului și evenimentelor care tulburau grav ordinea publică.”[6] Aceste cifre constituie 1.35% din populația globului.
Convenția Națiunilor Unite din 28.07.1951 privind statutul refugiaților și Protocolul Națiunilor Unite din 31.01.1967 privind statutul refugiaților reprezintă documentele de bază în activitatea UNHCR, iar prima persoană în organizație este Înaltul Reprezentant al Națiunilor Unite pentru Refugiați. În toată activitatea instituției se numără 11 Înalți Reprezentanți, printre care și o doamnă -Sadako Ogata- între anii 1991 și 2000.La moment, Înaltul Comisar este Filippo Grandi, reales pentru un al doilea mandat consecutiv care se va încheia la finele anului 2025. Dumnealui a onorat Republica Moldova deja cu două vizite, în ianuarie 2023 și ianuarie 2024.

Pentru a înțelege cine sunt beneficiarii UNHCR, în continuare sunt explicați termenii menționați la începutul articolului.

Solicitantul de azil este persoana care a părăsit teritoriul țării sale de origine și, aflându-se într-o altă țară, depune cerere pentru azil. După ce aceasta este procesată, sistemul național de azil determină dacă solicitantul se califică sau nu pentru protecție internațională.

Dacă se califică, atunci i se poate acorda statutul de *refugiat*, astfel fiind demonstrat faptul că el a fost forțat să își părăsească țara pentru a rămâne în siguranță.

Persoana strămutată intern nu traversează granița statului său, astfel, rămânând sub protecția guvernului, chiar dacă acela este, de fapt, motivul strămutării.
De obicei, noi ne dobândim naționalitatea la naștere, însă există și cazuri în care unele persoane trebuie să solicite cetățenia unui stat. Statul este cel care stabilește cine sunt cetățenii săi și poartă responsabilitate pentru reformele legale și de politică necesare pentru a aborda în mod eficient apatridia. *Apatridul* nu deține cetățenia niciunui stat. În așa mod, milioanele de apatrizi în întreaga lume - cărora li se refuză o naționalitate, practic, nu pot să beneficieze de așa drepturi, precum: să frecventeze școli sau grădinițe, să meargă la medic, să lucreze oficial, să se căsătorească ș.a.m.d.

Repatriații sunt persoanele care se întorc voluntar în țara de origine. UNHCR își aduce aportul în repatrierile individuale și la scară mică, monitorizând ca acestea să aibă loc în siguranță, cu succes și demnitate.

[2] United Nations High Commissioner for Refugees, „Istoria UNHCR”:https://www.unhcr.org/ro/homepage/despre-noi/istoria-unhcr, accesat la 29.01.2024.
[3] United Nations High Commissioner for Refugees, Executive Committee of the High Commissioner's Programme, “Update on budgets and funding (2022 and 2023)”:https://www.unhcr.org/sites/default/files/legacy-pdf/64088b554.pdf, accesat la 29.01.2024.
[4]United Nations High Commissioner for Refugees, “Work with us”:https://www.unhcr.org/work-us, accesat la 29.01.2024.
[5]United Nations High Commissioner for Refugees, „Istoria UNHCR”: https://www.unhcr.org/ro/homepage/despre-noi/istoria-unhcr, accesat la 29.01.2024.
[6] United Nations High Commissioner for Refugees, “Mid-Year Trends”:https://www.unhcr.org/mid-year-trends, accesat la 29.01.2024.

În 2008 a fost aprobată Legea Nr. 270 din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova, la elaborarea căreia a participat și UNHCR.

CONFORM ACESTEI LEGI, PERSOANA CARE SOLICITĂ AZIL ÎN MOLDOVA POATE PRIMI UNA DINTRE URMĂTOARELE FORME DE PROTECȚIE:

- **Statutul de refugiat dacă se confirmă că a fost persecutată pe motive de rasă, religie, naţionalitate, apartenenţă la un anumit grup social sau opinie politică și care nu poate sau nu doreşte să se reîntoarcă în ţara sa de origine.**
- **Protecţia umanitară se acordă persoanei în a cărei privinţă există motive temeinice de a crede că în ţara sa de origine ar putea fi supusă unui risc de a suferi vătămări grave.**
- **Protecţia temporară se acordă prin hotărâre de Guvern, la propunerea Ministerului Afacerilor Interne, stabilindu-se măsurile şi perioada pentru care va fi acordată.**
- **„În cazuri excepţionale, persoanele care au deţinut funcţii politice, diplomatice sau de interes public în alte state sau în organisme internaţionale, persoanele care au demonstrat un deosebit ataşament, respect şi interes pentru Republica Moldova, alte personalităţi marcante, care sunt persecutate în ţara de origine pot solicita Preşedintelui Republicii Moldova acordarea de azil politic – articolul 27 alineatul (1).”[7]**

Oficiul UNHCR în Moldova a fost deschis de două ori: în 1997 și a activat până la finele anului 2019, fiind redeschis în februarie 2022. UNHCR împreună cu Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite (UNICEF),autoritățile locale și partenerii, au înființat un *spațiu sigur*, ce oferă suport (asistența medicală, sprijin psihosocial etc.)refugiaților veniți din Ucraina, în special: copiilor neînsoțiți/separați/orfani, persoanelor cu dizabilități, supraviețuitorilor violenței sexuale.

La momentul scrierii articolului, sunt înregistrați „6.444.800 de refugiați din Ucraina înregistrați la nivel global”[8], ceea ce ar echivala cu două populații și jumătate ale Moldovei.

Până la 24 februarie 2022 am lucrat la Centrul de Caritate pentru Refugiați în calitate de profesoară de limbă română, iar mai târziu, ca specialist în strângerea de fonduri. Acum activez la Oficiul UNHCR în Moldova în departamentul cash. Tatăl meu este refugiat din Afganistan, care peste câțiva ani de trai la Chișinău a căpătat cetățenia Republicii Moldova. El este fondatorul și directorul Centrului de Caritate pentru Refugiați – organizație neguvernamentală care și-a început activitatea în toamna anului 1999. Întrucât UNHCR este donatorul ei primordial de la bun început, înțelegeam pe cine ajută tatăl meu, și uitându-mă la logo-ul UNHCR (un omuleț care este acoperit de două mâini, astfel fiind protejat), mi-am dorit să cresc mare și să pot ajuta și eu refugiații. Iată că această dorință s-a îndeplinit.

[7] Parlamentul Republicii Moldova, „LEGE Nr. 270 din 18-12-2008 privind azilul în Republica Moldova”,https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136582&lang=ro#, accesat la 29.01.2024.
[8]United Nations High Commissioner for Refugees, “Operational Data Portal, Ukraine Refugee Situation”:https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.142682365.972833934.1674294327-1459737523.1674294327, accesat la 03.02.2024.

Mai jos sunt indicate donațiile UNHCR în Moldova pentru statul nostru:

În 2022: echipamente pentru necesitățile Inspectoratului General pentru Migrație, cu o valoare „de peste 500 000 de euro.” [9]	În 2023: „32 de mașini” [10] pentru Inspectoratul General al Poliției, inclusiv cu suportul Guvernului Statelor Unite ale Americii.

Imagine 2:

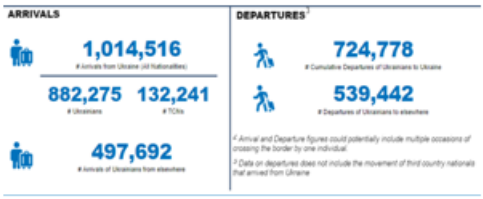

Imagine 3:

Ana Revenco (Ministra AfacerilorInternea Republicii Moldova), E.S. LorenzoTamasoni(AmbasadorulItaliei în RepublicaMoldova)și Francesca Bonelli (Reprezentanta UNHCR în Moldova)	Automobilele donate Inspectoratului General al Poliției al Republicii Moldova

Mai jos sunt indicate donațiile UNHCR în Moldova pentru statul nostru:

Statistici ale UNHCR în Moldova din surse interne

Aceste cifre prezintă procentajele refugiaților din Ucraina aflați pe teritoriul Moldovei împărțite pe sexe și adulți/minori, respectiv, intrările și ieșirile totale în și din Moldova. Ceva mai mult de 126.000 de persoane au beneficiat cel puțin de o rundă de asistență financiară în cadrul programului de asistență financiară din partea UNHCR în Moldova.

[9] Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Inspectoratul General pentru Migrație, „Capacitatea de reacție a BMA fortificată datorită asistenței din partea Agenției ONU pentru Refugiați”: https://igm.gov.md/ro/content/capacitatea-de-reac%C8%9Bie-bma-fortificat%C4%83-datorit%C4%83-asisten%C8%9Bei-din-partea-agen%C8%9Biei-onu-pentru, accesat la 30.01.2024.
[10] Inspectoratul General de Poliție al Republicii Moldova, „IGP a primit o donație de automobile din partea Agenției ONU pentru Refugiați și Guvernului SUA”: https://www.moldpres.md/news/2023/01/13/23000241, accesat la 30.01.2024.

„Inspectoratul General pentru Migrație prezintă statistica actualizată săptămânal privind documentarea cetățenilor Ucrainei pe teritoriul Republicii Moldova”[11]:

Cu protecție temporară	**41.886**
Refugiați	**206** în total – 1 din Ucraina
Beneficiari de protecție umanitară	**362** în total – 167 din Ucraina
Solicitanți de azil	**569** în total – 140 din Ucraina
Cu permis de ședere permanent	**3.348** din Ucraina
Cu permis de ședere provizoriu	**3.630** din Ucraina

Așadar, pe final de articol menționez și concluziile care pot fi trase. Sunt prima angajată localnică după redeschiderea Oficiului UNHCR în Moldova, activând din 8 martie 2022. Din prima sursă afirm că a fost depus un efort gigantic. Împreună cu toți colegii mei (atât naționali, cât și internaționali) suntem implicați foarte serios în acest lucru nobil, și anume de a ajuta refugiații care au fugit din țara vecină Moldovei – Ucraina. Echipa internaționalilor s-a focusat pe „punerea pe roate” a fiecărui departament, iar noi, localnicii continuăm să facem tot ce ne stă în puteri, pentru a vedea cât mai multe zâmbete pe chipurile beneficiarilor noștri, întrucât preponderent aceștia constituie femei și minori. Sunt mândră de munca mea în departamentul cash, deoarece știu că sunt implicată nemijlocit în acordarea asistenței financiare, care ajută mult refugiații
.
În 2024, UNHCR în Moldova va continua să acorde ajutorul financiar în valoare de 2.200 MDL, inclusiv și câte 800 MDL per lună -din noiembrie 2023 și până în martie 2024- pentru perioada rece a anului, dar îi va lăsa în programul său doar pe cei mai vulnerabili și care au primit o formă de protecție acordată de stat.

Începând cu 01 martie 2023, a început preînregistrarea beneficiarilor noștri pentru protecția temporară. Acest tip de protecție se acordă atunci când țara-gazdă se confruntă cu un aflux mare de persoane străine venite. Republica Moldova, ca stat independent din 27 august 1991, se confruntă pentru întâia oară în istoria sa cu așa număr enorm de persoane care și-au părăsit patria din cauza războiului pentru a rămâne în viață. La fel, orice alt tip de protecție menționat anterior în articol este valabil pentru ca beneficiarii UNHCR în Moldova să poată continua să primească asistența noastră, astfel menținându-și cât de cât stabilitatea.

În Republica Moldova „de la începutul invaziei ruse, 1.298 de refugiați din Ucraina, dintre care 900 femei și 398 bărbați, au reușit să se încadreze în câmpul muncii”[12] în diferite domenii. Unii dintre acești ucraineni poate chiar și fac parte din programul de asistență financiară a UNHCR în Moldova, dar prin angajarea în câmpul muncii, ei demonstrează dorința de a-și aduce aportul (prin faptul că lucrează oficial și achitând toate impozitele cuvenite)în societatea noastră, care i-a găzduit din primele ore după începerea războiului în patria lor. La fel, unele refugiate din Ucraina, cu suportul Centrului de Caritate pentru Refugiați, au posibilitatea de a finisa diverse cursuri profesionale, ceea ce le va ajuta în găsirea unui loc oficial de muncă. În același timp, Centrul de Caritate pentru Refugiați, are cursuri de predare a limbii române pentru refugiații ucraineni, pentru o integrare și mai omogenă în societatea-gazdă.

[11] Inspectoratul General pentru Migrație al Ministerului Afacerilor Interne, „Statistica Săptămânală a Inspectoratului General pentru Migrație”:https://www.facebook.com/migratieMDA/, accesat la 30.01.2024.
[12] TVR Moldova, Svetlana Cojocaru, „Câți refugiați din Ucraina și-au găsit un loc de muncă în R. Moldova, până în prezent”:https://tvrmoldova.md/article/781b736e169ecb67/cati-refugiati-din-ucraina-si-au-gasit-un-loc-de-munca-in-r-moldova-pana-in-prezent.html, accesat la 30.01.2024.

Prin fondurile alocate pentru refugiați și donațiile făcute,UNHCR și-a adus aportul în Republica Moldova, stat care nu face parte din Uniunea Europeană, dar care are cetățeni foarte binevoitori. Reprezentanta UNHCR în Moldova, Francesca Bonelli, cu peste două decenii de experiență în domeniul umanitar, în toate aceste 23 de luni de la începerea războiului ruso-ucrainean, continuă să afirme că cetățenii Republicii Moldova sunt oameni deosebiți, cu suflet mare, care și-au deschis ușile caselorsale și au făcut tot ce le-a stat în puteri ca să ajute refugiații ucraineni, demonstrând o empatie greu de întâlnit altundeva în lume.
Astfel, Moldova continuă să fie un teritoriu care protejează refugiații din Ucraina, oferindu-le siguranță și, din puținul pe care îl are, se împarte cu aceștia.

Referinţe bibliografice:

1.Inspectoratul General de Poliție al Republicii Moldova. „IGP a primit o donație de automobile din partea Agenției ONU pentru Refugiați și Guvernului SUA”.
<https://www.moldpres.md/news/2023/01/13/23000241> (accesat la 30.01.2024).
2.Inspectoratul General pentru Migrație al Ministerului Afacerilor Interne.„Statistica Săptămânală a Inspectoratului General pentru Migrație”.
<https://www.facebook.com/migratieMDA/> (accesat la 30.01.2024).
3.Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Inspectoratul General pentru Migrație. „Capacitatea de reacție a BMA fortificată datorită asistenței din partea Agenției ONU pentru Refugiați”.
<https://igm.gov.md/ro/content/capacitatea-de-reac%C8%9Bie-bma-fortificat%C4%83-datorit%C4%83-asisten%C8%9Bei-din-partea-agen%C8%9Biei-onu-pentru>(accesat la 30.01.2024).
4.Parlamentul Republicii Moldova.„LEGE Nr. 270 din 18-12-2008 privind azilul în Republica Moldova”.
<https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136582&lang=ro#> (accesat la 29.01.2024).
5.TVR Moldova, Svetlana Cojocaru. „Câți refugiați din Ucraina şi-au găsit un loc de muncă în R. Moldova, până în prezent”.
<https://tvrmoldova.md/article/781b736e169ecb67/cati-refugiati-din-ucraina-si-au-gasit-un-loc-de-munca-in-r-moldova-pana-in-prezent.html> (accesat la 30.01.2024).
6.TVR Moldova, Svetlana Cojocaru. „Secretarul General ONU, Antonio Guterres, a vizitat Centrul de Refugiaţi de la Moldexpo”.
<https://tvrmoldova.md/article/2737ddf9ee1049d8/secretarul-general-onu-antonio-guterres-a-vizitat-centrul-de-refugiati-de-la-moldexpo.html> (accesat la 29.01.2024).
7.United Nations High Commissioner for Refugees.„Istoria UNHCR”.
<https://www.unhcr.org/ro/homepage/despre-noi/istoria-unhcr> (accesat la 29.01.2024).
8.United Nations High Commissioner for Refugees. “Mid-Year Trends”.
<https://www.unhcr.org/mid-year-trends> (accesat la 29.01.2024).
9.United Nations High Commissioner for Refugees. “Operational Data Portal. Ukraine Refugee Situation”.
<https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine#_ga=2.142682365.972833934.1674294327-1459737523.1674294327>(accesat la 03.02.2024).
10.United Nations High Commissioner for Refugees.“Work with us”.
<https://www.unhcr.org/work-us> (accesat la 29.01.2024).
11.United Nations High Commissioner for Refugees, Executive Committee of the High Commissioner’s Programme. “Update on budgets and funding (2022 and 2023)”.
<https://www.unhcr.org/sites/default/files/legacy-pdf/64088b554.pdf> (accesat la 29.01.2024).

TENDINȚE ȘI PROVOCĂRI ÎN IMPLEMENTAREA CELUI DE-AL DOILEA PROGRAM NAȚIONAL DE IMPLEMENTARE A REZOLUȚIEI 1325 PRIVIND FEMEILE PACEA ȘI SECURITATEA ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Anastasia DERCACEL,
Masterandă, Facultatea Drept,
Universitatea de Stat din Moldova

În perioada recentă, a devenit evidentă o creștere semnificativă a implicării active a femeilor în domeniul menținerii păcii și securității, la nivel național și internațional, evidențiată de participarea lor în misiuni de pacificare sub egida ONU și altor organizații globale. Această evoluție reflectă schimbări semnificative în abordarea tradițională a rolului femeilor, sugerând că acestea pot îndeplini cu succes sarcini și responsabilități echivalente cu cele ale bărbaților, cu o motivație puternică pentru contribuția la construirea unei lumi mai bune.

Cu toate acestea, persistă stereotipuri în societatea moldovenească și în alte comunități, subliniind o rezistență inițială la implicarea femeilor în domeniile asociate securității și păcii, amplificată într-o societate patriarhală. De asemenea, sistemul de securitate adesea nu facilitează o armonizare eficientă între viața profesională și cea familială, necesitând eforturi concertate pentru crearea de condiții egale și depășirea obstacolelor.

Pentru apărarea drepturilor femeilor și îmbunătățirea mediului lor de trai, organizații globale implementează politici și programe specializate, iar la nivel național, progresele constante în adoptarea acțiunilor menite să implice femeile în asigurarea securității și păcii reflectă un angajament crescut. Adoptarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea în Republica Moldova, fundamentată pe Rezoluția 1325 a ONU, reprezintă un pas semnificativ către consolidarea cadrului legislativ în această direcție.

Masa rotundă „Rolul femeilor în procesele de pace și securitate la nivel local și național”, 25 ianuarie 2024, Bălți

Rezoluția 1325 a ONU, adoptată la 31 octombrie 2000, evidențiază impactul semnificativ al conflictelor asupra femeilor și fetelor, recunoscând importanța rolului lor în instaurarea păcii și reconstrucția post-conflict. Acest cadru normativ este implementat la nivel național, Republica Moldova angajându-se prin aprobarea Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO pentru 2014-2016.

Acest cadru normativ este implementat la nivel național, Republica Moldova angajându-se prin aprobarea Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO pentru 2014-2016.

Implementarea Rezoluției 1325 la nivel național a presupus autoevaluarea inter-instituțională pe dimensiunea de gen în instituțiile de securitate și apărare, fundamentând Planul național de acțiuni pentru implementarea rezoluției. Programul național pentru anii 2023-2027, cu 12 obiective specifice, a avut la bază concepte programatice și a reprezentat o platformă pentru acțiuni menite să răspundă provocărilor în securitate, apărare, afaceri interne și domenii asociate, din perspectiva contribuției femeilor și drepturilor omului.

Autoritățile responsabile de implementarea acestui program au fost Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Justiției, Serviciul Vamal, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate, și Biroul politici de reintegrare. Scopul programului a fost integrarea graduală a dimensiunii de gen în sectorul de securitate și apărare, promovând egalitatea de gen și contribuind la asigurarea păcii și securității. Programul urmărea, de asemenea, reducerea inegalităților sectoriale și creșterea cooperării între administrația publică centrală și locală în acest efort comun.

Programul Național de Implementare a Rezoluției 1325, adoptat pentru anii 2023-2027 în Republica Moldova, reprezintă o continuare a eforturilor pentru consolidarea participării femeilor în sectorul securității. Aprobarea programului s-a realizat în conformitate cu legislația, iar responsabilitatea implementării revine Ministerului Afacerilor Interne. Rapoarte periodice și evaluări sunt prevăzute pentru monitorizarea și raportarea progresului, în timp ce finanțarea provine atât din resursele bugetare, cât și din sursele externe. Asociația Femeilor din Armata Națională joacă un rol semnificativ în promovarea principiilor de egalitate de șanse și echitate de gen în cadrul Armatei. Implementarea acestui program urmărește coeziunea în sectorul de securitate, reducerea stereotipurilor și creșterea eficienței în prevenirea și gestionarea conflictelor. Prin aceste inițiative, Republica Moldova își propune să consolideze un mediu sigur și echitabil în sectorul de securitate și apărare, recunoscând contribuția esențială a femeilor în acest domeniu.

Creșterea participării femeilor în operațiunile de menținere a păcii, conform unui program aliniat cu prioritățile Strategiei Consiliului Europei pentru egalitate între femei și bărbați, Strategiei Uniunii Europene privind egalitatea de gen, Planului Strategic al UN Women, Agendei de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, și alte instrumente internaționale, evidențiază importanța rolului femeii în toate sectoarele, inclusiv în securitate și apărare.

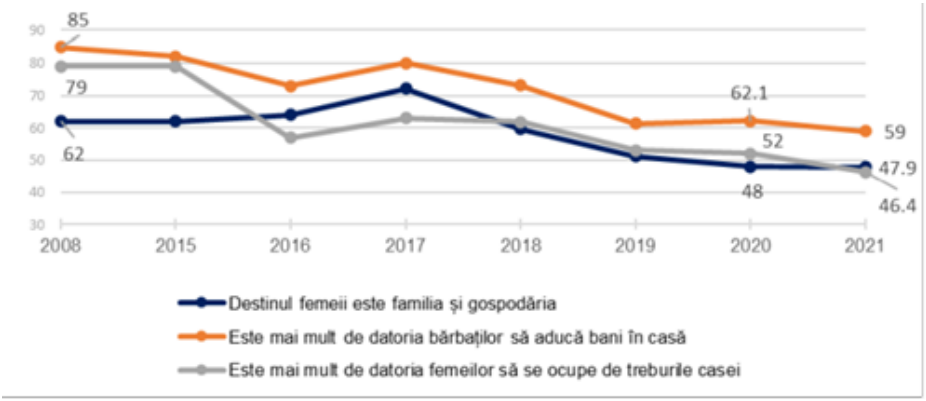
Programul are la bază angajamentele din Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și „Obiectivele de Dezvoltare Durabilă Moldova 2030”, în special Obiectivul nr. 5 privind egalitatea de gen. Caracterul transversal al egalității de gen asigură implementarea strategiei în conformitate cu principiile și standardele privind drepturile omului și egalitatea de gen.

Se identifică riscuri asociate poziției geografice a Republicii Moldova și existenței unui conflict nesoluționat. Diminuarea acestor riscuri este imperativă pentru consolidarea suveranității și integrității teritoriale. Republica Moldova a acumulat experiențe din implementarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU pentru femei, pace și securitate.

Pe termen mediu, implementarea Programului naţional de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027 va contribui la analiza şi îmbunătățirea cadrului normativ, instituţional şi organizaţional prin integrarea continuă şi progresivă a dimensiunii de gen în sectorul de securitate şi apărare, o sinergie mai bună dintre autoritățile şi instituțiile implementatoare, furnizarea unui mediu de securitate şi apărare credibil în interiorul şi în afara ţării, promovarea uniformă a mesajului de pace, crearea condiţiilor propice pentru încurajarea femeilor de a participa la toate procesele şi nivelele de luare a deciziilor, inclusiv în soluționarea conflictelor, în cadrul unui sector incluziv, prevenirea şi combaterea eficace a violenţei, hărţuirii şi discriminării, crearea noilor oportunităţi de conciliere a vieţii profesionale şi private, promovarea femeilor pentru a accede la funcţii de conducere şi misiuni internaționale civile sau militare de menținere a păcii.

Persistența inegalităților dintre femei și bărbați reprezintă o consecință a relațiilor istoric inegale de putere dintre femei și bărbați, care au condus la discriminarea contra femeilor de către bărbați și la împiedicarea progresului deplin al femeilor. În mod indiscutabil, egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați se referă la relațiile sociale între indivizi, atât în spațiul public, cât și în cel privat. Femeile, fetele și femeile cu copii, care provin din conflicte și sunt persoane admise în scop umanitar, necesită o abordare specială în contextul unei securități fragile, în imediata vecinătate. Deși dinamica este pozitivă privind schimbarea stereotipurilor privind divizarea rolurilor de gen, eforturile necesită a fi continuate pentru a nu schimba cursul acestor tendințe prin acțiuni specifice. Figura 1 prezintă schematic proporția percepțiile cu referire la gen.

Figura 1. Percepții cu privire la rolurile tradiționale de gen 2008-2021

Sursa: Programul de accelerare a egalității de gen în Republica Moldova pentru anii 2023-2027

Per general, unele studiile ale portretului statistic al femeilor și bărbaților din Republica Moldova arată că femeile predomină în rândul populației, deși rata de ocupare în rândul femeilor este mai mică decât cea a bărbaților și câștigă în medie cu 14% mai puțin decât bărbații. COVID-19 a afectat într-o proporție mai mare populația feminină pe piața muncii decât bărbații. Astfel, pandemia a afectat într-o proporție mai mare populația feminină – 10,1% din total femei ocupate în comparație cu cea masculină – 6,3% din total bărbați ocupați.

Despre femeile din Republica Moldova se pot spune multe adevăruri, dar și există o profundă dezinformare la capitolul securitatea acestora și cum se luptă ele pentru drepturile lor. Femeia este un furnizor de securitate, iar potenţialul ei profesional trebuie valorificat la toate etapele de asigurare a securităţii şi păcii, dar şi în toate poziţiile de luare a deciziilor, aşa cum prevede Rezoluţia ONU 1325.

În vederea atingerii efective a obiectivelor generale şi speciale ale Programului naţional sunt identificate un set de riscuri care ar putea influenţa executarea activităților înscrise în acest document.

Tabel 1. Riscuri de implimentare

Riscul anticipat	Impact (Inalt, mediu, scăzut)	Probabilitate (Joasă, Medie, Înaltă)	Măsuri de diminuare/ înlăturare a riscurilor
1.Risc extern: Accentuarea crizei umanitare, economice, de securitate sau sănătate	**Inalt**	**Medie**	1. Monitorizarea continuă a situației privind fluxul migrațional și abuzurile raportate; 2. Intensificarea acțiunilor de sensibilizare, mediatizare și comunicare; 3. Acțiuni de cooperare activă cu partenerii de dezvoltare, organizații neguvernamentale și voluntari în susținere și suport.
2. Risc politic:	**Inalt**	**Medie**	1.Asigurarea stabilității și continuității implementării la nivel local și central de către specialiștii în domeniu. 2. Implementarea unor proiecte de asistență externă ca măsuri alternative de atenuare a consecințelor
3. Risc financiar: Lipsa resurselor financiare sau/și a bugetării sensibile la gen	**Inalt**	**Medie**	1. Planificarea acțiunilor în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu; 2. Atragerea asistenței externe din partea partenerilor de dezvoltare; 3. Campanii de sensibilizare și informare.
4. Risc de comunicare: Neglijarea comunicării și mediatizării subiectului egalității de gen	**Inalt**	**Medie**	1.Intensificarea strategiilor și instrumentelor de comunicare la toate nivelele administrare publică. 2. Orientarea discursurilor publice sensibile la gen. 3. Desfășurarea campaniilor de comunicare și mediatizare. 4. Participarea în mass-media pentru asigurarea vizibilității și transparenței
5. Risc uman: Flux sau lipsa resurselor umane calificate	**Medie**	**Medie**	1.Instruirea inițială și continuă a personalului. 2. Recrutarea noilor angajați în cazul funcțiilor vacante.

Sursa: Programul de accelerare a egalității de gen în Republica Moldova pentru anii 2023-2027[56]

Pentru reducerea și nemijlocit atenuarea riscurilor este indispensabil de a accelera accesarea fondurilor partenerilor de dezvoltare pentru acoperirea activităților ce necesită intervenție extinsă. La fel, formarea formatorilor ar permite o resursă stabilă pentru accelerarea proceselor și atingerea rezultatelor. Campaniile de sensibilizare și informare ar influența mai eficient aspectul de prevenție.

Costul estimativ al Programului este de 23 606, 9 mii lei. Finanțarea Programului va include mijloace financiare din bugetul de stat în limita alocațiilor bugetare aprobate prin legea bugetară anuală, precum și cu suportul din partea partenerilor de dezvoltare.

În lipsa unor acțiuni dedicate și măsuri de prevenție din partea statului asupra problemelor, riscurilor și amenințărilor ce pot avea un impact direct și cu consecințe negative, progresul la nivelul rezultatelor de impact va fi unul neuniform, cu tendințe de descurajare a implicării femeilor în menținerea păcii și securității, inclusiv și cu o prognoză reală de accentuare a inegalităților în sectorul de securitate și apărare. Aceste evoluții pot afecta proporțional apariția unor noi bariere și decalaje privind integrarea dimensiunii de gen în sectorul de securitate și apărare.

Referinţe bibliografice:

1.Albu N. Femeile, pacea și securitatea: de ce sunt importante? Chișinău, 2015.

2.Buzan B. Security According to Buzan: A Comprehensive Security Analysis. Washington, 1991

3.Conferinţa ştiinţifico-practică internaţională „Agenda Femeile, Pacea şi Securitatea": asigurarea securităţii umane, promovarea păcii durabile şi prevenirea conflictelor". https://infocenter.md/comunicat-conferinta-stiintifico-practica-internationala-agenda-femeile-pacea-si-securitatea-asigurarea-securitatii-umane-promovarea-pacii-durabile-si-prevenirea-conflictelor/

4.Concluziile Consiliului privind femeile, pacea și securitatea. https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2022/11/14/council-conclusions-on-women-peace-and-security/

5.Consiliul de Securitate al ONU. https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_de_Securitate_al_ONU

6.Definiție pace definiție dex https://www.webdex.ro/definitia-pace-definitie-dex

7.Femeile, pacea și securitatea. https://politia.md/ro/content/femeile-pacea-si-securitatea

8.Femeile, pacea şi securitatea. O nouă filă de istorie https://intelligence.sri.ro/femeile-pacea-si-securitatea-o-noua-fila-de-istorie/

9.Femeile ar putea obține un rol activ în crearea contextului de securitate. Planul, aprobat de Guvernul țării https://www.publika.md/femeile-ar-putea-obtine-un-rol-activ-in-crearea-contextului-de-securitate-planul-aprobat-de-guvernul-tarii-_3135407.html

10. Femeile care aduc pacea: prezență, atitudine, conectare, echilibru, acțiune http://www.faclia.md/participarea-tinerilor

11. Femeia, Pacea și Securitatea. https://www.border.gov.md/femeia-pacea-si-securitatea-discutate-cadrul-unui-atelier-de-lucru

Iuliana VÎRLAN,
Doctorandă, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Dacă în trecut, diplomația reprezenta exclusiv apanajul bărbaților, demersurile constante ale femeilor, realizate la nivel global și național în direcția demonstrării clișeelor privind asumarea funcției de agent diplomatic, au determinat ca lucrurile să se schimbe. Totuși, în pofida tendinței de creștere a prezenței femeii în diplomație, regăsită în toate instituțiile diplomatice la nivel european, desemnarea lor în funcțiile de conducere reprezintă un subiect de dezbatere la nivelul politicilor de personal, dar și a revizuirii/implementării strategiilor și politicilor privind egalitatea de gen.

Prezența femeii în diplomație, de o manieră informală sau formală, pe timp de pace sau de război, a conturat treptat un portret model, la care se raportează astăzi cu prețuire și considerație tinerele pretendente la funcția diplomatică. În anul 1507, Catherine de Aragon, fiica Regelui Fernando de Aragon, a primit acreditare și instrucțiuni ca funcționar diplomatic în Regatul Marii Britanii pentru a-și aranja căsătoria cu Enrique al VII-lea. Actul care a consfințit Pacea Doamnelor sau Pacea de la Cambrai, din anul 1529, a fost negociat de Luisa de Savoia – mama Regelui Francisc I și Margarita de Austria – mătușa Împăratului Carlos al V-lea. În anul 1922, Lucile Atcherson a fost prima femeie angajată în Departamentul de Externe al SUA. În 1923, rusoaica Alexandra Kollontay a fost prima femeie ambasador la nivel internațional. Prima misiune a fost în Norvegia, apoi a urmat Suedia și din nou Norvegia. În anul 1933, potrivit documentelor existente în arhive, țări precum SUA, URSS, Turcia, Nicaragua, ș.a. au hotărât să numească și femei pentru posturile diplomatice și consulare. Până la această dată, anumite activități diplomatice sau consulare erau în sarcina soțiilor diplomaților trimiși la post, fără însă ca acestea să fie plătite pentru munca lor[1].

În Regatul Marii Britanii, anul 1946 coincide cu prima angajare a unei femei în British Foreign Office. Suzanne Bidault, cunoscută, înainte de căsătoria cu Georges Bidault, sub numele de Suzy Borel, a fost prima femeie diplomat reprezentantă a Franței. În 1930, Suzanne Bidault a fost numită pentru a ocupa postul de atașat într-o ambasadă.

Dacă începutul secolului al XX-lea rămâne un punct de referință pentru diplomația bilaterală care admite numirea primelor femei investite în postura de ambasador, nu același lucru se poate spune când vine vorba despre diplomația multilaterală, în mod special despre Organizația Națiunilor Unite. De la înființarea ONU (1945) și până în prezent, timp de 79 de ani, funcția de secretar general al ONU a fost ocupată numai de bărbați. Actualul secretar general al ONU, Antonio Manuel de Oliveira Guterres, atunci când își va încheia mandatul nu este exclus ca postul ce va rămâne vacant să fie ocupat de o femeie. De exemplu, încă din primele luni ale anului 2016, înaintea alegerilor noului secretar general din anul 2017, multe state membre ONU au început acțiunea ‘lobby’ Woman SG”. Potrivit articolului 97 din Carta Națiunilor Unite, secretarul general al ONU este ales prin consens în Adunarea Generală, la propunerea Consiliului de Securitate.

În Republica Moldova, în perioada anilor 1995-2009 în funcţia de ambasador au fost promovate 11 femei: Iulia Gorea-Costin, Natalia Gherman, Raisa Grecu, Lidia Guţu, Victoria Iftodi, Mariana Durleşteanu, Natalia Solcan, Larisa Miculeţ, Tatiana Lapicus, Zinaida Kistruga, Daniela Cujbă (cel mai tânăr ambasador). Menționăm în acest context că gradul de ambasador extraordinar şi plenipotențiar a fost conferit la două femei [2].

[1] Chiriță E. Relații internaționale și diplomație – între teorie și practică. București, 2022.
[2] Teosa V., Vasilescu G., Ciobu E. Serviciul diplomatic: teorie și practică. Disponibil la: https://frispa.usm.md/wp-content/uploads/11.-Serviciul-diplomatic-%C8%99i-consular.pdf

La momentul actual Republica Moldova deține 45 misiuni diplomatice și oficii consultarea în diverse țări ale lumii și trei misiuni permanente pe lângă organismele internaționale (O.N.U, Uniunea Europeană, Consiliul Europei) plus reprezentanța permanentă pe lângă oficiul ONU la Geneva, OMC și altele. În acest context trebuie, să remarcăm faptul că sunt doar nouă femei: Daniela CUJBĂ -Ambasador, Reprezentant Permanent în cadrul Consiliul Europei; Tatiana MOLCEAN - Ambasador, Reprezentant Permanent al RM la Reprezentanța Permanentă pe lângă oficiul ONU la Geneva, OMC și altele; Liliana GUȚAN – Ambasador al RM în Regatul Suediei, acreditată prin cumul în Republica Finlanda, Regatul Norvegiei, Republica Islanda; Ana TABAN – Ambasador al RM în Republica India; Larisa MICULEȚ-Ambasador al RM în Irlanda; Corina CĂLUGĂRU- Ambasador al RM în Republica Franceză; Ambasadoarea Daniela MORARI- șefa Misiunii Republicii Moldova pe lângă Uniunea Europeană; Mihaela MOCANU – Ambasador al RM în Republica Austria, acreditată prin cumul pentru Republica Slovacă, OSCE, Agenţiile specializate ale ONU; Dana PAIU – Însărcinat cu Afaceri al RM în Emiratele Arabe Unite, acreditată prin cumul în Arabia Saudită[3].

Tabăra de Toamnă „Abordarea securității umane în politicile de securitate”, 2 - 3 noiembrie 2023

Un alt pas important este alegerea în funcția de președinte al Republicii Moldova a doamnei Maia SANDU în anul 2020. Astfel, fiind prima femeie aleasă în funcția de șef al statului. Trebuie să remarcăm, că Guvernul Republicii Moldova condus de Prim Ministrul Dorin Recean este constituit din 13 ministere, dintre care9 sunt administrate de bărbați și doar 3 ministere au ajuns să fie conduse de doamne: Veronica Mihailov-Moraru - Ministra Justiției; Iordanca-Rodica Iordanov - Ministra Mediului; Ala Nemerenco - Ministra Sănătății. E de menționat faptul că la moment în Republica Moldova se produc unele modificări, astfel fostul Minister al Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republici Moldova, va fi Ministerul Afacerilor de Externe, condus de Mihai Popușoi și va fi constituit Ministerul Afacerilor Europene, la cârma căruia se va afla Cristina Gherasimov, care va fi de asemenea negociator șef al Republicii Moldova cu Uniunea Europeană [4]. Din 101 deputați în Legislativul Republicii Moldova,40 sunt femei [5]. În Parlament, funcția de președinte al Legislativului este deținută de Igor Grosu, iar cele de vicepreședinți: de Vlad Bătrâncea și Doina Gherman.

[3] Moț N. Diplomația română o perspectivă feminină. București: Eikon, 2019.
[4] Cine va fi si negociatorul sef – al Republicii Moldova cu Uniunea Europeană. Anunțul făcut de Dorin Recean. Disponibil la: https://protv.md/actualitate/cine-va-fi-si-negociatorul-sef-al-republicii-moldova-cu-uniunea-europeana-anuntul-facut-de-dorin-recean-video--2679658.html
[5] Structura Parlamentului. Deputați. Disponibil la: https://www.parlament.md/StructuraParlamentului/Deputa%C8%9Bii/tabid/87/language/ro-RO/Default.aspx

Masa Rotundă „Rolul femeilor în procesele de pace și securitate la nivel local și național”, 25 ianuarie 2024, Bălți

În comparație cu anii precedenți, Republica Moldova a întreprins progrese semnificative la reprezentarea femeilor în Parlament. Însă în pofida acestor progrese, constatăm că femeile rămân a fi subreprezentate în procesul decizional, aşadar, se necesită a se lucra la capitolul egalitate de gen, accentulfiind pus pedomeniul diplomației. Prin urmare, se va prezenta o nouă abordare pragmatică pentru reducerea riscurilor asociate inechităților sociale, economice, culturale și politice în diferite sectoare ale vieții social-economice și pentru fortificarea acțiunilor de intervenție în scopul de a produce rezultate pozitive, promovând egalitatea de gen ca un drept fundamental.Vor fi luate în calcul necesitățile, așteptările și impedimentele cu care se confruntă femeile din Republica Moldova. Va oferi posibilitatea la o dezvoltarea legislativă, instituțională și organizațională, care ar asigura sporirea calității și a eficienței în diverse domenii ale vieții social-economice.

Totodată, se vor realiza acțiuni concrete ce reflectă dezideratul de integrare europeană, având la bază principiul egalității de șanse între femei și bărbați, fete și băieți. Republica Moldova se va alinia la legislația europeană și va întreprinde măsurile necesare în concordanță cu:Strategia Consiliului Europei pentru egalitate între femei și bărbați pentru perioada 2018-2023, Strategia Uniunii Europene privind egalitatea de gen pentru anii 2020-2025, Planul Strategic al UN Women pentru anii 2022-2025, Agenda de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană pentru perioada 2021-2027, inclusiv în alte instrumente și acte juridice internaționale în domeniu, și asigură consolidarea legislației naționale în acest sens.

În comparație cu anii precedenți, Republica Moldova a întreprins progrese semnificative la reprezentarea femeilor în Parlament. Însă în pofida acestor progrese, constatăm că femeile rămân a fi subreprezentate în procesul decizional, așadar, se necesită a se lucra la capitolul egalitate de gen, accentul fiind pus pe domeniul diplomației. Prin urmare, se va prezenta o nouă abordare pragmatică pentru reducerea riscurilor asociate inechităților sociale, economice, culturale și politice în diferite sectoare ale vieții social-economice și pentru fortificarea acțiunilor de intervenție în scopul de a produce rezultate pozitive, promovând egalitatea de gen ca un drept fundamental. Vor fi luate în calcul necesitățile, așteptările și impedimentele cu care se confruntă femeile din Republica Moldova. Va oferi posibilitatea la o dezvoltarea legislativă, instituțională și organizațională, care ar asigura sporirea calității și a eficienței în diverse domenii ale vieții social-economice.

Totodată, se vor realiza acțiuni concrete ce reflectă dezideratul de integrare europeană, având la bază principiul egalității de șanse între femei și bărbați, fete și băieți. Republica Moldova se va alinia la legislația europeană și va întreprinde măsurile necesare în concordanță cu: Strategia Consiliului Europei pentru egalitate între femei și bărbați pentru perioada 2018-2023, Strategia Uniunii Europene privind egalitatea de gen pentru anii 2020-2025, Planul Strategic al UN Women pentru anii 2022-2025, Agenda de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană pentru perioada 2021-2027, inclusiv în alte instrumente și acte juridice internaționale în domeniu, și asigură consolidarea legislației naționale în acest sens.

De asemenea, va fi oferi posibilitatea de realizare a Planului de acțiuni pentru implementarea măsurilor propuse de către Comisia Europeană în Avizul său privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, inclusiv de consolidare a protecției drepturilor omului, și de realizare a angajamentelor privind consolidarea egalității de gen și combaterea violenței împotriva femeilor, aprobate de către Comisia Națională de Integrare Europeană la 4 august 2022. De altfel, va oferi posibilitatea de a îndeplini angajamentele formulate în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, al obiectivelor Agendei de Dezvoltare Durabilă Moldova 2030 și al Observațiilor finale ale Comitetului ONU pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor CEDAW din 10 martie 2020.

E îmbucurătorul faptul că această problemă a fost sesizată și că prin intermediul Hotărârii de Guvern Nr. 203 din 12-04-2023 a fost aprobat Programului de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pentru anii 2023-2027, care prevede acțiuni concrete de promovarea principiului egalității de șanse între femei și bărbați, fete și băieți [6].

O mare parte a femeilor din Republica Moldova, nu au participat activ în activitatea diplomatică, economică, politică și civică, din cauza: preocupările legate de familie și creșterea copiilor, dificultățile întimpinate în asigurarea unui echilibru dintre viața profesională și cea de familie, impedimentele la accesului la servicii de îngrijire a copiilor, programul de activitate a instituțiilor de învățământ care nu corespund cu programul de muncă a părinților, existența unor stereotipuri privind accederea femeilor la funcții importante, frica de incertitudine, de a nu reuși, etc.

[6] HOTĂRÂRE Nr. 203 din 12-04-2023 cu privire la aprobarea Programuluide promovare și asigurare a egalității întrefemei și bărbați în Republica Moldova pentruanii 2023-2027. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137409&lang=ro

Femeile trebuie implicate în diplomație și procesul de negociere, deoarece de-a lungul timpului ele au demonstrat calități deosebite de anticipare a evenimentelor,de analiză a lor, dar și de organizare; pentru că își îndeplinesc obiectivele profesionale cu seriozitate, profesionalism, dedicație; pentru că au spirit de inițiativă; pentru că dețin o empatie extraordinară de a relaționa cu alții diplomații; pentru că pot gestiona bine aparatul de lucru instituțional; pentru că dețin un spirit creativ, care ar putea valorifica prin inițierea mai multor proiecte instituționale în beneficiul M.A.E., integrării europene și al colegelor diplomat. În acest context, constatăm susținerea femeilor și tinerelor atrase de perspectiva desfășurării unei activități interesante și dinamice, într-un context internațional aflat în continu schimbare, oferă posibilitatea de dezvoltare într-un mediu internațional, preluarea bunelor practice și implementarea acestora acasă, dar și la îmbunătățirea mediului de trai, adoptarea unui set de măsuri concrete, reevaluarea strategiilor naționale, adaptarea acestora la cele internaționale, dar și asigurării parității de gen.

RECOMANDĂRI

- Promovarea femeilor la nivelul de conducere în cadrul ambasadelor, consulatelor, președinției, parlamentului, guvernului, dar și alte instituții importante în procesul decizional la nivel central și local, în baza unui concurs echitabil.
- Implementarea eficientă a Programului de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pentru anii 2023-2027.
- Alinierea actelor normative naționale la standardele internaționale în materie de egalitate de gen.
- Promovarea în societate a echității de gen prin intermediul mass mediei.
- Realizarea materialelor informative privind experiențele de succes a femeilor în cariera diplomatică, și nu numai.

Referinţe bibliografice:

1.Cabinetul de Miniștri. Disponibil la: https://gov.md/ro/profiles/team

2.Chiriță E. Relații internaționale și diplomație – între teorie și practică. București, 2022.

3.Cine va fi si negociatorul sef – al Republicii Moldova cu Uniunea Europeană. Anunțul făcut de Dorin Recean. Disponibil la: https://protv.md/actualitate/cine-va-fi-si-negociatorul-sef-al-republicii-moldova-cu-uniunea-europeana-anuntul-facut-de-dorin-recean-video---2679658.html

4.HOTĂRÂRE Nr. 203 din 12-04-2023 cu privire la aprobarea Programului de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pentru anii 2023-2027. Disponibil la: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137409&lang=ro

5.Misiuni în Republica Moldova. Disponibil la: https://mfa.gov.md/ro/content/misiuni-republica-moldova

6.Moț N. Diplomația română o perspectivă femenină. București: Eikon, 2019.

7.Structura Parlamentului. Deputați. Disponibil la: https://www.parlament.md/StructuraParlamentului/Deputa%C8%9Bii/tabid/87/language/ro-RO/Default.aspx

8.Teosa V., Vasilescu G., Ciobu E. Serviciul diplomatic: teorie și practică. Disponibil la: https://frispa.usm.md/wp-content/uploads/11.-Serviciul-diplomatic-%C8%99i-consular.pdf

COMPARTIMENTUL III. MATERIALE ILUSTRATIVE ELABORATE ÎN CADRUL PROIECTULUI ACADEMIA DE SECURITATE, EDIȚIA: SECURITATE UMANĂ & FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA

PREZENTĂRI POWER POINT

Sectorul de securitate și apărare și corelația cu implementarea Rezoluției 1325 a CS ONU.
Elena MÂRZAC

O instituție a sectorului de securitate și apărare receptivă la problemele de gen este una care întrunește diferite necesități de securitate și justiție ale bărbaților, femeilor, băieților și fetelor, și promovează o participare deplină și egală a bărbaților și femeilor.

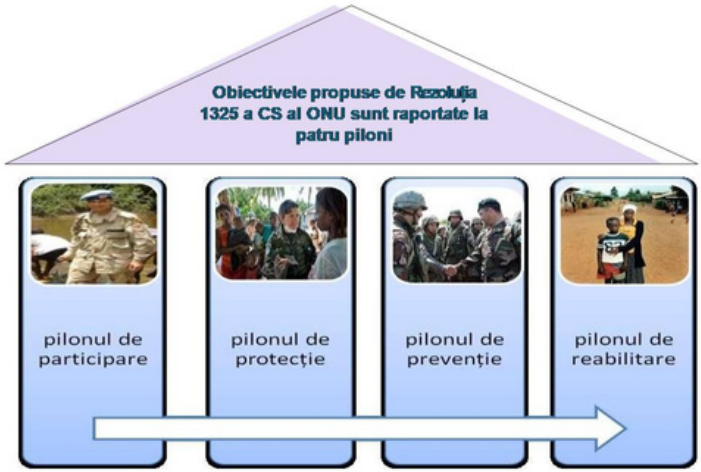

Prezentarea generală a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU

REZOLUȚIA 1325 A CONSILIULUI DE SECURITATE AL ONU PRIVIND FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA

Rezoluția 1325 - prima rezoluție dedicată impactului disproporțional și singular al conflictelor armate asupra femeilor și care a făcut legătura dintre experiențele femeilor privind conflictele și menținerea păcii și securității internaționale, incluzând domeniile tematice interconectate legate de participare, protecție, prevenire, asistență și reabilitare.

Rezoluţia 1820 a stabilit formal că violența împotriva femeilor poate constitui o amenințare la adresa păcii şi securităţii internaţionale.

De ce contează pentru Moldova?

În ceea ce privește prezența femeilor în cadrul sistemului de apărare și securitate națională, datele statistice relatează următoarea pondere:

1) Femei înrolate în cadrul Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun" – 23%.

- 2) Femei în domeniul afacerilor interne (poliție, poliție de frontieră, situații de urgență) – 22,3%.

3) Femei-soldați în cadrul Forțelor Armate – 20%.

- Cota obligatorie pentru participarea femeilor-soldați ai Armatei Naționale la misiuni internaționale sub egida ONU – 20%.

De ce contează pentru Moldova?

Contribuie pentru următoarele:

Mai multe femei în poliție + armată, condiții mai egale.

- Mai multe femei angajate în dialog și mediere (Transnistria).

Mai multe femei care participă la monitorizarea + raportarea conflictelor, avertizare timpurie.

- Creșterea protecției femeilor care au supraviețuit diferitelor forme de violență/trafic de acțiuni ale Republicii Moldova în străinătate, de exemplu: menținerea păcii + politica externă.

Implicarea femeilor aduce numeroase beneficii și contribuie semnificativ la îmbunătățirea eficienței, diversității și echității în gestionarea proceselor de pace și de asigurare a securității, și anume la:

- construirea unei **societăți mai echitabile, durabile și mai pașnice;**

- înlăturarea stereotipurilor de gen și la construirea unui mediu mai incluziv;

- asigurarea unei **forțe de lucru** diversificată și capabilă să abordeze provocările complexe ale mediului de securitate;

- **crearea unui sector de securitate mai incluziv, care la în** considerare necesitățile tuturor categoriilor sociale;

- includerea unor **abordări inovatoare** pe care le aduc femeile la procesele de luare a deciziilor în sectorul de securitate;

- identificarea soluțiilor mai eficiente, întrucât prin diversitatea de experiențe și gândire, femeile pot juca un **rol crucial** în procesele de negocieri, diplomație și pace;

- contribuirea **la gestionarea mai eficientă a situațiilor de criză,** prin completarea abordărilor tradiționale;

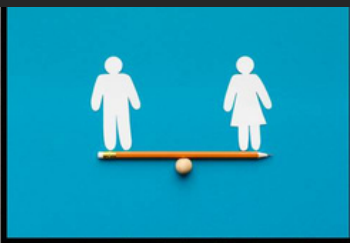
- stabilirea și menținerea legăturilor de încredere cu **comunitățile locale**;

- promovarea și apărarea drepturilor omului.

Implicarea femeilor aduce numeroase beneficii și contribuie semnificativ la îmbunătățirea eficienței, diversității și echității în gestionarea proceselor de pace și de asigurare a securității, și anume la:

În loc de concluzie

Promovarea egalității de gen și implicarea femeilor în sectorul de apărare reprezintă o evoluție pozitivă care poate îmbunătăți performanța și contribuția acestui domeniu esențial la securitatea națională și internațională.

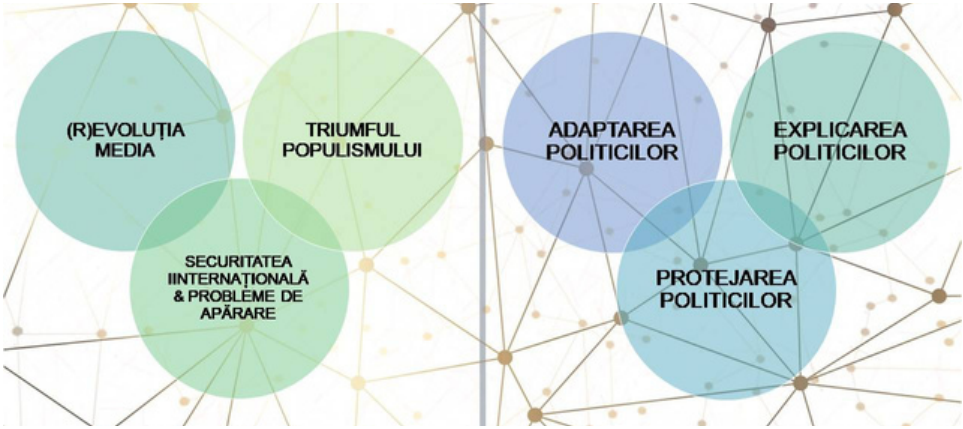

COMUNICAREA STRATEGICĂ ȘI GUVERNAREA DEMOCRATICĂ a sectorului de securitate și apărare
Elena MÂRZAC
Expertă Securitate & StratCom
elena.marzac@pisa.md

COMUNICAREA STRATEGICĂ ȘI GUVERNAREA DEMOCRATICĂ
Comunicarea strategică ar trebui să fie o condiție prealabilă și un instrument de elaborare eficientă a politicilor și de participare publică: de la formularea unei viziuni, negocierea și luarea deciziilor, elaborarea și punerea în aplicare a planurilor până la monitorizarea impactului.
Comunicarea servește schimbului de informații, stabilind consens între opiniile și interesele divergente și facilitează construirea de capacități de know-how, de luare a deciziilor și de acțiune în centrul cooperării delicate dintre guvern, grupurile societății civile și sectorul privat.

DE CE COMUNICAREA ESTE IMPORTANTĂ PENTRU BUNA GUVERNARE?
COMUNICAREA ESTE ESENȚIALĂ PENTRU DEZVOLTAREA UNUI STAT DEMOCRATIC
✓ CAPACITATE: Consultarea și dialogul dintre stat și cetățeni să îmbunătățească înțelegerea publică și sprijinul pentru politicile guvernamentale și să încurajeze asumarea reformei de către cetățeni. Fără sprijinul publicului, guvernele nu au adesea capacitatea de a duce lucrurile la bun sfârșit.
✓ RESPONSABILITATE: Accesul la informații și transparența guvernamentală sunt, vitale pentru a permite cetățenilor să monitorizeze și să tragă guvernul la răspundere pentru acțiunile sale. Există dovezi semnificative că transparența poate reduce oportunitățile de corupție.
✓ RECEPTIVITATE:Un electorat informat și activ din punct de vedere politic, în teorie, consolidează cererea ca guvernele să fie responsabile. există mai multe exemple în care procesele de comunicare (de exemplu, dezbaterea prin intermediul mass-mediei, campaniile de informare publică, mecanismele de responsabilitate socială) au încurajat capacitatea de reacție a guvernului la cerințele cetățenilor și au dus la servicii publice mai bune.

CE AVEM:

- Număr scăzut al personalului implicat și nivel scăzut de pregătire
- Nu există o înțelegere comună a StratCom (deseori văzută ca Afaceri Publice)
- Fără structuri și procese StratCom
- Coordonare limitată StratCom în cadrul ministerelor sau în cadrul Guvernului
- Fără narațiune strategică și coerență limitată a temelor
- Nu există mijloace sistematice de analiză a mediului informațional
- Comunicarea este reactivă, nu proactivă

CADRUL DE RĂSPUNS

REZILIENȚA INFORMAȚIEI SOCIALE

☞ Guvern - transparent, deschis, cu o strategie de comunicare cuprinzătoare; educator.
☞ Societatea - se autoorganizează împotriva informațiilor manipulate și a propagandei.
☞ Media - cod de conduită auto-stabilit.
☞ Persoane fizice - utilizarea mai responsabilă a oricăror surse de informații.

SPAȚIU INFORMAȚIONAL SECURIZAT

❑MEDIA NAȚIONALĂ PUTERNICĂ

❑DIVERSITATEA MEDIULUI MEDIATIC

❑ GÂNDIREA CRITICĂ ȘI EDUCAȚIA ÎN DOMENIUL MASS MEDIA

❑EVALUAREA RISCURILOR
❑PREVENIREA RISCURILOR HIBRIDE
❑MONITORIZAREA SPAȚIULUI INFORMAȚIONAL
❑ELIMINAREA CONȚINUTULUI ILEGAL
❑MĂSURI ÎMPOTRIVA DEZINFORMĂRII

❑COMUNICAREA STRATEGICĂ GUVERNAMENTALĂ - ELEMENT INDISPENSABIL, CARE VA CREȘTE ÎNCREDEREA CETĂȚENILOR ÎN INSTITUȚIILE STATULUI ȘI ÎNCURAJEAZĂ PARTICIPAREA ȘI IMPLICAREA CETĂȚENILOR

Proactivitatea prin punerea în aplicare a măsurilor preventive ca:

❑ Campanii de sensibilizare

❑Cooperarea între părțile interesate

❑Narațiune elaborată, coerentă și solidă

Răspunsurile de succes care utilizează strategii de comunicare au caracteristici comune:

COMUNICAREA STRATEGICĂ:

❑*Poate să ajute la înțelegerea mediului informațional și să construiască relații care amplifică efectul îndeplinirii obiectivelor politice, economice și militare.*

❑*Poate fi folosită pentru a mobiliza anumite segmente de public pentru a veni în sprijinul unor inițiative politice majore și pentru a sprijini anumite obiective.*

❑*Poate influența atitudinile, opiniile și comportamentul principalelor părți interesate și poate asigura voința politică necesară pentru ca reformele să aibă succes pe teren.*

❑ *Poate constitui oportunitatea de care este nevoie pentru a opri evoluția curentelor liberale (populiste și/ sau extremiste), pentru a spori reziliența publicului la campaniile de dezinformare și pentru a promova în rândul populației anumite narative/ mesaje de baza în ceea ce privește interesele naționale ale statului.*

Abordarea convențională a comunicării

- Managerii/ Decidenții se concentrează pe media și mesaje și vin cu idei interesante care captează imaginația
- Se concentrează pe convingerea oamenilor individual, în timp ce sfera lor socială nu este analizată
- Comunicarea este o activitate de sfârșit de activitate/ proiect, izolată de restul unui proiect
- Conținutul și mesajul sunt secundare și nu pot răspunde la întrebările "de ce?" sau "ce?"

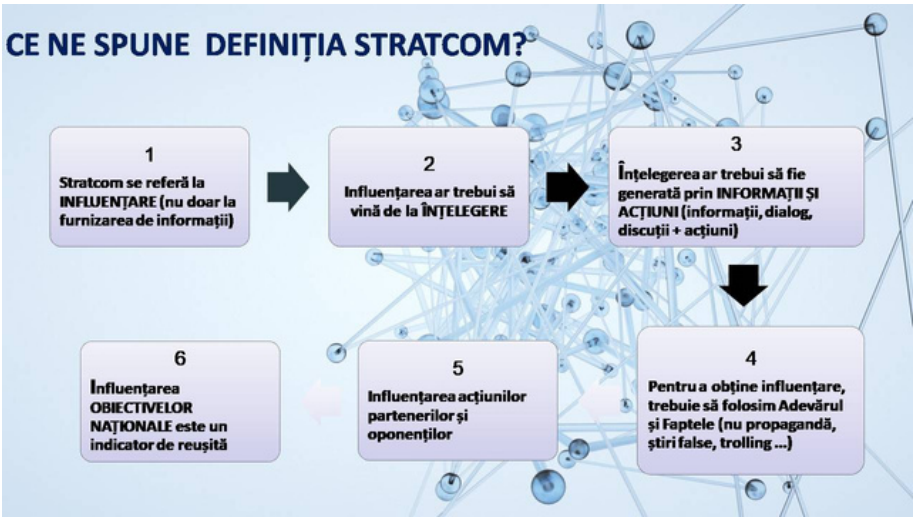
Abordarea comunicării strategice

- Managerii/ Decidenții analizează sistemul mai larg și planifică rezultatele dorite strategic
- Intervențiile se concentrează pe obiective, audiențe și mesaje
- Comunicarea este pe deplin integrată într-un proiect de la început
- Știe exact cine, ce și cum să transmită și să se angajeze cu publicul
- Publicul țintă este implicat în planificare, intervențiile se bazează pe valorile lor, adică "de ce?" sau "ce?"

Conceptul de comunicare strategică

Elementul informațional indispensabil al autorităților naționale pe care statul le are la dispoziție pentru a-și atinge obiectivele	Presupune nu doar cuvinte care descriu anumite intenții sau acțiuni ale autorităților, dar include și atingerea scopurilor propuse la nivel de strategii	Narațiuni sistematice și coordonate, mesaje, imagini, acțiuni și alte forme de semnalizare și angajare menite să informeze, să influențeze și să convingă audiențele selectate să acționeze în sprijinul obiectivelor naționale bazate pe înțelegere

CE NE SPUNE DEFINIȚIA STRATCOM?

DE CE INSTITUTIILE GUVERNAMENTALE AR AVEA NEVOIE DE STRATCOM?

Nivel național

- Comunicarea si explicarea este obligația instituțiilor guvernamentale democratice
- Sporește implicarea cetățenilor în domeniul politic
- Competenta și credibilitatea în stabilirea legitimității importanței deciziilor de lungă durată, depășirea obstacolelor în procesul reformării
- Câștigarea încrederii că ceea ce este declarant nu contrazice la ceea ce este făcut
- Construirea consensului și comunicării civile, bazate pe ascultare și informare
- Fortificarea cooperării și coeziunii în realizarea scopurilor strategice la nivel guvernamental și la nivel de societate (inclusiv local)

Nivel internațional

- Fortificarea și întegrarea efectelor declarațiilor si acțiunilor asupra partenerilor internationali
- Contribuie la promovarea și înțelegerea valorilor și intereselor naționale
- Generează suportul partenerilor pentru obiectivele politicii externe și celor de Securitate, bazată pe constructivism și înțelegere
- Influențează comportamentul opoziției, prevenirea separatismului, terorismului, radicalismului, etc.

SCOPURILE STRATCOM

STRATEGIA DE COMUNICARE

"Strategia de comunicare" este acea parte a StratCom care va asigura transmiterea de naraţiuni, informaţii, mesaje etc. către diferite grupuri-ţintă, care este de aşteptat sa schimbe comportamentul

Strategia de comunicare în sine şi procesul general de implementare a strategiei ar trebui să conţină elemente de planificare, criteriile de calitate, indicatorii rezultatelor şi aşteptărilor, performanţa, monitorizarea (inclusiv independenţa) şi feedbackul.

COMUNICAREA ESTE STRATEGICĂ ATUNCI CÂND INCLUDE:

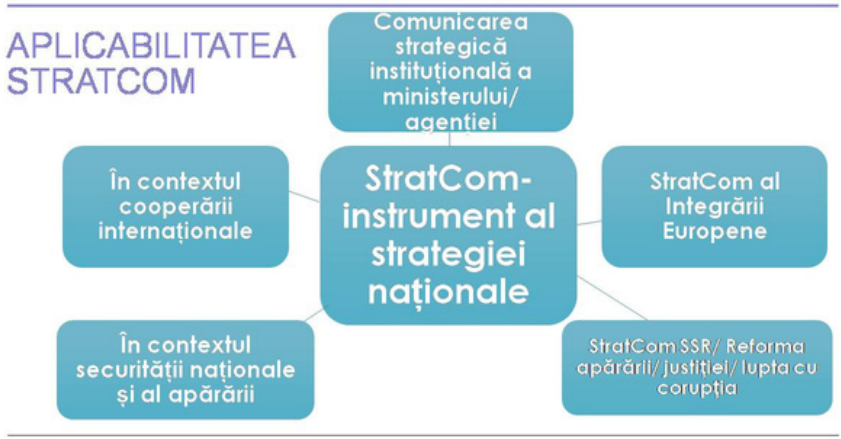

- ✓ Viziune de lungă durată
- ✓ Construieşte alianţe
- ✓ Abordări bazate pe scop si acţiuni
- ✓ Setează priorităţi
- ✓ Consecvenţă logică în desfăşurarea elementelor strategiei pas cu pas
- ✓ Gestionarea sistematică a activităţilor, bugetelor şi resurselor umane

CE FACE COMUNICAREA STRATEGICĂ:

- ❑ Gestionează aşteptările cetăţenilor pentru si creşte încrederea în instituţiile statului însărcinate cu responsabilitatea implementării agendelor de reformă
- ❑ Sporeşte asumarea de către cetăţeni a procesului de reformă
- ❑ Schimbă atitudinea şi comportamentul cetăţenilor faţă de implicarea în procesul de guvernare
- ❑ Facilitează dialogul între comunităţi ajută la diseminarea mesajelor potrivite prin canalele potrivite către ţintele potrivite la momentul potrivit
- ❑ Mesajele trebuie să se concentreze pe creşterea cunoştinţelor, furnizarea de competenţe şi schimbarea atitudinilor şi comportamentului

ELEMENTELE UNEI COMUNICĂRI STRATEGICE INCLUD:

Identificarea schimbării pe care doriți să o efectuați

Cine este publicul țintă

Care este mesajul

Cel mai bun canal pentru a comunica mesajul respectiv și obținerea feedback-ului

Etapele Stratcom

INSTRUMENTE SOCIETALE

- Societatea și mass-media privată
- ONG-uri
- Entități private de comunicații
- Mediul academic
- Instituții culturale
- Afaceri
- Agenții societali ai strategie
- Celebrități internaționale
- Autorii proeminenți, oameni de știință
- Diaspora

INSTRUMENTE GUVERNAMENTALE

- Liderii /decidenții politici
- Actorii strategici
- Comunicatorii strategiei
- Actorii implementatori ai strategiei
- Diplomația oficială
- Afacerile publice
- Operațiuni media
- Parteneriate public-privat (programe, proiecte)
- Diplomația militară
- Comunicările interne
- Relațiile publice interdepartamentale

CE AVEM DE FĂCUT

- **Structură StratCom la nivel național**
- Dezvoltarea și implementarea narativelor
- Abordarea StratCom la nivel național si instituțional
- Instruire și educație
- Analiza mediului informațional

În loc de concluzie

Comunicarea Strategică este:

- ✓ O politică de construire a influenței constructive și a persuasiunii prin acțiuni și informare
- ✓ O componentă a strategiei
- ✓ Dirijată de sus în jos, dar gestionată orizontal
- ✓ Orientată pe termen lung
- ✓ Necesita efort la nivelul întregului guvern cu implicare largă a publicului

Rolul societății civile în implementarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea
Securitatea umană. Natalia ALBU

Mediul de securitate & problemele umane

Mediul de securitate

5

Securitatea globală & abordarea umană

capacitatea de apărare a sistemului relaţiilor internaţionale şi a stării ecologice planetare de pericole ce pot destabiliza atmosfera în lume şi provoca situaţii de criză şi conflicte de proporţii globale.

Securitatea globală include măsurile militare şi diplomatice pe care naţiunile/statele şi organizaţiile internaţionale, cum ar fi Organizaţia Naţiunilor Unite şi NATO, le întreprind pentru a-şi asigura siguranţa şi securitatea mutuală/comună.

Video: https://hdr.undp.org/content/2022-special-report-human-security

Abordarea umană la nivel de:

1. ***Sărăcie***: crearea de locuri de muncă precum măsură împotriva sărăciei.
2. ***Alimente***: măsuri împotriva foametei.
3. ***Sănătate***: măsuri împotriva bolilor, hrană nesigură, malnutriția și lipsa accesului la asistența medicală de bază.
4. ***Mediul înconjurător***: măsuri contra degradării mediului, dezastrelor naturale și poluării, epuizarea resurselor etc.
5. ***Persoană***: măsuri contra violenței fizice, criminalitate, terorism, munca copiilor etc.
6. ***Comunitate***: măsuri împotriva conflictelor interetnice și religioase și alte tensiuni de identitate.
7. ***Politică***: măsuri împotriva politicilor de represiune și abuzurile cu privire la drepturile omului

6

Securitatea cooperativă: model NATO

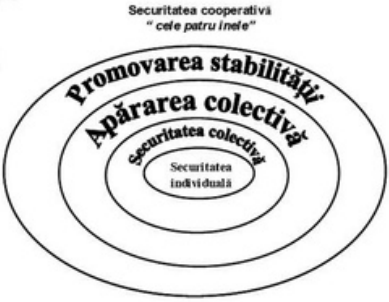
Obiectivele de securitate naţională ale statelor ca entitate individuală sunt conectate de către patru inele consolidate de securitate:

Inelul unu: promovarea şi protejarea drepturilor omului în propriile lor graniţe şi în zona de influenţă (Securitate individuală).

Inelul doi: menţinerea păcii şi stabilităţii în spaţiul lor comun (Securitate colectivă).

Inelul trei: protecţie reciprocă împotriva agresiunii exterioare (Apărare colectivă).

Inelul patru: promovarea în mod activ a stabilităţii în alte zone unde conflictul ar putea să ameninţe securitatea lor comună, folosind mijloace politice, informaţionale, economice şi, dacă e necesar, militare (promovarea stabilităţii).

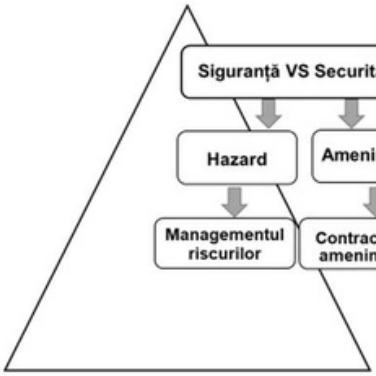
Semnificaţii ale securităţii umane

- Singura sursă de legitimare a unui stat este capacitatea de a proteja şi menţine drepturile cetăţenilor săi şi de a le asigura mediul prielnic satisfacerii tuturor nevoilor.
- **Piramida trebuinţelor** formulată de Abraham Maslow plasează nevoia de securitate pe al II-lea nivel de importanţă imediat după nevoile fiziologice.

- **Nevoia de securitate** sau dreptul imprescriptibil al omului la linişte şi bunăstare, fără asigurarea căruia, tot ceea ce se construieşte ca sistem juridic şi instituţional capătă un caracter relativ, uşor schimbător în funcţe de presiunile (riscurile) politice, economice, militare, ecologice sau de orice altă natură.
- De-a lungul întregii sale istorii, omul a simţit permanent nevoia de stabilitate şi s-a preocupat să-şi asigure agoniseala, proprietatea, hrana şi propria viaţă.

Siguranța vs Securitatea

Ambele se referă la protejarea de pericole / amenințări care creează starea de siguranță / securitate

ÎNSĂ:

Starea de siguranță **–** oferă sentimentul de a fi protejat, ⇨ acțiune neintenționlă sau neașteptată (incertă)
Starea de securitate **–** de a nu fi periculos ⇨ rezultatul unei acțiuni planificate

10

Securitatea umană presupune protecția libertăților vitale ale omului față de amenințări

Dimensiunea complementară a SU:
1) Abordarea minimalistă a securității umane – ***Libertatea față de frică / freedom from fear*****–** se referă la protejarea indivizilor de conflicte violente, asociate cu sărăcia, lipsa capacităților statale de suport și a altor forme de inechitate socio-economică şi politică (***responsibility to protect – R2P***).

RESPONSABILITY TO ACT

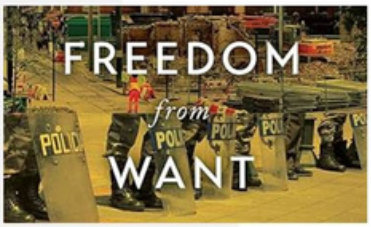
Factori ce constituie amenințări la adresa securității umane: războiul civil, genocid, conflicte etnice, terorism, crime organizate de stat, crime față de pace, situația femeilor și copiilor în război, care duc la deplasări de populație.

"Au service de la paix" – "In the service of peace."

11

Securitatea umană presupune protecția libertăților vitale ale omului față de amenințări.

Dimensiuni complementare ale SU:

2) ***Libertatea față de nevoi*** **– reprezintă o abordare holistică a rezolvării necesităților umane legate de foamete, boli, dezastre naturale, care afectează mult mai mulți oameni decât conflictele violente – nevoile umane de bază.**

RESPONSABILITY TO SERVE

Securitatea umană presupune protecția libertăților vitale ale omului față de amenințări

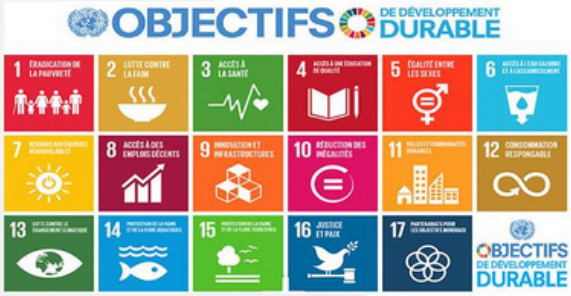
Dimensiuni complementare ale SU:

3) *Libertatea de a trăi în demnitate* corespunde beneficiului accesului la drepturi civile și politice cum ar fi dreptul inerent la viață, nesupunerea la tortură sau acte de cruzime, la arest sau detenție ilegală, dreptul la prezumția de nevinovăție, la un proces rapid și corect, dreptul la liber sufragiu, la intimitate, la libertatea de expresie, asociere și întrunire, drepturile culturale etc.

Pe lângă aceste trei componente, atunci când este vorba de riscuri din domeniul securității mediului, pe Agenda SU se găsim și a patra componentă – *libertatea față de impactul de hazard*. În acest context este vorba că provocările de mediu (precum catastrofe naturale, accidente, conflicte etc.) au impact direct asupra securității umane.

Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.

Planul Național „Construim Moldova Europeană"

Acțiune	Descriere	ODD-uri țintite
1	Proiecte de dezvoltare locală în cel puțin 496 de localități care furnizează cetățenilor servicii publice de calitate și infrastructură modernă.	11, 12
2	Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice cu destinație socială și blocurilor rezidențiale.	7, 13
3	Revizuirea cadrului legislativ în domeniul alimentării cu apă și sanitație. Construcția proiectelor regionale de alimentare cu apă.	6, 14
4	Reabilitarea drumurilor naționale M2 (drumul de ocolire a municipiului Chișinău), M5 (Criva-Bălți), R 14.1 Soroca-Arionești-Otaci și a 6 poduri.	9, 8
5	Dezvoltarea unei aplicații mobile care să ofere acces la toate serviciile guvernamentale digitalizate.	9, 16
6	Restaurarea, extinderea și conservarea zonelor forestiere și a vegetației forestiere.	15, 12
7	Îmbunătățirea capacităților de gestionare a frontierelor prin digitalizarea procedurilor de verificare.	16
8	Adoptarea de noi măsuri pentru a asigura o calitate mai bună a vieții militarilor.	16
13	Implementarea reformelor din Planul național de recuperare a bunurilor.	16
14	Asigurarea unei infrastructuri medicale moderne și de calitate prin echiparea și renovarea spitalelor existente.	3
15	Restructurarea Consiliului Superior al Magistraturii și Consiliului Superior al Procurorilor printr-o evaluare externă.	16
16	Facilitarea accesului la serviciile guvernamentale pentru diaspora moldoveană.	10, 16
17	Revizuirea și reformarea beneficiilor de asistență socială pentru a crește participarea pe piața muncii.	1, 5, 10
18	Îmbunătățirea sistemului de formare și dezvoltare profesională a resursei umane în educație.	4, 5, 1
19	Constituirea unui set de practici robust și eficient care se vor axa pe identificarea domeniilor cheie pentru corupția din instituțiile statului.	16
20	Îndeplinirea celor 9 recomandări pentru aderarea la UE prin alinierea cadrului legal în toate sectoarele relevante.	16, 17

Indicatorii Securității Umane

1. **INDICELE CONSTRUCȚIEI ECONOMICE:**
   A. **PIB pe cap de locuitor la paritatea puterii de cumpărare**
   B. **Egalitatea distribuției veniturilor** (măsurată folosind coeficientul Gini)
   C. **Guvernanță financiar-economică** (risc de dificultăți din cauza comerțului sau a datoriilor nesustenabile, sau în urma unui dezastru catastrofal al guvernării asistenței medicale)

2. **INDICELE COMPONENTEI DE MEDIU:**
   A. **Vulnerabilitatea mediului**
   B. **Protecția mediului** (apă curată etc.), politici și livrări
   C. **Durabilitatea mediului**

+ Percepția populației (Barometre de opinie) și interpretarea realităților sociale

3. **INDEXUL CONSTRUCȚIEI SOCIALE:**
   A. **Sănătate**
   B. **Educație și abilitare a informațiilor** (rata de alfabetizare, indice de libertate a presei)
   C. **Protecția și beneficiile de pe urma diversității** (Indexul decalajului de gen, rasă, etnie, religie, vârstă, probleme de „dizabilitate")
   D. **Pacea** (Indexul Păcii Globale, Lista Populației Mondiale a Închisorilor etc.)
   E. **Guvernare**, inclusiv protecția împotriva practicilor oficiale sau ilegale de corupție
   F. **Securitatea alimentară** (indicele local de sărăcie, importurile de alimente în comparație cu exporturile și PIB, % nesiguranță alimentară, subnutrite, % din terenul productiv pe cap de locuitor).

16

Indicatorii SU: aspecte practice

Cel puțin cinci utilizări al indicilor: SU

- Dezvoltarea unui sistem social de avertizare timpurie
- Concentrarea atenției asupra zonelor cu probleme
- Redefinirea priorităților politice naționale și internaționale
- Stabilirea standardelor naționale și internaționale
- Generarea de noi cunoștințe științifice sociale.

Aspecte practice:

(1) Securitatea umană – orientată spre oameni:
Cum trăiesc oamenii într-o societate, își pot exercita liber potențialul, ce oportunități au ei?
(2) Securitatea umană este de importanță universală.
(3) Se aplică tuturor oamenilor, indiferent dacă trăiesc în țări bogate sau sărace;
(4) Componentele securității umane sunt interdependente;
(5) Securitatea umană este mai ușor de realizat prin prevenirea timpurie, mai degrabă decât prin intervenția târzie.

Sentimentul de (ne)siguranță este interdependent de Indexul Dezvoltării Umane, respectiv putem aprecia și nivelul de asigurare a Securității Umane într-o țară sau alta

Securitatea umană & securitatea națională

19

Managementul securității umane

Securitatea națională: activiștii pentru drepturile omului folosesc de obicei instrumente legale pentru a preveni abuzul asupra drepturilor omului sau pentru a pedepsi autorul diferitelor infracțiuni;

Securitatea umană folosește forța economică, politică și poate militară pentru a-și proteja existența.

Vulnerabilitățile sistemului național de securitate pot diminua capacitatea de asigurare a securității umane, ca urmare amenințările cu caracter extern sunt mult mai greu de contracarat.

20

Pentru securitatea națională, securitatea umană are accent dublu:

Protecția implică o abordare „de sus în jos”:

- amenințări care sunt în afara controlului uman (de exemplu, dezastre naturale, crize financiare și conflicte);
- protejarea oamenilor într-un mod sistematic, cuprinzător și preventiv;
- statele au responsabilitatea politicilor de protecție;
- rolul organizațiilor internaționale și regionale, societatea civilă, actorii neguvernamentali, sectorul privat în protejarea oamenilor de diverse surse de insecuritate.

Împuternicirea implică o abordare „de jos în sus” – scop dezvoltarea capacităților indivizilor și comunităților de a-și dezvolta întregul potențial, de a lua decizii adecvate și de a găsi modalități de a participa la menținerea securității umane pentru ei înșiși și pentru alții.

21

Cum integrăm SU într-o Strategie de Securitate Națională ?

- Politică – activitățile de luare a deciziilor în sfera publică care sunt importante pentru comunitate.
- Politici – susținerea intereselor unei comunități (insecuritatea poate fi specifica anumitor grupuri individuale, de ex. statutul de pensionar transnistrean).

Politicile de securitate umană se concentrează pe siguranța fizică și materială și demnitatea oamenilor

interesele militare și strategice ale statelor individuale este cazul politicilor tradiționale de securitate.

Apărarea vieții umane este mai importantă decât apărarea statelor, iar integritatea personală este la fel de importantă ca și integritatea teritorială.

22

Conexiunea dintre securitatea națională, securitatea umană și Agenda Femeile, Pacea și Securitatea

PROBLEMA TEHNOLOGIILOR DIGITALE

GOOD GOVERNANCE

SOCIAL INCLUSION

SUSTAINABILITY

FOOD SECURITY

INCLUSIVE ECONOMICS

HEALING MEMORY

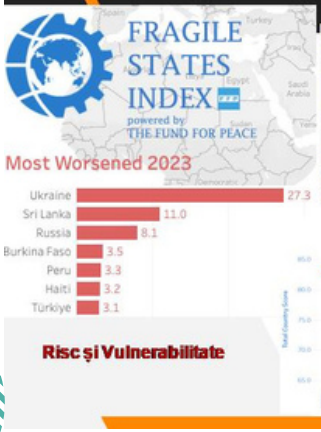

Politica de securitate umană la nivel național: Canada, Japonia, Noua Zelandă și Norvegia – politica externă pe conceptul de securitate umană & politica de securitate pe managemntul crizelor

SOLIDARITTAEA

23

Indicatori relevanți în evaluarea securității umane:

COHESION INDICATORS

C1: Security Apparatus
C2: Factionalized Elites
C3: Group Grievance

POLITICAL INDICATORS

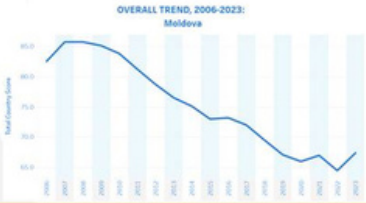
P1: State Legitimacy
P2: Public Services
P3: Human Rights and Rule of Law

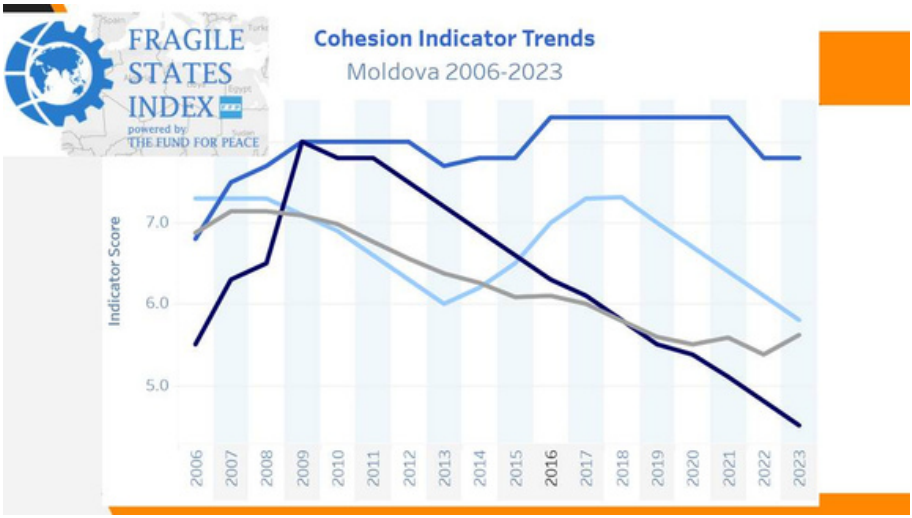
SOCIAL AND CROSS-CUTTING INDICATORS

S1: Demographic Pressures
S2: Refugees and IDPs
X1: External Intervention

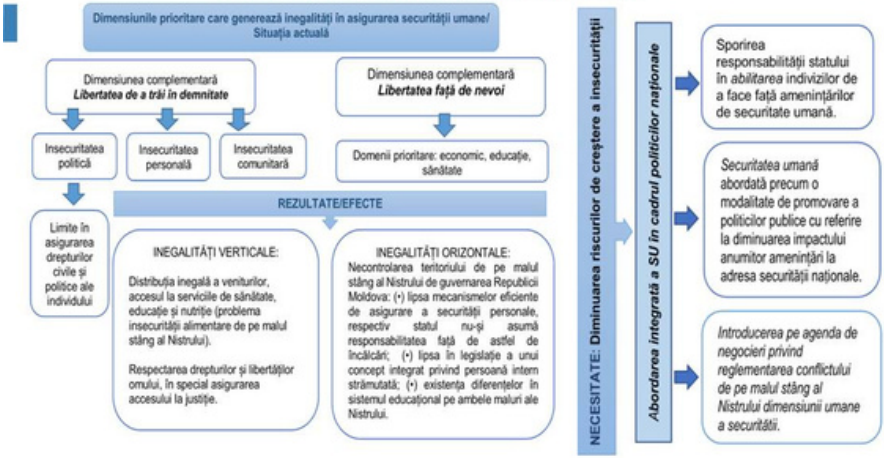
ECONOMIC INDICATORS

E1: Economic Decline
E2: Uneven Economic Development
E3: Human Flight and Brain Drain

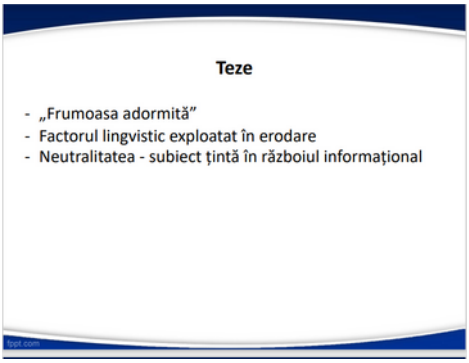

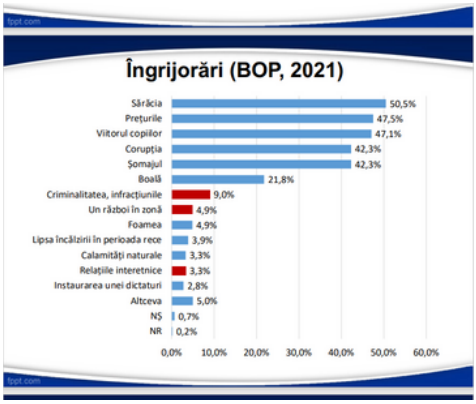
Limite în asigurarea securității umane

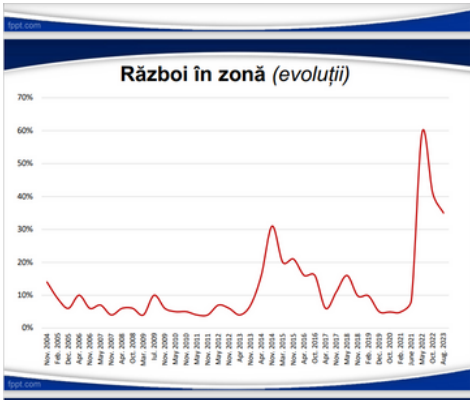

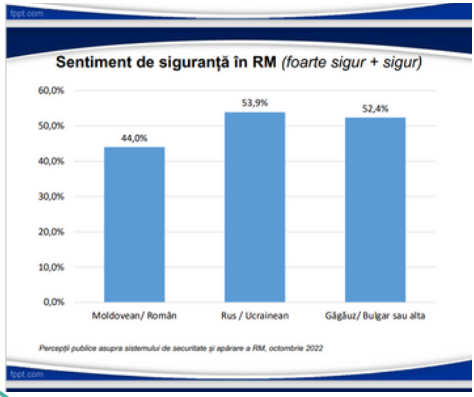
Securitatea umană

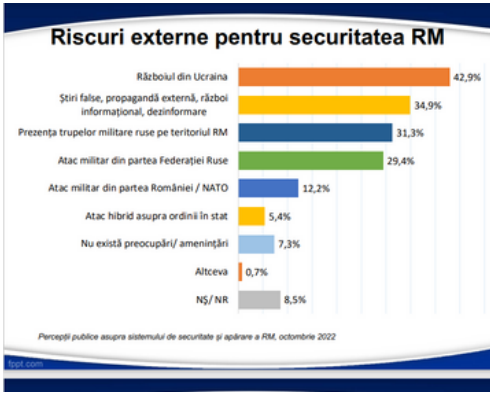

Percepții publice asupra subiectelor de securitate și apărare

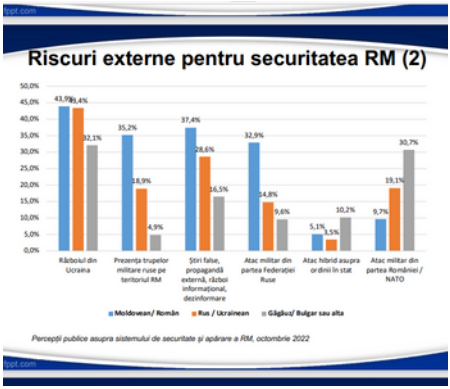

Teze
- „Frumoasa adormită”
- Factorul lingvistic exploatat în erodare
- Neutralitatea - subiect țintă în războiul informațional

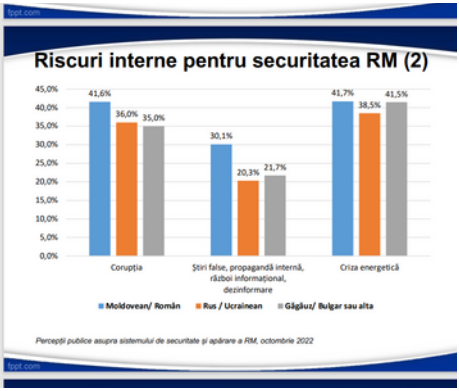

Îngrijorări (BOP, 2021)
Sărăcia 50,5%
Prețurile 47,5%
Viitorul copiilor 47,1%
Corupția 42,3%
Șomajul 42,3%
Boală 21,8%
Criminalitatea, infracțiunile 9,0%
Un război în zonă 4,9%
Foamea 4,9%
Lipsa încălzirii în perioada rece 3,9%
Calamități naturale 3,3%
Relațiile interetnice 3,3%
Instaurarea unei dictaturi 2,8%
Altceva 5,0%
NȘ 0,7%
NR 0,2%
0,0% 10,0% 20,0% 30,0% 40,0% 50,0% 60,0%

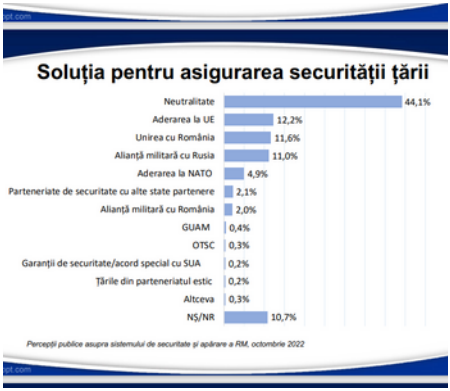

Război în zonă (evoluții)
70%
60%
50%
40%
30%
20%
10%
0%

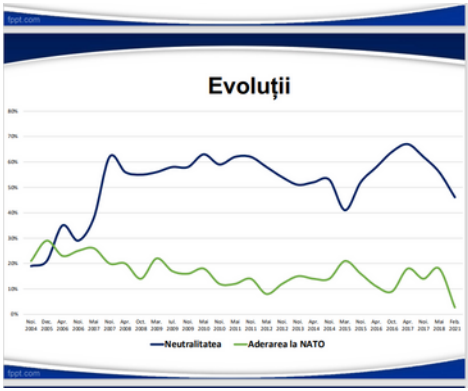

Sentiment de siguranță în RM (foarte sigur + sigur)
60,0%
50,0%
40,0%
30,0%
20,0%
10,0%
0,0%
44,0%
53,9%
52,4%
Moldovean/ Român
Rus / Ucrainean
Găgăuz/ Bulgar sau alta
Percepții publice asupra sistemului de securitate și apărare a RM, octombrie 2022

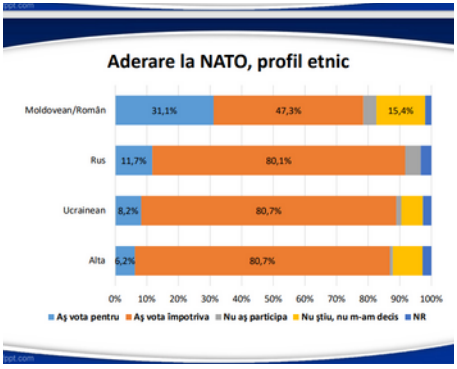

Riscuri externe pentru securitatea RM
Războiul din Ucraina 42,9%
Știri false, propagandă externă, război informațional, dezinformare 34,9%
Prezența trupelor militare ruse pe teritoriul RM 31,3%
Atac militar din partea Federației Ruse 29,4%
Atac militar din partea României / NATO 12,2%
Atac hibrid asupra ordinii în stat 5,4%
Nu există preocupări/ amenințări 7,3%
Altceva 0,7%
NȘ/ NR 8,5%
Percepții publice asupra sistemului de securitate și apărare a RM, octombrie 2022

Riscuri externe pentru securitatea RM (2)
50,0%
45,0%
40,0%
35,0%
30,0%
25,0%
20,0%
15,0%
10,0%
5,0%
0,0%
43,9%
43,4%
32,1%
35,2%
18,9%
4,9%
37,4%
28,6%
16,5%
32,9%
14,8%
9,6%
5,1%
4,5%
10,2%
9,7%
19,1%
30,7%
Războiul din Ucraina
Prezența trupelor militare ruse pe teritoriul RM
Știri false, propagandă externă, război informațional, dezinformare
Atac militar din partea Federației Ruse
Atac hibrid asupra ordinii în stat
Atac militar din partea României / NATO
Moldovean/ Român
Rus / Ucrainean
Găgăuz/ Bulgar sau alta
Percepții publice asupra sistemului de securitate și apărare a RM, octombrie 2022

Riscuri interne pentru securitatea RM (2)
45,0%
40,0%
35,0%
30,0%
25,0%
20,0%
15,0%
10,0%
5,0%
0,0%
41,6%
36,0%
35,0%
30,1%
20,3%
21,7%
41,7%
38,5%
41,5%
Corupția
Știri false, propagandă internă, război informațional, dezinformare
Criza energetică
Moldovean/ Român
Rus / Ucrainean
Găgăuz/ Bulgar sau alta
Percepții publice asupra sistemului de securitate și apărare a RM, octombrie 2022

Soluția pentru asigurarea securității țării
Neutralitate 44,1%
Aderarea la UE 12,2%
Unirea cu România 11,6%
Alianță militară cu Rusia 11,0%
Aderarea la NATO 4,9%
Parteneriate de securitate cu alte state partenere 2,1%
Alianță militară cu România 2,0%
GUAM 0,4%
OTSC 0,3%
Garanții de securitate/acord special cu SUA 0,2%
Țările din parteneriatul estic 0,2%
Altceva 0,3%
NȘ/NR 10,7%
Percepții publice asupra sistemului de securitate și apărare a RM, octombrie 2022

Evoluții
Neutralitatea
Aderarea la NATO

Aderare la NATO, profil etnic
Moldovean/Român 31,1% 47,3% 15,4%
Rus 11,7% 80,1%
Ucrainean 8,2% 80,7%
Alta 6,2% 80,7%
0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%
Aș vota pentru
Aș vota împotriva
Nu aș participa
Nu știu, nu m-am decis
NR

BREN
Building Resilience in the Eastern Neighbourhood
PISA
Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare
ROLUL SOCIETĂȚII CIVILE ÎN IMPLEMENTAREA AGENDEI FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA
ELENA MÂRZAC
Expertă pe subiecte de securitate și StratCom
ANA NEGRU
Manageră de proiect

LOBBY & ADVOCACY
Localizarea PNA-lor
Informare și conștientizare
Consolidarea capacităților
Monitorizare
Prestare de servicii
CONTRIBUȚIA SOCIETĂȚII CIVILE

ROLUL SOCIETĂȚII CIVILE:
De mobilizare a unor părți interesate și angajate pentru a promova dezvoltarea planurilor naționale de acțiune, prin formarea și activarea rețelelor formale și informale ale societății civile.
De creștere a gradului de sensibilizare privind Agenda Femeile, Pacea și Securitatea.
De participare și/sau a avea rolul de consiliere în cadrul grupurilor de lucru care elaborează și/sau implementează planurile naționale de acțiune.
De stabilire a unui dialog cu instituțiile guvernamentale și cu agențiile donatoare.

ROLUL SOCIETĂȚII CIVILE:

- De mobilizare a unor părți interesate și angajate pentru a promova dezvoltarea planurilor naționale de acțiune, prin formarea și activarea rețelelor formale și informale ale societății civile.
- De creștere a gradului de sensibilizare privind Agenda Femeile, Pacea și Securitatea.
- De participare și/sau a avea rolul de consiliere în cadrul grupurilor de lucru care elaborează și/sau implementează planurile naționale de acțiune.
- De stabilire a unui dialog cu instituțiile guvernamentale și cu agențiile donatoare.

ROLUL SOCIETĂȚII CIVILE:

- De identificare a lacunelor și a elabora recomandări în raport cu procesele de implementare a Agendei FPS.
- De desfășurare a campaniilor de informare, educație și formare cu privire la Agenda FPS.
- De documentare a punerii în aplicare a RCSONU 1325.
- De contribuire la elaborarea politicilor privind RCSONU 1325, prin furnizarea de expertiză în materie de gen, securitate și pace.

Începând cu anul 2015, au avut loc o serie de discuții, mese rotunde și reuniuni, pentru a crește nivelul de informare a actorilor naționali și a societății civile cu privire la dispozițiile RCSONU 1325, în particular și a Agendei FPS, la general. La aceste sesiuni tematice au participat femei politicieni și funcționari publici, activiști/te în domeniul egalității de gen, experți/te naționali/le și internaționali/le etc. Dialogurile au creat un cadru adecvat pentru elaborarea și implementarea programelor naționale.

IMPACTUL CONTRUBUȚIEI SOCIETĂȚII CIVILE ÎN IMPLEMENTAREA AGENDEI FPS

- Promovarea și creșterea gradului de conștientizare a programelor naționale.
- Crearea unei înțelegeri comune a Agendei FPS.

Recomandări practice pentru implementarea Agendei FPS în timpul crizelor emergente

1. Identificarea experților și partenerilor relevanți și Construirea de parteneriate strategice care pot consolida rezultatele inițiativelor FPS.
2. Schimb de informații și de expertiză între parteneri, pentru a aborda împreună provocările emergente.
3. Vocile femeilor afectate de conflicte și crize să fie auzite.
4. Consolidarea procesului de M&E a PNA-lor.
5. Elaborarea si distribuirea cercetărilor pe subiecte cu referire la domeniul FPS.

RECOMANDĂRI: Colaborarea cu OSC-le în implementarea Agendei FPS (I)

- Sprijinirea asociațiilor locale care sunt esențiale pentru punerea în aplicare a Agenda FPS în teren.
- Recunoașterea că succesul punerii în aplicare din RCSONU 1325 este indisolubil legată de sprijinirea organizațiilor locale pentru drepturile femeilor și asociațiilor de femei, organizații de consolidare a păcii.
- Asigurarea includerii femeilor și a organizațiilor societății civile în procesele de monitorizare.
- Prioritizarea furnizării de asistență tehnică și consolidare a capacităților organizațiilor locale de femei care s-au angajat să pună în aplicare RCSONU 1325.

RECOMANDĂRI: Colaborarea cu OSC-le în implementarea Agendei FPS (II)

Instituirea unui angajament explicit și clar pentru creșterea finanțării domeniului FPS pentru organizațiile de femei și care să fie flexibil, pe termen lung și accesibil.

Prioritizarea proiectelor care ar consolida colaborarea dintre rețele și organizații, dar nu cele individuale și care accentuează concurența.

Ce pot include platformele de implicare a societății civile? (I)

- Dialoguri consultative deschise ale societății civile, organizate în comun de MAI și „Coaliția FPS”
  - Aceste dialoguri se vor axa pe punerea în aplicare a PNA-lor, atât pe raportarea progreselor, cât și pe revizuirile intermediare și finale.
- Dialoguri tematice, găzduite în comun de ministere și de OSC-le
  - Organizate în mod regulat pentru ca să fie definită o viziune comună pentru promovarea FPS în contextul conflictelor/crizelor emergente/în curs de desfășurare și prevenirea crizelor potențiale.

Ce pot include platformele de implicare a societății civile? (II)

- Informarea grupului de lucru interministerial responsabil de PNA-urile privind Agenda FPS cu referire la activitatea OSC-lor în domeniul FPS.
- Discuții de angajament internațional și regional pentru a crea un spațiu pentru ca expertiza OSC-lor să informeze dezbaterile pe subiectele WPS.
- Rapoarte alternative din partea societății civile pentru a se alinia la PNA-le.

Ce este Rezoluția 1325

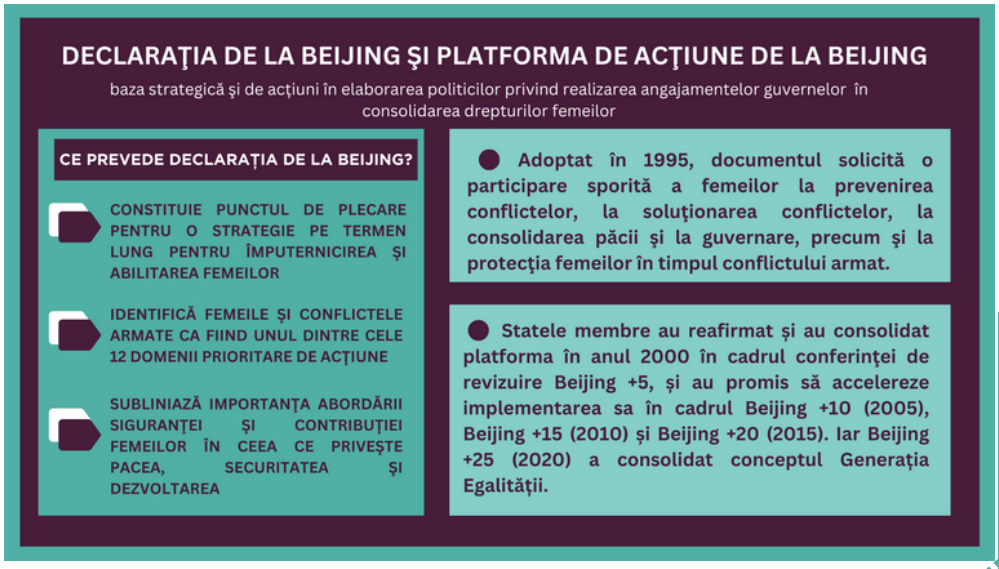
Pilonii Rezoluției ONU privind Agenda Femeile Pacea și Securitatea

Ce instrumente cuprinde Agenda Femeile Pacea și Securitatea privind protejarea femeilor și fetelor în situația de pace și conflict

Declarația de la Beijing și Platforma de acțiune de la Beijing

BREN
Building Resilience in the Eastern Neighbourhood
PISA
Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare
AGENDA FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA ȘI BUNA GUVERNARE A SECTORULUI DE SECURITATE ȘI APĂRARE
BUNA GUVERNARE A SECTORULUI DE SECURITATE se află în centrul realizării Agendei FPS și a creșterii capacității de acțiune și de participare a femeilor în cadrul instituțiilor de securitate și justiție, PROCESELE DECIZIONALE, inclusiv prin protejarea femeilor și fetelor împotriva violenței sexuale și bazate pe gen, contribuind astfel la realizarea deplină a femeilor și participarea lor egală alături de bărbați.
BENEFICIILE SECURITĂȚII INCLUZIVE
Beneficiile securității reprezentative (care include principiul geografic, de sex, religie și etnic) se referă la oferirea unei securități care răspunde la diverse necesități și îmbunătățește încrederea cetățenilor și apartenența lor locală.
Prin luarea în considerare a componentei de gen la etapa inițială de elaborare a politicilor, se creează o bază solidă pentru un proces de reformare a sectorului de securitate, care să răspundă la problematica de gen și la diverse nevoi de securitate.
Participarea atât a bărbaților, cât și a femeilor în elaborarea politicilor de securitate este esențială pentru elaborarea unor politici cuprinzătoare în evaluarea amenințărilor la adresa securității și în înțelegerea furnizorilor de securitate.
Includerea opiniilor femeilor în elaborarea politicilor de securitate națională poate duce la recunoașterea abordărilor specifice ale femeilor în materie de securitate.
INTEGRAREA PERSPECTIVEI DE GEN ÎN SECTORUL DE SECURITATE ESTE ESENȚIALĂ DEOARECE:
trebuie respectate principiile universale ale drepturilor omului;
acolo unde sunt implicați atât bărbații, cât și femeile, sunt rezultate mai bune;
includerea femeilor ridică eficacitatea operațională, furnizarea experienței, cunoștințelor și a intereselor femeilor și bărbaților în diverse operațiuni civile si militare.
Realizat în cadrul proiectului „ACADEMIA DE SECURITATE, ediția: Securitatea umană & Femeile, Pacea și Securitatea"

BREN
Building Resilience in the Eastern Neighbourhood
PISA
ПОВЕСТКА ДНЯ ПО ВОПРОСАМ ЖЕНЩИН, МИРА И БЕЗОПАСНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ СЕКТОРОМ БЕЗОПАСНОСТИ И ОБОРОНЫ
ХОРОШЕЕ УПРАВЛЕНИЕ СЕКТОРОМ БЕЗОПАСНОСТИ лежит в основе реализации Повестки дня ФОБ и расширения прав и возможностей женщин и их участия в институтах безопасности и правосудия, ПРОЦЕССАХ ПРОЦЕССАХ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЙ, в том числе путем защиты женщин и девочек от сексуального и гендерного насилия, способствуя, таким образом, полной реализации женщин и их равному участие на ряду с мужчинами.
ПРЕИМУЩЕСТВА ИНКЛЮЗИВНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
Преимущества инклюзивной безопасности (которая включает в себя принцип географии, пола, религии и этнической принадлежности) относятся к обеспечению безопасности, которая отвечает разнообразным потребностям и повышает доверие граждан и местную принадлежность.
Принимая во внимание гендерный компонент на начальном этапе разработки политики, создается прочная основа для процесса реформирования сектора безопасности, который отвечает гендерным проблемам и различным потребностям безопасности.
Участие как мужчин, так и женщин в разработке политики безопасности имеет важное значение для комплексной разработки политики при оценке угроз безопасности и понимании поставщиков услуг безопасности.
Включение взглядов женщин в разработку политики национальной безопасности может привести к признанию особых женских подходов к безопасности.
УЧЕТ ГЕНДЕРНОЙ ПРОБЛЕМАТИКИ В СЕКТОРЕ БЕЗОПАСНОСТИ ИМЕЕТ ВАЖНОЕ ЗНАЧЕНИЕ, ПОТОМУ ЧТО
необходимо уважать универсальные принципы прав человека;
там, где участвуют и мужчины, и женщины, результаты лучше;
включение женщин повышает оперативную эффективность, обеспечивая опыт, знания и интересы женщин и мужчин в различных гражданских и военных операциях.
Разработан в контексте проекта Академия безопасности 2023, издание: Человеческая безопасность & Женщины, мир и безопасность".

BREN Building Resilience in the Eastern Neighbourhood

PISA Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare

ROLUL FEMEILOR ÎN PROCESELE DE PACE ȘI SECURITATE

Implicarea femeilor aduce numeroase beneficii și contribuie semnificativ la îmbunătățirea eficienței, diversității și echității în gestionarea proceselor de pace și de asigurarea securității, și anume la:

CONSTITUIREA unei societăți mai echitabile, durabile și mai pașnice, în care femeile au un rol activ în toate aspectele vieții sociale, economice și politice.

ÎNLĂTURAREA stereotipurilor de gen și la construirea unui mediu mai incluziv.

ASIGURAREA unei forțe de muncă diversificată și capabilă să abordeze provocările complexe ale mediului de securitate.

CREAREA unui sector de securitate mai incluziv, care ia în considerare necesitățile tuturor categoriilor sociale, fără discriminare.

IDENTIFICAREA soluțiilor mai eficiente, întrucât prin diversitatea de experiențe și gândire, femeile pot juca un rol crucial în procesele de negocieri, diplomație și pace, oferind diverse abilități de comunicare, empatie și soluționare a conflictelor.

INCLUDEREA unor abordări inovatoare pe care le aduc femeile la procesele de luare a deciziilor în sectorul de securitate.

CONTRIBUIREA la gestionarea mai eficientă a situațiilor de criză, prin completarea abordărilor tradiționale.

PROMOVAREA și apărarea drepturilor omului, prin atenționare asupra problemelor de discriminare și încălcare a drepturilor omului.

STABILIREA și menținerea legăturilor de încredere cu comunitățile locale.

REALIZAT ÎN CADRUL PROIECTULUI „ACADEMIA DE SECURITATE. EDIȚIA: SECURITATEA UMANĂ & FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA"

BREN Building Resilience in the Eastern Neighbourhood

PISA Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare

РОЛЬ ЖЕНЩИН В ПРОЦЕССАХ МИРА И БЕЗОПАСНОСТИ

Участие женщин приносит много преимуществ и вносит значительный вклад в повышение эффективности, разнообразия и справедливости в управлении процессами мира и безопасности, а именно:

ПОСТРОЕНИЕ более справедливого, устойчивого и мирного общества, в котором женщины играют активную роль во всех аспектах социальной, экономической и политической жизни.

УСТРАНЕНИЕ гендерных стереотипов и создание более инклюзивной среды

ОБЕСПЕЧЕНИЕ разнообразной рабочей силы, способной решать сложные проблемы в сфере безопасности.

СОЗДАНИЕ более инклюзивного сектора безопасности, учитывающего потребности всех социальных категорий без дискриминации

ВЫЯВЛЕНИЕ более эффективных решений, поскольку благодаря разнообразию опыта и мышления женщины могут играть решающую роль в процессах переговоров, дипломатии и мира, предлагая различные навыки общения, сочувствия и разрешения конфликтов.

ВКЛЮЧЕНИЕ инновационных подходов, которые женщины привносят в процессы принятия решений в секторе безопасности.

СОДЕЙСТВИЕ более эффективному управлению кризисными ситуациями, дополняя традиционные подходы.

УСТАНОВЛЕНИЕ и поддержание доверительных связей с местными сообществами.

ПРОДВИЖЕНИЕ и защита прав человека, путем привлечения внимания к проблемам дискриминации и нарушения прав человека.

РАЗРАБОТАН В КОНТЕКСТЕ ПРОЕКТА АКАДЕМИЯ БЕЗОПАСНОСТИ 2023. ИЗДАНИЕ: ЧЕЛОВЕЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ & ЖЕНЩИНЫ, МИР И БЕЗОПАСНОСТЬ*.

BREN
Building Resilience in the Eastern Neighbourhood

PISA
Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare

APĂRAREA ȘI EGALITATEA DE GEN

Într-un stat democratic, forțele armate, poliția și alte structuri din sectorul de securitate, au rolul de a proteja și apăra valorile sale fundamentale, cum ar fi cetățenia și egalitatea.

INTEGRAREA FEMEILOR LA TOATE NIVELELE ÎN SECTORUL DE APĂRARE, ASIGURĂ O CAPACITATE MAI BUNĂ DE A:

RĂSPUNDE

la diferite nevoi de securitate și apărare în cadrul societății

CONTRIBUI

la dezvoltarea continuă a competențelor și expertizei, având un impact pozitiv asupra calității forțelor armate

CREA

o forță de apărare mai reprezentativă: Femeile pot avea un rol semnificativ în funcții de conducere și comandă (operațiuni de teren, planificare și în alte domenii critice)

ÎMBUNĂTĂȚI

eficiența și eficacitatea operațională

O componență de gen mai echilibrată favorizează coeziunea și eficacitatea în operațiunile multidimensionale de pace.

Realizat în cadrul proiectului „ACADEMIA DE SECURITATE, ediția: Securitatea umană & Femeile, Pacea și Securitatea"

BREN
Building Resilience in the Eastern Neighbourhood

PISA
Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare

ОБОРОНА И ГЕНДЕРНОЕ РАВЕНСТВО

В демократическом государстве вооруженные силы, полиция и другие структуры в секторе безопасности играют роль в защите и обороне его фундаментальных ценностей, таких как гражданство и равенство

ИНТЕГРАЦИЯ ЖЕНЩИН НА ВСЕХ УРОВНЯХ В СЕКТОРЕ ОБОРОНЫ ОБЕСПЕЧИВАЕТ ЛУЧШУЮ СПОСОБНОСТЬ:

РЕАГИРОВАТЬ

на различные потребности в области безопасности и обороны в обществе

СПОСОБСТВОВАТЬ

непрерывному развитию компетенций и экспертизы, оказывая положительное влияние на качество вооруженных сил

СОЗДАВАТЬ

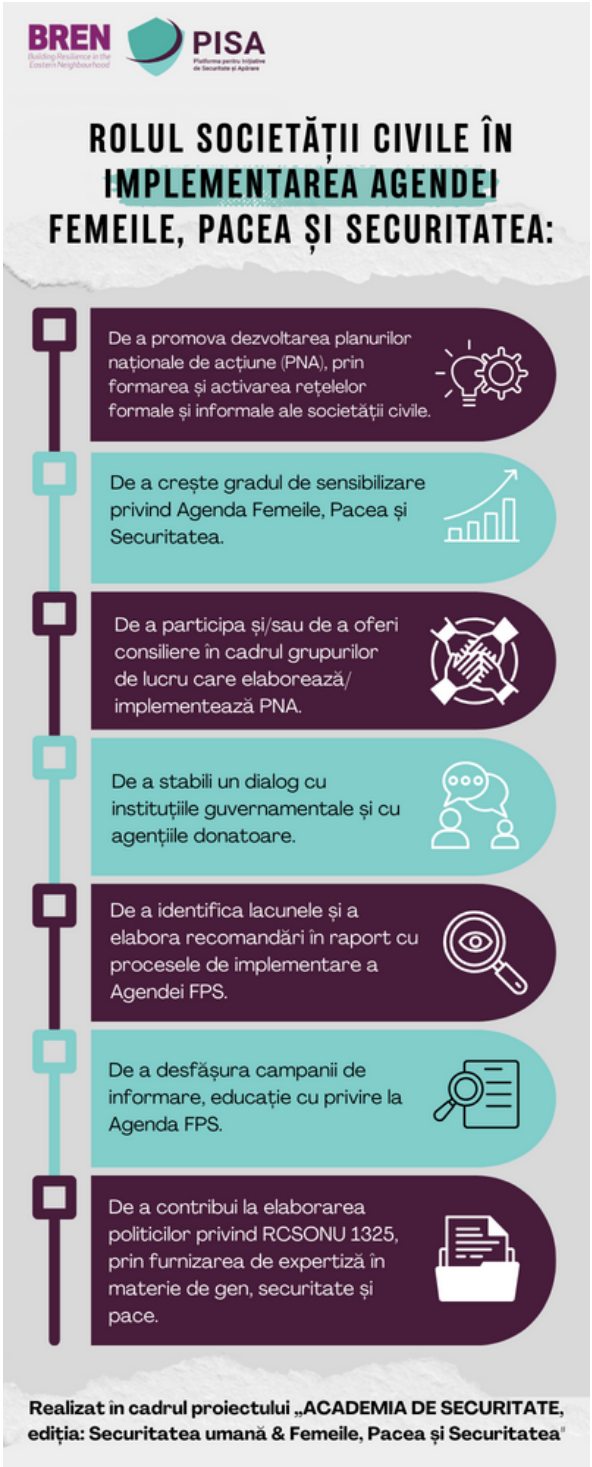
более представительные силы обороны: Женщины могут играть значительную роль в руководящих и командных должностях (полевые операции, планирование и в других критически важных областях)

ПОВЫШАТЬ

операционную эффективность и эффективность

Более сбалансированное гендерное составление способствует согласию и эффективности в многоаспектных миротворческих операциях.

Разработан в рамках проекта: Академия Безопасности 2023, Издание: Человеческая безопасность & Женщины, Мир и Безопасность

BREN
PISA
ROLUL SOCIETĂȚII CIVILE ÎN IMPLEMENTAREA AGENDEI FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA:
De a promova dezvoltarea planurilor naționale de acțiune (PNA), prin formarea și activarea rețelelor formale și informale ale societății civile.
De a crește gradul de sensibilizare privind Agenda Femeile, Pacea și Securitatea.
De a participa și/sau de a oferi consiliere în cadrul grupurilor de lucru care elaborează/ implementează PNA.
De a stabili un dialog cu instituțiile guvernamentale și cu agențiile donatoare.
De a identifica lacunele și a elabora recomandări în raport cu procesele de implementare a Agendei FPS.
De a desfășura campanii de informare, educație cu privire la Agenda FPS.
De a contribui la elaborarea politicilor privind RCSONU 1325, prin furnizarea de expertiză în materie de gen, securitate și pace.
Realizat în cadrul proiectului „ACADEMIA DE SECURITATE, ediția: Securitatea umană & Femeile, Pacea și Securitatea"

BREN
PISA
РОЛЬ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В РЕАЛИЗАЦИИ ПОВЕСТКИ ДНЯ “ЖЕНЩИНЫ, МИР И БЕЗОПАСНОСТЬ":
Продвижение разработки национальных планов действий (НПД) путем формирования и активизации формальных и неформальных сетей гражданского общества.
Увеличение осведомленности о повестке дня о женщинах, мире и безопасности.
Участие и/или консультирование в рамках рабочих групп, разрабатывающих/ реализующих НПД.
Установление диалога с правительственными институтами и донорскими организациями.
Выявление пробелов и разработка рекомендаций по процессам реализации повестки "Женщины, мир и безопасность".
Проведение информационных кампаний и образовательных мероприятий по повестке ЖМБ.
Вклад в разработку политик по резолюции СБ ООН 1325 путем предоставления экспертизы в области гендерной безопасности и мира.
Разработан в рамках проекта: Академия Безопасности 2023, Издание: Человеческая безопасность & Женщины, Мир и Безопасность

CONCLUZII

Proiectul „ACADEMIA DE SECURITATE, ediția: Securitatea umană & Femeile, Pacea și Securitatea, implementat de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare în perioada septembrie 2023 și februarie 2024, a reușit să își atingă scopul inițial de creștere a nivelului de dezvoltare și promovare a conceptului de securitate umană și de consolidare a rezilienței, prin încurajarea implicării active a femeilor în discuțiile și procesele legate de pace, securitate și apărare, atât la nivel local, cât și național.

Totodată, încurajarea participării active a femeilor în dialogurile și procesele decizionale legate de pace, securitate și apărare, atât la nivel local, cât și național ar trebui să fie constantă și continuă, care poate fi realizată printr-un proces de comunicare publică și strategică bine organizată, coerentă și bine definită. Proiectul, prin intermediul activităților organizate la Chișinău și în alte trei localități - Bălți, Ștefan Vodă și Căușeni, a reușit să creeze o platformă de discuții între instituțiile guvernamentale responsabile de implementarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2023-2027, societatea civilă, administrațiile publice locale și mediul academic, atât la nivel național cât și regional. Această platformă ar trebui să asigure și în continuare participarea femeilor și a organizațiilor societății civile în procesele de monitorizare a Programului de Implementare a Agendei FPS, să organizeze dialoguri consultative și periodice deschise ale societății civile în colaborare cu Ministerul Afacerilor Interne și „Coaliția FPS” și dialoguri tematice regulate între ministere și ONG-uri pentru definirea viziunii comune în promovarea Agendei FPS în contextul conflictelor/crizelor emergente/în curs de desfășurare și prevenirea crizelor potențiale.

Cu siguranță cooperarea interinstituțională eficientă, dar și cu partenerii de dezvoltare, reprezintă elemente necesare care asigură reușita oricăror politici publice, dar proiectul a reconfirmat rolul important pe care trebuie să îl joace societatea civilă, a asigurat suportul necesar pentru amplificarea rolului societății civile în acest domeniu și a contribuit la consolidarea solidarității societății civile și a asociațiilor profesionale de femei.

Mesele rotunde, desfășurate în diverse localități, au evidențiat evoluțiile și provocările specifice fiecărei regiuni, dar și rolul important al autorităților publice locale (deoarece de implicarea și abordarea lor depinde reușita promovării Agendei Femeile, Pacea și Securitatea), dar și a tinerilor în promovarea egalității de gen. Solicitări de continuare a proiectului au venit mai ales din regiuni, care au apreciat inițiativa Platformei pentru Securitate și Apărare de a organiza discuții și consultări adaptate la specificul și necesitățile locale.

Compendiul rezultat din proiect, cuprinzând analize, recomandări, opinii ale beneficiarelor, materiale ilustrative, reprezintă o resursă valoroasă pentru continuarea eforturilor de promovare a securității umane și implicarea activă a femeilor în domeniul păcii, securității și apărării în Republica Moldova.
În concluzie, continuarea acestui proiect inovator este esențială pentru consolidarea progreselor realizate până acum și pentru continuarea eforturilor de promovare a unei securități centrate pe om, care să includă și să valorizeze contribuția semnificativă a femeilor în procesele cheie de decizie legate de pace și securitate.

Notă: Opiniile din acest material nu reflectă în mod necesar poziția Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR), sau a Biroului pentru Afaceri Externe, Commonwealth și Dezvoltare al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (FCDO).